

Udskriftsdato: 19. december 2025

BEK nr 742 af 30/06/2008 (Historisk)

Bekendtgørelse om uddannelsen til højere handelseksamen (hhx-bekendtgørelsen)

Ministerium: Børne- og Undervisningsministeriet

Journalnummer: Undervisningsmin., j.nr. 028.526.021

Senere ændringer til forskriften

BEK nr 658 af 26/06/2009 - BEK nr 691 af 23/06/2010

Bekendtgørelse om uddannelsen til højere handelseksamen (hhx-bekendtgørelsen)

I medfør af § 12, stk. 3 og 5, § 14, stk. 2, § 17, stk. 2, § 18, stk. 2, § 20, § 27, § 28, § 36, stk. 2, § 37, stk. 1 og 2, § 40, stk. 3, § 41, stk. 3, § 42, stk. 2 og § 46, stk. 3, i lov om uddannelserne til højere handelseksamen (hhx) og højere teknisk eksamen (htx), jf. lovbekendtgørelse nr. 446 af 8. maj 2007, fastsættes:

Kapitel 1

Uddannelsens formål

§ 1. Uddannelsen til højere handelseksamen er en 3-årig ungdomsuddannelse, som er målrettet mod unge med interesse for viden, fordybelse, perspektivering og abstraktion. Uddannelsen udgør en helhed og afsluttes med en eksamen efter national standard.

Stk. 2. Formålet med uddannelsen er at forberede eleverne til videregående uddannelse, herunder at de tilegner sig almindelig viden og kompetencer gennem uddannelsens kombination af faglig bredde og dybde og gennem samspillet mellem fagene.

Stk. 3. Eleverne skal gennem uddannelsens faglige og pædagogiske progression udvikle faglig indsigt og studiekompetence. De skal opnå fortrolighed med at anvende forskellige arbejdsformer og evne til at fungere i et studiemiljø, hvor kravene til selvstændighed, samarbejde og sans for at opsøge viden er centrale.

Stk. 4. Uddannelsen skal have et dannesperspektiv med vægt på elevernes udvikling af personlig myndighed. Eleverne skal derfor lære at forholde sig reflekterende og ansvarligt til deres omverden: medmennesker, natur og samfund, og til deres egen udvikling. Uddannelsen skal tillige udvikle elevernes kreative og innovative evner samt deres kritiske sans.

Stk. 5. Uddannelsen og skolekulturen som helhed skal forberede eleverne til medbestemmelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Undervisningen og hele dagliglivet må derfor bygge på åndsfrihed, ligeværd og demokrati. Eleverne skal derigennem opnå forudsætninger for aktiv medvirken i et demokratisk samfund og forståelse for mulighederne for individuelt og i fællesskab at bidrage til udvikling og forandring samt forståelse af såvel det nære som det europæiske og globale perspektiv.

§ 2. Hhx-uddannelsen gennemføres med vægt på erhvervsrelaterede perspektiver.

Stk. 2. Hhx-uddannelsens studiekompetencegivende sigte realiseres inden for virksomheds- og samfundsøkonomiske fagområder i kombination med fremmedsprog og andre almene fag. Uddannelsen skal udvikle elevernes evne til faglig fordybelse og deres forståelse af teoretisk viden som redskab for analyse af virkelighedsnære forhold.

Kapitel 2

Uddannelsens varighed og omfang

§ 3. Højere handelseksamen kan opnås som

- 1) en samlet højere handelseksamen efter et 3-årigt, eventuelt 4-årigt uddannelsesforløb.
- 2) en enkeltfags højere handelseksamen, der sammensættes af prøvekarakterer i alle obligatoriske fag, studieområdet, valgfag samt en projektprove.

§ 4. I både det 3-årige uddannelsesforløb og i de særligt tilrettelagte 4-årige forløb er uddannelsestiden mindst 2470 timer á 60 minutter.

Stk. 2. For elever, der har fået godkendt merit efter reglerne herom, kan skolens leder tilrettelægge individuelle forløb med en uddannelsestid på under 2470 timer.

Stk. 3. Uddannelsen omfatter ud over studieområdet og studieretningsprojektet mellem 12 og 15 fag på C-, B- og A-niveau. Skolen kan dog tillade, at elever, som ønsker at gennemføre flere fag på A-niveau end mindstekravet, har mellem 11 og 15 fag.

Stk. 4. Uddannelsen omfatter op til 26 blokke, hvor en blok svarer til et fag på C-niveau, eller en udbygning af et fag fra C- til B-niveau henholdsvis B- til A-niveau. Fag på B-niveau svarer til 2 blokke og fag på A-niveau svarer til 3 blokke.

Stk. 5. Skolens leder kan tillade, at den enkelte elevs forløb efter elevens ønske kan omfatte yderligere 1 eller 2 blokke, hvis de anvendes til løft af et eller to fag fra C- til B-niveau eller fra B- til A-niveau, eller til at eleven som valgfag kan få et sprog på A-niveau som 3. eller 4. fremmedsprog.

Stk. 6. Skolens leder kan efter ansøgning tillade, at en elev, der har fået merit i uddannelsen efter reglerne i meritbekendtgørelsen, og som derfor bliver fritaget fra dele af undervisningen, kan anvende den ledigblevne tid til at gennemføre yderligere valgfag, der kan indgå i hhx-uddannelsen, herunder til at hæve niveauet i obligatoriske fag.

§ 5. Uddannelsestiden omfatter den samlede lærerstyret elevaktivitet, dvs. den tid, eleverne deltager i forskellige former for lærerstyret undervisning og i øvrige aktiviteter, som er organiserede af skolen til realisering af uddannelsens formål, herunder faglig og metodisk vejledning, jf. § 39, stk. 1.

Stk. 2. Elevernes forberedelse til undervisningen, det skriftlige arbejde, de officielle prøver til eksamen, vejledning til gennemførelse af uddannelsen, jf. § 39, stk. 2, uddannelses- og erhvervsvejledning, jf. § 39, stk. 3, frivillig undervisning, jf. § 34, og studiekredse, jf. § 35, er ikke omfattet af uddannelsestiden.

Kapitel 3

Uddannelsens struktur og indhold

Struktur

§ 6. En højere handelseksamen består af fag på gymnasialt C-, B- og A-niveau, hvor A er det højeste niveau.

Stk. 2. Alle elever skal mindst have 4 fag på A-niveau, mindst 3 fag på B-niveau og mindst 1 fag på C-niveau. For elever, der har flere end 4 fag på A-niveau, kan mindstekravet til antallet af fag på B-niveau reduceres med det antal fag på A-niveau, eleven har ud over mindstekravet.

§ 7. Uddannelsens fag gennemføres delvist inden for rammerne af studieområdet, jf. § 67, stk. 2 og 3.

Stk. 2. I studieområdet skal der lægges vægt på at styrke samspillet mellem fagene, på progression i undervisningen og på de kompetencer, eleverne opbygger gennem det faglige arbejde, med henblik på uddannelsens formål.

Stk. 3. Studieområdet er opdelt i del 1 og 2. Del 1 følges i grundforløbet, og del 2 følges i studieretningsforløbet. Skolens leder kan dog beslutte at lade studieområdet del 1 udstrække i op til et år.

§ 8. Uddannelsen struktureres i et grundforløb med en uddannelsestid på 425-500 timer og et efterfølgende studieretningsforløb i den resterende del af uddannelsestiden.

Stk. 2. Skolens leder fordeler uddannelsestiden i de enkelte fag mellem grundforløb og studieretningsforløb.

§ 9. De obligatoriske fag og niveauer i uddannelsen er dansk A, engelsk A, 2. fremmedsprog, jf. § 11, samtidshistorie B, fagene afsætning, international økonomi og virksomhedsøkonomi på mindst B-niveau, erhvervsret C samt fagene matematik og samfundsfag på mindst C-niveau.

Fremmedsprog

§ 10. Fremmedsprog ud over engelsk kan gennemføres som *fortsættersprog* eller som *begyndersprog*.

Stk. 2. Ved fortsættersprog forstås sprog hvor eleven har fulgt prøveforberedende undervisning i folkeskolen i 2 – 4 år i 7. – 10. klasse eller har tilsvarende kvalifikationer. Fortsættersprog er fransk fortsættersprog eller tysk fortsættersprog.

Stk. 3. Begyndersprog er arabisk, fransk begyndersprog, italiensk, japansk, kinesisk, russisk, spansk, tyrkisk eller tysk begyndersprog samt de klassiske sprog græsk og latin.

Stk. 4. I fagene fransk og tysk indplacerer skolens leder eleverne på begynder- eller fortsættersprog. Indplaceringen sker på grundlag af den enkelte elevs kvalifikationer i faget.

§ 11. 2. *fremmedsprog* er et fortsættersprog på mindst B-niveau eller et begyndersprog på A-niveau.

Stk. 2. Følgende sprog kan indgå som 2. fremmedsprog: Fransk fortsættersprog B og A, tysk fortsættersprog B og A, fransk begyndersprog A, italiensk A, russisk A, spansk A eller tysk begyndersprog A.

§ 12. Fremmedsprog *som studieretningsfag* kan være: Fransk begyndersprog A, fransk fortsættersprog A, italiensk A, latin C, russisk A, spansk A, tysk begyndersprog A og tysk fortsættersprog A. Desuden er fortsættersprog på B-niveau for elever, der har begyndersprog på A-niveau som 2. fremmedsprog, et muligt studieretningsfag.

§ 13. Fremmedsprog *som valgfag* kan, jf. dog stk. 2 -4, være: arabisk B og A, fransk fortsættersprog C, B og A, fransk begyndersprog B og A, græsk C og A, italiensk B og A, japansk B og A, kinesisk B og A, latin C, B og A, russisk B og A, spansk B og A, tyrkisk B og A, tysk fortsættersprog C, B og A eller tysk begyndersprog B og A.

Stk. 2. Elever, der har et fortsættersprog som 2. fremmedsprog, og som har de nødvendige forudsætninger, kan vælge yderligere et fortsættersprog som valgfag.

Stk. 3. Elever, der som valgfag har et begyndersprog som 3. eller 4. fremmedsprog, kan vælge dette sprog på B-niveau.

Stk. 4. Elever, der som valgfag har et fortsættersprog som 3. eller 4. fremmedsprog eller begyndersproget latin som 3. eller 4. fremmedsprog, kan vælge dette sprog på C-niveau.

Grundforløb

§ 14. Grundforløbet består af fagene dansk, engelsk, matematik og 2. fremmedsprog samt helt eller delvist studieområdet del 1, som omfatter særfaglig og tematisk organiseret undervisning inden for erhvervsøkonomiske, samfunds-faglige/samfundsøkonomiske samt kulturelt orienterede områder både hver for sig og på tværs. Endvidere skal der i et eller flere temaer indgå en sproglig og kommunikativ dimension, en it-dimension og en innovations- og iværksætterorienteret dimension. Aktiviteter, hvor eleverne får mulighed for fysisk udfoldelse, indsigt i betydningen heraf samt indsigt i andre forhold af betydning for deres personlige sundhed, skal indgå.

Stk. 2. Skolens leder kan dog beslutte, at 2. fremmedsprog først begynder samtidig med studieretningsforløbet.

Stk. 3. Fagene dansk, engelsk og matematik samt 2. fremmedsprog, hvis det indgår, jf. stk. 2, tildeles mindst 40 timers uddannelsestid i grundforløbet.

Stk. 4. Såfremt skolens leder har benyttet muligheden i § 7, stk. 3, sidste pkt., for at lade studieområdet del 1 udstrække i op til et år, kan skolen beslutte, at der fra grundforløbets start påbegyndes undervisning i yderligere et eller flere fag end de i stk. 1 nævnte.

Studieretningsforløb

§ 15. Studieretningsforløbet består af obligatoriske fag, studieområdet del 2, studieretningsfag, valgfag samt et studieretningsprojekt.

Stk. 2. Såfremt skolens leder har benyttet muligheden i § 7, stk. 3, sidste pkt., for at lade studieområdet del 1 udstrække i op til et år, består studieretningsforløbet tillige af den resterende del af studieområdet del 1.

Stk. 3. I fag, der afsluttes på C-niveau ved udgangen af 1. år, skal der, ud over uddannelsestiden i grundforløbet, jf. § 14, stk. 3, afsættes mindst 40 timers uddannelsestid til det pågældende fag, inkl. tid til studieområdet, jf. § 66.

§ 16. Hvert studieretningsforløb skal indeholde 3 studieretningsfag, der er på AAA-, AAB-, AAC-, ABB- eller ABC-niveau.

Stk. 2. I studieretninger med et 3. fremmedsprog som studieretningsfag, hvor det 3. fremmedsprog er et begyndersprog på A-niveau, indgår dog kun 2 studieretningsfag, der begge er på A-niveau.

§ 17. Mulige studieretningsfag på A-niveau er: Afsætning, fransk begyndersprog, fransk fortsætter-sprog, international økonomi, it, italiensk, matematik, russisk, spansk, tysk begyndersprog, tysk fortsætter-sprog og virksomhedsøkonomi.

§ 18. Mulige studieretningsfag på B-niveau er: Filosofi, it, kulturforståelse, matematik og psykologi. Desuden er fortsætter-sprog på B-niveau for elever, der har et begyndersprog på A-niveau som 2. fremmedsprog, et muligt studieretningsfag.

§ 19. Mulige studieretningsfag på C-niveau er fag fra en anden gymnasial uddannelse eller fra valgfags-bekendtgørelsen, jf. dog stk. 2. Dette gælder dog ikke fag fra andre gymnasiale uddannelser, som allerede indgår i hhx-uddannelsen, erhvervsøkonomi C og sprogfag på C-niveau, medmindre sproget er latin.

Stk. 2. Fagene datalogi C, programmering C og informationsteknologi C kan ikke indgå i studieretninger, der indeholder faget it B eller A. Faget filosofi og teknologi C kan ikke indgå i studieretninger, der indeholder faget filosofi B.

Bindinger

§ 20. Der er bindinger mellem studieretningsfagene, jf. bilag 4.

§ 21. Skolen vælger 3. studieretningsfag, således at samtlige studieretningsfag i en studieretning har gode muligheder for fagligt samspil og bindingerne, jf. bilag 4, er opfyldt for de indgående fag.

Stk. 2. Undervisningsministeriet kan efter ansøgning fra den enkelte skole godkende udbuddet af studieretninger med flere fag, end det kræves efter § 16.

Stk. 3. For elever, der i studieretningsforløbet skifter uddannelse eller skole, og for elever, der har fået merit, kan det ene af de to studieretningsfag på højeste niveau (AA- eller AB-niveau) efter skolens leders afgørelse afvige fra resten af klassens både med hensyn til fag og niveau. Af samme årsager kan det 3. studieretningsfag efter skolens leders afgørelse afvige fra resten af klassens både med hensyn til fag og niveau.

Stk. 4. Skolens leder kan efter ansøgning fra en elev tillade eleven at skifte til en anden studieretning på skolen.

Studieretningsprojekt

§ 22. Studieretningsprojektet skrives i 2 eller 3 fag med udgangspunkt i et studieretningsfag, som eleven har på A-niveau, og med inddragelse af andre studieretningsfag på C-, B- eller A-niveau og/eller obligatoriske fag på A-niveau, jf. bilag 6.

Stk. 2. Såfremt eleven vælger at inddrage et studieretningsfag på B- eller C-niveau, der blev afsluttet før 3. år, jf. § 68, stk. 3, skal skolens leder sikre, at eleven tilbydes faglig og metodisk vejledning i faget.

Stk. 3. Eleven vælger studieretningsprojektets fagkombination. Et fag, der indgår i en elevs studieretningsprojekt, indgår på det højeste niveau, eleven har eller har haft faget.

Blandede studieretninger

§ 23. For elever fra 2 studieretninger, der på grund af antallet af tilmeldte ikke har kunnet oprettes enkeltvist, kan der etableres 1 blandet studieretningsklasse, hvor eleverne fra de 2 studieretninger samlæses

i de obligatoriske fag i studieretningsforløbet og i enten mindst 1 studieretningsfag på A-niveau eller i 2 studieretningsfag på samme niveau.

§ 24. Hvis skolens leder beslutter at sammenlægge 2 eksisterende studieretningsklasser til én studieretningsklasse, skal sammenlægningen varsles over for de berørte elever og lærere i så god tid, at der er mulighed for at tilvejebringe en tilstrækkelig overensstemmelse mellem klassernes faglige indhold og opfyldelse af de faglige mål og til at gennemføre en fornyet planlægning af undervisningen i den sammenlagte klasse.

Stk. 2. Sammenlægninger af studieretningsklasserne til én klasse kan kun finde sted, hvis eleverne fra de 2 studieretninger samlæses i de obligatoriske fag i studieretningsforløbet og i enten mindst 1 studieretningsfag på A-niveau eller i 2 studieretningsfag på samme niveau.

Valgfag

§ 25. Hver elev skal i uddannelsen gennemføre mindst ét valgfag.

§ 26. Valgfag kan være fag fra valgfagsbekendtgørelsen eller fag fra de øvrige gymnasiale uddannelser, jf. bilag til bekendtgørelserne om uddannelserne til stx, hf og htx, jf. dog § 28. De fag, der er beskrevet i bilagene til denne bekendtgørelse, kan også udbydes som valgfag.

Stk. 2. Skolens leder oplyser samtidig med, at et valgfag udbydes, efter hvilken bekendtgørelse faget planlægges læst, såfremt det planlægges læst efter andre gymnasiale bekendtgørelser end nærværende eller valgfagsbekendtgørelsen.

Stk. 3. En elev kan ikke vælge det samme fag og niveau mere end én gang.

§ 27. Begyndersprog skal altid være på A-niveau. Latin kan være på C- eller B-niveau.

Stk. 2. Elever, der har et fortsættersprog som 2. fremmedsprog, og som har de nødvendige forudsætninger, kan vælge yderligere et fortsættersprog som valgfag på B- eller A-niveau.

§ 28. Kun ét af følgende fag kan indgå som valgfag:

- 1) datalogi C,
- 2) informationsteknologi C,
- 3) informationsteknologi B,
- 4) it B,
- 5) it A,
- 6) kommunikation/it C,
- 7) kommunikation/it A, og
- 8) programmering C.

Stk. 2. Elever, der gennemfører følgende studieretningsfag, kan ikke gennemføre fagene i stk. 1 som valgfag:

- 1) datalogi C,
- 2) informationsteknologi C,
- 3) it B,
- 4) it A,
- 5) kommunikation/it C, og
- 6) programmering C.

Stk. 3. En elev kan hverken vælge idéhistorie B eller erhvervsøkonomi C som valgfag.

§ 29. En elev skal følge eller have fulgt undervisningen på det nærmest underliggende niveau i et fag, før eleven kan påbegynde undervisningen på et højere niveau i faget. Skolens leder kan dog tillade, at dette krav fraviges, såfremt elevens reelle faglige kvalifikationer skønnes at være tilstrækkelige.

Sammenlægning af valghold

§ 30. Hvis skolens leder beslutter at sammenlægge 2 eksisterende valghold til ét hold, skal sammenlægningen varsles over for de berørte elever og lærere i så god tid, at der er mulighed for at tilvejebringe en tilstrækkelig overensstemmelse mellem holdenes faglige indhold og opfyldelse af de faglige mål og til at gennemføre en fornyet planlægning af undervisningen på det sammenlagte hold.

Øvrige undervisningsaktiviteter i uddannelsestiden

§ 31. Dele af uddannelsestiden kan organiseres og tilrettelægges som ekskursioner mv.

Stk. 2. Alle ekskursioner skal godkendes af skolens leder og skal indgå i opfyldelsen af de faglige mål og kunne erstatte den undervisning, de træder i stedet for.

§ 32. Skolens leder kan beslutte, at der som led i undervisningen afholdes fællesarrangementer og temadage samt give mulighed for praktikophold.

Stk. 2. Fællesarrangementer omfatter mere end én klasse eller ét hold og kan afholdes på tværs af årgange.

Stk. 3. Temadage kan anvendes til aktiviteter på tværs af årgange, klasser og hold og skal have en sådan karakter, at der kan arbejdes fagligt og pædagogisk relevant på et gymnasialt niveau.

Stk. 4. Praktik er ophold på en virksomhed, en institution eller lignende for én eller flere elever. Praktik kan indgå i et undervisningsforløb i alle fag eller deres samspil eller i forbindelse med studieretningsprojektet.

Stk. 5. Alle fællesarrangementer, temadage og praktikophold skal godkendes af skolens leder og skal indgå i opfyldelsen af uddannelsens mål.

§ 33. Dele af uddannelsestiden kan foregå ved en udenlandsk uddannelsesinstitution for elever, der har tilmeldt sig en særlig ordning, hvor dette på forhånd er planlagt.

Aktiviteter uden for uddannelsestiden

§ 34. Skolen kan tilbyde eleverne frivillig undervisning. Undervisningen, der kan tilbydes grupper af elever på tværs af årgange, klasser og hold, kan ikke omfatte prøverelateret, faglig undervisning. Undervisningen er gratis for eleverne.

Stk. 2. Deltagelse i frivillig undervisning kan ikke gøres til en betingelse for den enkelte elevs muligheder for valg af studieretninger, valgfag eller andre aktiviteter, der udbydes af skolen som en del af uddannelsen.

§ 35. Skolen kan tilbyde eleverne studiekredse. Studiekredse kan tilbydes grupper af elever på tværs af årgange, klasser og hold. Studiekredse kan ikke omfatte prøverelateret faglig undervisning. Deltagelse er frivillig og gratis for eleverne.

Stk. 2. Deltagelse i frivillige studiekredse kan ikke gøres til en betingelse for den enkelte elevs muligheder for valg af studieretninger, valgfag eller andre aktiviteter, der udbydes af skolen som en del af uddannelsen.

§ 36. Skolens leder kan tilbyde eleverne mulighed for at anvende skolens faciliteter som lektiecafé eller lignende for derved at styrke studiemiljøet og grundlaget for, at alle elever opnår et godt fagligt udbytte.

Læreplaner

§ 37. Indholdet af og målene for undervisningen i de enkelte fag, i studieområdet og i studieretningsprojektet fremgår af læreplanerne, jf. bilag 2-3 og 5-30 samt de i § 26 nævnte bilag.

Stk. 2. I enkeltfagsundervisning, jf. kapitel 8, indgår punkt 3.4 (samspil med andre fag) i læreplanerne ikke.

§ 38. Undervisningssproget er dansk, medmindre undervisningen foregår ved en udenlandsk institution, jf. § 33. Undervisningsministeriet kan i andre tilfælde godkende, at undervisningssproget er engelsk, tysk eller fransk.

Stk. 2. I undervisningen anvendes en fælles grammatisk terminologi. Fremmedsprogede tekster kan benyttes ved undervisningen i alle fag og i deres samspil.

Stk. 3. Undervisningen skal løbende omfatte træning i studiemetodik.

Kapitel 4

Vejledning

§ 39. Skolens leder skal sikre, at der gives faglig og metodisk vejledning i de enkelte fag og i samspillet mellem fagene som en del af uddannelsestiden.

Stk. 2. Lederen skal sikre, at der ud over den i stk. 1 nævnte vejledning uden for uddannelsestiden tilbydes eleverne individuel og kollektiv rådgivning og vejledning til gennemførelse af uddannelsen, jf. bekendtgørelse om vejledning om gennemførelse af uddannelser på Undervisningsministeriets område.

Stk. 3. Den uddannelses- og erhvervsvejledning, som eleverne modtager i henhold til bekendtgørelse om vejledning om valg af videregående uddannelse og erhverv, ligger uden for uddannelsestiden.

Stk. 4. Lederen træffer nærmere beslutning om organiseringen og tilrettelæggelsen af vejledningen i henhold til stk. 2. Eleverne har pligt til at deltage i den vejledning, der gives efter stk. 1-3.

Kapitel 5

Uddannelsens styring

Klasser og hold

§ 40. Skolen fastlægger rammerne for oprettelse af klasser og hold.

Stk. 2. Skolens leder træffer beslutning om fordeling af eleverne i de enkelte klasser og på hold. I forbindelse med organiseringen af grundforløbet skal skolens leder i videst muligt omfang tage hensyn til elevernes forhåndstilkendegivelser om studieretning.

Stk. 3. Ved fordeling af eleverne i klasser i studieretningsforløbet skal skolens leder i videst muligt omfang tage hensyn til elevernes ønsker om studieretning og valgfag.

§ 41. Skolens leder kan tillade, at en elev fra en anden gymnasial uddannelse, der har valgt et fag i hhx-uddannelsen, optages i en eksisterende klasse eller på et eksisterende hold.

Udbud og oprettelse af studieretninger og fag

§ 42. Skolen træffer beslutning om sit udbud af studieretninger og valgfag, herunder kriterier for oprettelse af studieretninger og valgfag. Eleverne gøres bekendt med de fastsatte kriterier.

Stk. 2. Skolens leder skal gruppere udbuddet af studieretninger i følgende hovedkategorier: Internationalt orienterede, markedsorienterede, matematisk/it-orienterede og økonomisk orienterede studieretninger. Lederen afgør ud fra studieretningens to fag på højeste niveau, hvilken hovedkategori en studieretning henhører under.

Stk. 3. Antallet af forskellige studieretninger, som udbydes på den enkelte skole eller skoleafdeling, skal stå i rimeligt forhold til antallet af elever i skolens hhx-uddannelse. Alle skoler skal dog hver udbyde mindst to forskellige studieretninger. Blandt de udbudte studieretninger skal mindst én indeholde et fortsættersprog A og et begyndersprog A. Alternativt skal hver skole udbyde mindst én studieretning, der sammensættes sådan, at eleverne gennem fagene i studieretningen og valgfagene får mulighed for at få både et fortsættersprog A og et begyndersprog A.

Stk. 4. Hvis en skole udbyder hhx-uddannelsen på flere forskellige adresser, gælder stk. 3 for alle adresserne.

§ 43. Hver skole skal som enten valgfag eller studieretningsfag på et højere niveau end uddannelsens obligatoriske fag udbyde undervisning i følgende fag:

- 1) afsætning,
- 2) mindst et begyndersprog,
- 3) mindst et fortsættersprog,
- 4) international økonomi,
- 5) matematik,
- 6) virksomhedsøkonomi.

Stk. 2. Skolen skal ved sit udbud sikre, at eleverne får mulighed for at sammensætte uddannelsen, så den opfylder kravene hertil i denne bekendtgørelse.

Stk. 3. Hvis en skole udbyder hhx-uddannelsen på flere forskellige adresser, gælder stk. 1 - 2 for alle adresserne.

§ 44. En studieretning må udelukkende navngives med navnene på de to fag på højeste niveau i studieretningen, jf. dog stk. 2. Såfremt det ikke er entydigt, hvilke fag der i en studieretning skal anses for de to fag på højeste niveau, afgør skolen selv, hvilke to af studieretningens fag der tilsammen skal udgøre navnet.

Stk. 2. Skolen må gerne på sin hjemmeside, på informationsmøder og i informationsbrochurer informere yderligere om indholdet af og sigtet med de enkelte studieretninger, herunder påtænkte niveauer. Informationen skal fokusere på det centrale indhold i den enkelte studieretning og må ikke stride mod § 47, stk. 2 og 3.

§ 45. Skolens leder træffer beslutning om oprettelse af konkrete studieretninger og kan herunder træffe beslutning om oprettelse af blandede studieretningsklasser, jf. § 23. Lederens beslutning kan indebære, at ikke alle elevers ønsker om studieretning tilgodeses.

§ 46. Skolens leder træffer afgørelse om oprettelse af konkrete valgfag. Lederens beslutning kan indebære, at ikke alle elevers ønsker om valgfag tilgodeses. Lederen skal sikre, at alle elever kan opfylde kravene til uddannelsen.

§ 47. Skolens udbud af studieretninger og valgfag skal offentliggøres senest den 1. december forud for fristen for ansøgning om optagelse. Udmeldingen sker på skolens hjemmeside og på et eventuelt orienteringsmøde for kommende 1. års elever. Såfremt nogle valgfag kun udbydes i forbindelse med visse studieretninger, skal dette fremgå af hjemmesiden.

Stk. 2. Skolens udmelding skal for den enkelte studieretning indeholde information om, hvilke to studieretningsfag, der indgår som studieretningens to fag på højeste niveau, jf. § 44, stk. 1, men må ikke oplyse fagenes niveau, jf. dog § 44, stk. 2. Skolen skal endvidere for den enkelte studieretning oplyse, hvilke fag der påtænkes som mulige eller muligt tredje eller fjerde studieretningsfag, jf. § 21, stk. 2.

Stk. 3. Skolens udmelding skal endvidere informere om, hvilke fag der udbydes som 2. fremmedsprog.

§ 48. Skolens leder skal senest 1. november i grundforløbet oplyse om fag og niveau for de to fag på højeste niveau i hver studieretning. Samtidig skal lederen meddele niveauerne for de mulige 3. studieretningsfag samt om de udbudte valgfag og disses niveau.

Elevens valg af studieretning og valgfag

§ 49. Skolens leder indhenter tidligst den 1. december i grundforløbet elevernes ønsker om studieretning. Eleverne skal mindst kunne vælge mellem alle de studieretninger, skolen udbød i forbindelse med elevernes ansøgning om optagelse i uddannelsen. Skolen kan udbyde nye studieretninger, herunder studieretninger med nye niveauer.

Stk. 2. Skolens leder fordeler eleverne i studieretninger, så den samlede elevgruppes ønsker inden for de givne rammer tilgodeses i videst muligt omfang. Lederen skal sikre, at sammensætningen af elevernes uddannelsesforløb opfylder uddannelsernes krav.

Stk. 3. Studieretningsforløbet starter i perioden 2. – 20. januar på 1. år. Eleverne skal senest 8 skoledage før studieretningsforløbets start have besked om, i hvilket omfang deres ønsker er blevet opfyldt.

§ 50. Skolens leder beslutter, hvornår eleverne afgiver ønske om valgfag for det kommende skoleår. Ønskerne skal dog være afgivet senest den 15. april, og de kan kun i helt særlige tilfælde og efter skolens leders konkrete tilladelse ændres efter den 15. april, jf. § 53.

Stk. 2. Eleverne skal kunne vælge mellem mindst alle de valgfag, som skolen udbød, da eleverne søgte optagelse i uddannelsen. Skolen kan dog beslutte, at visse af de udbudte valgfag kun kan vælges på 2. eller 3. år.

Stk. 3. Har nogle valgfag alene været udbudt i tilknytning til bestemte studieretninger, har kun de elever, der har søgt disse studieretninger, krav på at kunne ønske disse valgfag.

§ 51. Skolens leder fordeler eleverne på valghold, så den samlede elevgruppes ønsker inden for de givne rammer tilgodeses i videst muligt omfang. Lederen skal sikre, at sammensætningen af elevernes uddannelsesforløb opfylder uddannelsernes krav.

§ 52. Skolens leder kan efter ansøgning tillade, at en elev følger undervisningen i et valgfag, der kan indgå i hhx-uddannelsen, på en anden institution.

Stk. 2. Skolens leder kan i ganske særlige tilfælde tillade en elev, der ønsker et valgfag, der indgår som specifikt adgangskrav på en videregående uddannelse, og som ikke oprettes på skolen eller ikke oprettes på det ønskede niveau, eller hvis skematekniske forhold hindrer, at en elev kan blive optaget på et ønsket valghold, at følge undervisning i faget i en anden *studieretning*. I sådanne tilfælde skal eleven følge den plan, der er lagt for undervisningen i faget.

§ 53. En elev kan efter at have afgivet ønsker om valgfag og efter at have fået besked om, hvilke valgfag vedkommende har fået, anmode skolens leder om tilladelse til at udskifte et eller flere valgfag. Lederen kan give tilladelse hertil, hvis de samlede krav til uddannelsen fortsat opfyldes.

Stk. 2. Omvalg skal normalt være gennemført, inden undervisningen i valgfaget starter. Omvalg kan senest ske 1 måned efter, at undervisningen i valgfaget er startet, medmindre helt særlige forhold gør sig gældende.

Stk. 3. Hvis lederen tillader en elev at skifte valgfag, og skiftet indebærer, at eleven ikke har kunnet aflægge en eventuel prøve i faget på et lavere niveau, kan lederen samtidig beslutte, at eleven ikke behøver at aflægge prøven på dette lavere niveau. En elev, der skal aflægge denne prøve, skal aflægge prøven inden eller snarest muligt efter skiftet.

Skoleår og ferie

§ 54. Skolen træffer beslutning om undervisningens start.

Stk. 2. Undervisningsministeriet fastsætter det seneste tidspunkt for afslutning af undervisningen for hvert klassetrin ved offentliggørelsen af den årlige plan for eksamens afholdelse.

Stk. 3. Skolen træffer beslutning om antallet af skoledage og om placering af ferie- og fridage.

Kapitel 6

Undervisningens planlægning og gennemførelse

§ 55. Undervisningen planlægges og gennemføres, så målene for både uddannelsen som helhed og for de enkelte fag, jf. læreplanerne i bilag 2-3 og 5-30, opfyldes.

§ 56. Undervisningen skal tilrettelægges under hensyntagen til elevernes forskellige evner og forudsætninger.

§ 57. I studieretningsforløbet skal klasserne undervises samlet i obligatoriske fag og studieretningsfag, jf. dog stk. 2-3.

Stk. 2. Obligatorisk undervisning i 2. fremmedsprog kan ske på særskilte hold på tværs af klasser.

Stk. 3. I valgfag kan undervisningen organiseres i hold på tværs af klasser og klassetrin.

§ 58. Når undervisningen i et fag eller i forløb, hvor flere fag spiller sammen, varetages af flere lærere, skal skolens leder fastlægge en ansvarsfordeling for den samlede undervisning, evaluering og prøver.

§ 59. Skolens leder sammensætter for grundforløbet og for hver studieretningsklasse et eller flere lærerteam. Desuden kan lederen sammensætte lærerteam efter andre kriterier. Et lærerteam kan efter behov fungere i kortere eller længere tid.

Stk. 2. Lederen beslutter, hvilke opgaver der tillægges det enkelte lærerteam med hensyn til planlægning, gennemførelse, evaluering og udvikling.

§ 60. Skolens leder fastlægger efter drøftelse med relevante lærerteam en overordnet, kortfattet og overskuelig plan (studieplanen) for undervisningen. Studieplanen skal sikre sammenhæng og kontinuitet i uddannelsen, og studieplanen er udgangspunktet for lærerteamets fælles planlægning.

Stk. 2. Studieplanen skal indeholde en klar ansvarsfordeling mellem lærerne og sikre sammenhæng mellem enkeltfaglige og flerfaglige undervisningsforløb.

§ 61. Studieplanen skal i grundforløbet omfatte fagene og studieområdet. I studieretningsforløbet omfatter studieplanen alle klassens fag og deres samspil samt studieområdet for derigennem at sikre progression og variation i brugen af forskellige arbejdsformer, herunder skriftligt arbejde, virtuelle forløb, projektarbejde og ekskursioner.

§ 62. Studieplanen justeres løbende og skal formidles på skolens hjemmeside i overensstemmelse med bestemmelserne i lov om gennemsigtighed og åbenhed i uddannelserne m.v.

§ 63. Skolens leder skal sikre, at der er tydelige mål for elevernes opbygning af faglige, almene og personlige kompetencer som forudsætning for faglig fordybelse, studiekompetence og personlig udvikling, jf. uddannelsens formål i kapitel 1.

Stk. 2. Ud over de særfaglige mål skal lederen sikre elevernes

- 1) mundtlige og skriftlige udtryksfærdighed og formidlingsevne,
- 2) grundlæggende it-kompetencer, herunder en sikring af at eleverne behersker it-baserede kommunikationsfora og
- 3) bevidsthed om og evne til at kunne håndtere egne læreprocesser og beherskelse af forskellige arbejdsformer.

Stk. 3. Lederen skal sikre, at det skriftlige arbejde i fagenes samspil og i de enkelte fag, herunder fag med forhåndstildelt tid til skriftligt arbejde, jf. § 77, stk. 2, indgår i en fælles plan for det skriftlige arbejde med henblik på realisering af såvel de fagspecifikke mål som målene anført i stk. 1 og 2.

Stk. 4. Lederen skal sikre, at elevernes arbejdsbyrde fordeles jævnt over hele uddannelsesforløbet.

§ 64. Når undervisningen starter i et nyt fag eller på et nyt niveau, skal eleverne have forelagt en plan for undervisningen eller medvirke ved udarbejdelsen af en sådan. For de senere faser planlægger elever og lærere i fællesskab arbejdet.

§ 65. Skolens leder skal sikre, at der sker en koordinering af undervisningen og det skriftlige arbejde. Koordineringen skal gøre det muligt at kombinere samtidige undervisningsforløb til forskellige niveauer i samme fag i overensstemmelse med fagets mål og indholds krav.

Uddannelsestid

§ 66. De enkelte fag og forløb har følgende rammer for deres uddannelsestid:

- 1) Afsætning B: 225 timer

- 2) Dansk A: 260 timer
- 3) Engelsk A: 335 timer
- 4) International økonomi B: 130 timer
- 5) Matematik C: 125 timer
- 6) Samtidshistorie B: 130 timer
- 7) Studieretningsprojektet: 50 timer
- 8) Virksomhedsøkonomi B: 225 timer

Stk. 2. Der afsættes 75 timer til øvrige fag på C-niveau, 200 timer til fag på B-niveau, 125 timer til løft fra C- til B-niveau og 125 timer til løft fra B- til A-niveau.

Stk. 3. Den angivne uddannelsestid omfatter uddannelsestiden til fagenes samspil i studieområdet, jf. bilag 2-3, samt uddannelsestid, der anvendes i henhold til § 70.

§ 67. Den uddannelsestid, de enkelte fag er tildelt, jf. § 66, skal fordeles mellem de enkelte fag og fagenes samspil, så uddannelsens samlede mål bedst muligt tilgodeses. Skolens leder afgør, hvordan fordelingen skal være.

Stk. 2. Studieområdet del 1 udgør mindst 250 timer af uddannelsestiden, herunder indgår mindst 25 timer til undervisning i it og mindst 15 timer til undervisning i fysisk udfoldelse og personlig sundhed.

Stk. 3. Studieområdet del 2 udgør mindst 110 timer af uddannelsestiden. Uddannelsestid til gennemførelse af studieretningsprojektet indgår ikke i uddannelsestiden til studieområdet.

§ 68. Skolens leder beslutter efter drøftelse med lærerne, hvordan fordelingen af uddannelsestiden i fagene og i studieområdet, jf. § 67, stk. 1, skal være på de enkelte år, så uddannelsens samlede mål tilgodeses bedst muligt.

Stk. 2. Fordelingen af uddannelsestiden skal foretages sådan, at fag på A-niveau altid afsluttes ved afslutningen af 3. år.

Stk. 3. Lederen kan beslutte, at et eller flere studieretningsfag på B- og C-niveau afsluttes før 3. år, jf. dog § 22, stk. 2.

Stk. 4. Fagene afsætning og virksomhedsøkonomi afsluttes på B-niveau efter 2. år, når de ikke er studieretningsfag på A-niveau.

§ 69. Skolens leder fastsætter efter drøftelse med det enkelte lærerteam rammer for uddannelsestidens anvendelse til forskellige arbejdsformer med henblik på at understøtte, at eleverne møder forskellige arbejdsformer.

Stk. 2. Dele af uddannelsestiden kan anvendes til undervisning, der ikke forudsætter samtidig fælles tilstedeværelse af lærer og elever (virtuel undervisning). I grundforløbet kan det højst være 10 procent af uddannelsestiden og i studieretningsforløbet højst 25 procent i hvert fag.

§ 70. Skolens leder kan beslutte, at op til 7 procent af elevens samlede uddannelsestid anvendes til interne prøver, andre interne evalueringer, interne fællestimer mv. eller andre tværgående uddannelsesaktiviteter i overensstemmelse med uddannelsens formål.

Stk. 2. Lederen beslutter under hensyntagen til uddannelsens formål, hvordan den afsatte tid skal fordeles på de enkelte fag og undervisningsforløb.

Skriftligt arbejde

§ 71. Skolens leder sikrer fordeling af de afsatte ressourcer til at stille skriftlige opgaver og til at evaluere elevernes skriftlige arbejde. Lederen kan som led heri tilgodese oprettelse og vedligeholdelse af vidensbanker for opgaver og opgaveformuleringer samt udvikling og anvendelse af kollektive (herunder it-baserede) rettemetoder, der kan anvendes over for grupper af elever.

Stk. 2. Skriftlige arbejder kan have form af tekster, rapporter, it-præsentationer, multimedieproduktioner m.m.

§ 72. Det skriftlige arbejde skal anvendes til at sikre kvaliteten af den enkelte elevs uddannelse i forhold til målene for såvel uddannelsen som helhed som for de enkelte fag.

Stk. 2. Der skal være progression i kravene til elevernes skriftlige arbejde.

Stk. 3. Det skriftlige arbejde skal indgå i den løbende interne evaluering.

§ 73. Skriftligt arbejde skal både inden for det enkelte fag og på tværs af fag bidrage til elevernes kompetenceudvikling ved at

- 1) udvikle og dokumentere elevernes færdigheder og viden inden for fagområderne,
- 2) øve eleverne i at formidle fagligt stof i sprogligt korrekt skriftlig form,
- 3) sikre mulighed for, at eleverne kan gennemføre en selvstændig bearbejdning af problemstillinger,
- 4) øve eleverne i at udføre en systematisk skriftlig fremstilling, herunder få mulighed for at demonstrere overblik over et fagligt stof,
- 5) bidrage til elevernes fordybelse i særlige problemstillinger, og
- 6) give grundlag for elevens og lærerens evaluering af elevens standpunkt.

Stk. 2. Skolens leder prioriterer anvendelsen af skriftligt arbejde i såvel det enkelte fag som i fagenes samspil og sikrer koordinering og samarbejde mellem fagene om opnåelse af målene.

§ 74. Skolens leder beslutter, hvilke opgaver der tillægges den enkelte lærer og det enkelte lærerteam med hensyn til elevernes skriftlige arbejde.

Stk. 2. Omfanget af elevernes skriftlige arbejde skal tilnærmelsesvis være ens for alle studieretninger.

Stk. 3. Lederen kan dog tilgodese elever med særlige behov.

§ 75. Omfanget af det skriftlige arbejde opgøres i elevtid. Elevtiden er den forventede tid en gennemsnitlig elev på det pågældende niveau skal bruge for at udfærdige en besvarelse af en bestemt opgave.

Stk. 2. Elevtiden omfatter ikke interne prøver.

§ 76. Skolens leder fastsætter efter drøftelse med de involverede lærere principper for, hvordan fastlæggelsen af elevtiden for den enkelte opgave sker. Skolen fordeler elevtiden til skriftligt arbejde, jf. §§ 77-79.

Stk. 2. Eleverne skal på forhånd gøres bekendt med elevtiden for den enkelte opgave.

§ 77. Der afsættes en elevtid på 585-610 timer over hele uddannelsesforløbet til den enkelte elevs skriftlige arbejde.

Stk. 2. Skolens leder forhåndstildeler følgende timer:

- 1) mindst 75 timer til dansk A,
- 2) mindst 160 timer til matematik A,
- 3) mindst 110 timer til øvrige fag på A-niveau med skriftlig prøve,
- 4) mindst 100 timer til matematik B,
- 5) mindst 40 timer til virksomhedsøkonomi på B-niveau og til øvrige fag med afsluttende skriftlig standpunktskarakter (skriftlig årskarakter).

Stk. 3. Fag på A-niveau, der er forhåndstildelt mindst 110 timer, bidrager med ca. 10 pct. heraf til det skriftlige arbejde i studieområdet.

Stk. 4. For at sikre den samlede målopfyldelse for det enkelte fag skal skolen ved beslutning om, hvorvidt et fag skal tildeles flere timer end den forhåndstildelte mindste elevtid, tage hensyn til, hvordan faget indgår i andet skriftligt arbejde.

§ 78. Skolens leder beslutter efter drøftelse med de involverede lærere, hvordan den resterende elevtid fordeles, idet skriftligt arbejde inden for følgende områder skal tilgodeses:

- 1) studieområdet del 1,
- 2) studieområdet del 2,
- 3) internt bedømte projekter,
- 4) samarbejde om skriftlige produkter i flere fag,

- 5) skriftligt arbejde i fag på B-niveau, som eleverne har tilkendegivet at ville vælge som valgfag på A-niveau, og
- 6) fag i øvrigt.

§ 79. Der kan afsættes flere timer til skriftligt arbejde end efter § 77, stk. 1, til

- 1) elever, der har flere end 4 fag på A-niveau,
- 2) elever, der skifter fag, studieretning eller uddannelse, samt
- 3) elever i lignende situationer.

§ 80. Eleverne har i forbindelse med det skriftlige arbejde krav på jævnligt at få tilbagemelding om deres standpunkt, herunder at få en uddybet evaluering af opgavebesvarelsernes styrker og svagheder.

Stk. 2. Skolens leder skal jævnligt sikre sig viden om den enkelte classes styrker, svagheder og faglige niveau i det skriftlige arbejde. Lederen anvender denne viden til efter drøftelse med det enkelte lærerteam at sikre progression i og en hensigtsmæssig fordeling af det skriftlige arbejde.

§ 81. Ved evalueringen af elevernes skriftlige arbejde benyttes forskellige evalueringsformer, herunder

- 1) retning af elevernes individuelle besvarelser af opgaver og test, herunder interne prøver,
- 2) retning og kommentering af gruppebaserede eller individuelle skriftlige arbejder, herunder interne prøver,
- 3) kommentering af delvist færdige skriftlige arbejder i en processkrivning,
- 4) samtaler med elever eller elevgrupper, og
- 5) kombinationer af ovenstående.

Stk. 2. Skolens leder beslutter, hvordan evalueringen af det skriftlige arbejde foregår.

Kapitel 7

4-årige tilrettelæggelse mv.

§ 82. For elever, der er optaget under TEAM Danmark, og for elever, der er optaget på Musikalsk Grundkursus eller tilsvarende kursus i billedkunst, kan uddannelsen tilrettelægges over 4 år.

Stk. 2. Skolens leder kan for elever, der følger en 4-årig tilrettelæggelse, begrænse elevernes mulighed for at vælge blandt skolens udbud af studieretninger.

§ 83. Skolens leder kan for elever, der følger en 4-årig tilrettelæggelse af uddannelsen, fravige fagrækken i grundforløbet.

§ 84. En elev, der i studieretningsforløbet følger en 4-årig tilrettelæggelse af uddannelsen, skal opfylde de generelle krav til uddannelsen. Skolens leder kan dog fravige sammensætningen af den studieretning, eleven er optaget på, så

- 1) obligatoriske fag på A-niveau afsluttes med udgangen af 3. eller 4. år,
- 2) det ene af de to studieretningsfag på højeste niveau (AA- eller AB-niveau) kan afvige fra resten af klassens, både med hensyn til fag og niveau,
- 3) det 3. studieretningsfag kan fravige resten af klassens, og
- 4) studieretningsfag på A-niveau kan afsluttes i 3. eller 4. år.

Stk. 2. Herudover kan Undervisningsministeriet efter ansøgning fra den enkelte skole godkende andre fravigelser.

Stk. 3. Skolen vælger 3. studieretningsfag. Alle studieretningsfag i en studieretning skal have gode muligheder for fagligt samspil.

§ 85. Elever, der følger en 4-årig tilrettelæggelse af uddannelsen, kan vælge mellem at skrive et studieretningsprojekt, jf. bilag 6, og en projektopgave, jf. bilag 7.

§ 86. Hvis skolens leder godkender en elevs ønske om ikke længere at følge den 4-årige tilrettelæggelse af uddannelsen, men i stedet den 3-årige tilrettelæggelse, skal lederen sikre, at elevens uddannelse sammensættes, så den opfylder kravene hertil i denne bekendtgørelse.

Stk. 2. Lederen kan tillade, at elevens studieretningsfag afviger fra resten af klassens efter reglerne i § 21, stk. 3.

Kapitel 8

Enkeltfag

Enkeltfagsundervisning

§ 87. Enkeltfagsundervisning udbydes og tilrettelægges som åben uddannelse.

§ 88. Enkeltfagskursister følger undervisningen på samme vilkår som de øvrige elever, jf. dog § 84.

Stk. 2. Undervisningen i de enkelte fag afsluttes med prøve efter reglerne for 3-årig tilrettelæggelse, jf. dog stk. 3.

Stk. 3. Der afholdes prøve i erhvervscase og en særlig tilrettelagt prøve, jf. bilag 3, som erstatter prøven i det internationale område. Det påhviler skolen at sikre, at kursisterne modtager vejledning til at kunne aflægge prøverne.

§ 89. Der afsættes kursisttid til den enkelte elevs skriftlige arbejde. Skolen forhåndstildeler følgende timer:

- 1) Mindst 75 timer til dansk A,
- 2) Mindst 160 timer til matematik A,
- 3) Mindst 110 timer til øvrige fag på A-niveau med skriftlig prøve,
- 4) Mindst 100 timer til matematik B,
- 5) Mindst 40 timer til virksomhedsøkonomi på B-niveau og til øvrige fag med skriftlig årskarakter.

Stk. 2. Ud over den i stk. 1 afsatte kursisttid kan der til alle fag, inkl. fag med skriftlig prøve eller fag, som i det 3-årige forløb har afsluttende skriftlig standpunktskarakter (skriftlig årskarakter), yderligere afsættes op til 25 timers kursisttid til skriftlig træning i andre fag. Skriftligt arbejde inden for følgende områder skal tilgodeses:

- 1) Sprogfag,
- 2) Interne projekter, og
- 3) Øvrige fag, herunder samarbejde om skriftlige arbejder, der involverer flere fag.

§ 90. Kapitel 10 om intern evaluering finder ikke anvendelse ved enkeltfagsundervisning, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Lærerne giver to gange årligt kursisterne et tilbud om en vurdering af deres standpunkt. I løbet af sidste semester før undervisningens ophør skal kursister i fag på niveauer, der afsluttes med skriftlig prøve, have tilbud om at udarbejde en skriftlig opgavebesvarelse under eksamenslignende forhold.

§ 91. Skolens leder kan tillade, at en enkeltfagskursist fra andre gymnasiale uddannelser optages i eksisterende klasser eller på eksisterende hold, der indgår i et 3-årigt uddannelsesforløb.

Enkeltfags højere handelseksamen

§ 92. En enkeltfags højere handelseksamen skal opfylde samme krav til uddannelsestid, fag og niveauer som angivet i §§ 4 og 6.

Stk. 2. Studieretningsprojektet erstattes af en projektopgave, jf. bilag 7. Kursisten skal enten have aflagt eller indstillet sig til prøve i det eller de fag, der indgår i projektopgaven i den førstkommande eksamenstermin efter, at kursisten har afsluttet undervisningen.

§ 93. Prøve i de enkelte fag aflægges i den eksamenstermin, der kommer umiddelbart efter undervisningens ophør.

Stk. 2. Aflægges prøve senere, aflægges prøven som selvstuderende, medmindre den aflægges som sygeeksamen.

Kapitel 9

Selvstuderende

§ 94. Selvstuderende skal indstilles til prøve efter regler i bekendtgørelse om prøver og eksamen i folkeskolen og i de almene og studieforberedende ungdoms- og voksenuddannelser. Forud for indstillingen skal den selvstuderende dokumentere, at et eventuelt eksaminationsgrundlag er til stede.

Stk. 2. Selvstuderende aflægger prøve efter de regler, der er fastsat i læreplanen for det pågældende fag, herunder de eventuelle særlige regler, der gælder for faget ved højere handelseksamen, medmindre særlige forhold er beskrevet i den pågældende læreplan.

§ 95. Selvstuderende skal tilbydes faglig vejledning, som kan gives individuelt eller i grupper af selvstuderende.

§ 96. Selvstuderende, der ønsker at udarbejde en projektopgave, jf. bilag 7, og som ikke i forvejen har udarbejdet et studeretringsprojekt, udarbejder projektopgaven på et tidspunkt, som skolen fastsætter.

§ 97. For selvstuderende, der ønsker at aflægge prøver til en samlet eksamen, gælder reglerne om prøveaflæggelse for enkeltfagsstuderende, jf. § 92, dog ikke med hensyn til uddannelsestid.

Kapitel 10

Intern evaluering

Skolens evalueringsstrategi

§ 98. Skolen udarbejder en evalueringsstrategi. Skolens leder beslutter efter drøftelse med lærere og elever, hvordan strategien omsættes til en evalueringsproces, der omfatter konkret, løbende evaluering af undervisningen og af den enkelte elev både ud fra de mål, der er opstillet for uddannelsen som helhed, og ud fra de mål og bedømmelseskriterier, der er opstillet for fagene mv., jf. de gældende læreplaner, således at

- 1) eleverne løbende er orienteret om deres faglige standpunkt, og hvilken udviklingsproces de er i,
- 2) den enkelte lærer er orienteret om klassens eller holdets elevers faglige standpunkt, og hvordan eleverne udvikler sig i lærerens og klassens andre fag og forløb,
- 3) undervisningen regelmæssigt evalueres med henblik på at vurdere valgte metoder og planlægge kommende forløb, og
- 4) skolens leder holder sig orienteret om resultatet af de gennemførte evalueringer.

Stk. 2. Strategien skal lægges på skolens hjemmeside.

Stk. 3. Skolens leder fastlægger ansvarsfordelingen mellem elever, lærere, lærerteam og ledelse for skolens konkrete, løbende evaluering af undervisningen og af den enkelte elev. Skolens leder fastlægger herunder, hvornår og hvordan der skal anvendes fælles evalueringsemner og -metoder på skolen.

§ 99. Skolen beslutter, hvordan evalueringsstrategien og evaluering af særlige faglige og pædagogiske indsatsområder indgår i skolens kvalitetssystem.

Stk. 2. Skolen beslutter i overensstemmelse med lov om gennemsigtighed og åbenhed, hvilke dele af de gennemførte evalueringer, jf. stk. 1, der offentliggøres.

Evaluering af den enkelte elev

§ 100. Alle større projekter, som eleverne deltager udarbejdelsen af, skal evalueres særskilt, og resultatet forelægges skolens leder.

§ 101. Den enkelte elevs faglige standpunkt evalueres ved brug af standpunktskarakterer, interne prøvekarakterer og eventuelle udtalelser.

Stk. 2. Standpunktskarakterer udtrykker graden af den enkelte elevs opfyldelse af målene for faglig viden, indsigt og metode i den pågældende læreplan og i forhold til det tidspunkt, hvor karakteren gives. Interne prøvekarakterer udtrykker graden af opfyldelse af målene for faglig viden, indsigt og metode i forhold til den stillede opgave.

§ 102. Eleverne får

- 1) standpunktskarakterer som led i den løbende evaluering,
- 2) standpunktskarakterer ved skoleårets afslutning i fag, der ikke afsluttes, og
- 3) afsluttende standpunktskarakterer (årskarakterer) ved afslutningen af de enkelte fag.

§ 103. Skolens leder fastsætter tidspunkterne for afgivelse af standpunktskarakterer, jf. dog stk. 2. Lederen afgør, om eleverne skal have en standpunktskarakter på det højeste niveau eller standpunktskarakterer på begge niveauer, hvis eleverne samtidig følger et fag på to niveauer.

Stk. 2. Ved afslutningen af hvert skoleår får eleverne en standpunktskarakter i de enkelte fag, der ikke afsluttes, medmindre lederen har fritaget eleven for faget i et omfang, der efter lederens vurdering ikke gør det muligt at evaluere eleven. Karakteren indgår i grundlaget for afgørelsen af, om eleven oprykkes til næste år.

§ 104. I fag, der har skriftlig prøve til højere handelseksamen samt i matematik og sprogfag på C- og B-niveau får eleverne en karakter for det skriftlige standpunkt og en karakter for det mundtlige standpunkt. I alle andre fag sørger skolens leder for, at eleverne får én standpunktskarakter.

§ 105. Eleverne får afsluttende standpunktskarakter (årskarakter) i alle fag, når faget afsluttes, medmindre skolens leder har fritaget eleven for faget i et omfang, der efter skolens vurdering ikke gør det muligt at evaluere eleven.

Stk. 2. Eleverne får dog kun afsluttende standpunktskarakter (årskarakter) på det højeste niveau, hvis eleverne samtidig følger et fag på to niveauer.

§ 106. I fag, der har skriftlig prøve til højere handelseksamen samt i matematik C, fransk fortsættersprog B og tysk fortsættersprog B, sikrer skolens leder, at eleverne får en afsluttende standpunktskarakter (årskarakter) for det skriftlige standpunkt og en afsluttende standpunktskarakter (årskarakter) for det mundtlige standpunkt.

Stk. 2. I alle andre fag og for hvert delområde i studieområdet del 2 (erhvervscase og det internationale område) får eleven én afsluttende standpunktskarakter (årskarakter).

§ 107. Afsluttende standpunktskarakterer (årskarakterer) skal være indført i eksamensprotokollen, før planen for mundtlig eksamen offentliggøres. Disse karakterer overføres til elevens eksamensbevis efter reglerne i bekendtgørelse om eksamen og prøver i folkeskolen og i almene studieforberedende ungdoms- og voksenuddannelser.

§ 108. I løbet af perioden fra starten af 1. år til undervisningens ophør i slutningen af 3. år skal der afholdes i alt mindst 5 prøver, der enten er skriftlige eller mundtlige prøver til eksamen, jf. eksamensbekendtgørelsen, eller af skolens leder fastsatte interne skriftlige eller mundtlige prøver, med henblik på, at eleverne får træning i forskellige prøveformer, der indgår i uddannelsen.

§ 109. Hver elev skal besvare en større skriftlig opgave i et af fagene dansk eller samtidshistorie eller i begge fag, jf. bilag 5. Opgaven skrives i uddannelsens 2. år, medmindre skolen har besluttet, at undervisningen i samtidshistorie først starter på 3. år. I disse tilfælde kan opgaven skrives i løbet af de første måneder af 3. år.

§ 110. Studieområdet del 1 afsluttes med en intern mundtlig prøve, jf. bilag 2.

Stk. 2. Såfremt skolen har benyttet muligheden i § 7, stk. 3, sidste pkt., for at lade studieområdet del 1 udstrække i op til et år, kan prøven placeres senest ved afslutningen af 1. år.

Kapitel 11

Undervisningsbeskrivelser og attestationer for gennemført undervisning

§ 111. Hvert lærerteam henholdsvis hver lærer skal ved afslutningen af grundforløbet, ved afslutningen af hvert skoleår og ved afslutningen af undervisningen i det enkelte fag udarbejde en undervisningsbeskrivelse for det enkelte fag. Desuden udarbejdes en undervisningsbeskrivelse for hvert delområde i studieområdet del 2.

Stk. 2. Undervisningsbeskrivelser, der udarbejdes ved afslutningen af undervisningen i et fag og studieområdet del 2, indgår som baggrundsoplysninger for de mundtlige prøver. Elever, der tidligere har afsluttet et fag eller forløb på et lavere niveau eller har fået merit for en del af faget eller forløbet, kan, efter aftale med den lærer, der forventes at fungere som eksaminator ved en eventuel mundtlig prøve, benytte undervisningsbeskrivelsen/erne herfra.

Stk. 3. Lærerteamet henholdsvis læreren skal ved udarbejdelsen af undervisningsbeskrivelsen benytte den af Undervisningsministeriet udarbejdede skabelon i det af ministeriet fastsatte format. Ministeriet kan kræve undervisningsbeskrivelserne indsendt og kan forlange, at dette skal ske i et bestemt elektronisk format. Undervisningsbeskrivelsen skal være tilgængelig for skolens censorer.

§ 112. For en elev, der skifter uddannelse, skole eller studieretning i løbet af et skoleår, skal hvert lærerteam og lærer bidrage til at udarbejde en undervisningsbeskrivelse. Undervisningsbeskrivelse for en sådan enkeltelev skal udarbejdes efter reglerne i § 111.

§ 113. En elev, der har deltaget i undervisningen i et fag eller et forløb uden at fuldføre dette, kan på anmodning få udleveret attestation fra skolens leder for gennemført undervisning, jf. dog stk. 5, og opnåede resultater.

Stk. 2. En elev, der har fuldført undervisningen i et fag eller forløb, og som har fået en afsluttende standpunktskarakter, kan på anmodning få udleveret attestation fra skolens leder for gennemført undervisning, hvis der ikke har været afholdt prøve i faget eller forløbet.

Stk. 3. En elev, der flytter skole, og derfor er afskåret fra at fuldføre et fag på B- eller A-niveau kan, hvis den nye skoles leder finder grundlag herfor, få overført sin sidst givne standpunktskarakter i faget som afsluttende standpunktskarakter for et lavere niveau i faget.

Stk. 4. En elev, der har afsluttet et fag på B- eller A-niveau med en karakter i faget under bestågrænsen kan, hvis skolens leder på baggrund af tidligere givne standpunktskarakterer finder grundlag herfor, på anmodning få udleveret attestation for, at faget er afsluttet og bestået på et lavere niveau, jf. dog stk. 5.

Stk. 5. Det er en betingelse for at få attestation, at eleven har opfyldt kravene i skolens studie- og ordensregler til aktiv deltagelse i undervisningen.

Kapitel 12

Specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand

§ 114. Elever, der har et handicap eller andre vanskeligheder, der kan sidestilles hermed, skal have tilbud om specialundervisning eller anden specialpædagogisk bistand (SPS), som imødekommer deres behov.

Stk. 2. Undervisning eller støtte tildeles eleven efter skolens leders konkrete vurdering af elevens behov på baggrund af sagkyndige udtalelser. Undervisningen eller støtten iværksættes efter drøftelse med eleven og elevens lærere eller lærerteam. Hvis eleven er undergivet forældremyndighed, skal iværksættelse ske i samarbejde med forældremyndighedens indehaver.

§ 115. For elever, der på grund af handicap ikke har mulighed for at følge et ordinært uddannelsesforløb, kan skolen tillade, at det 3-årige forløb udstrækkes over 4 år. Uddannelsestiden er den samme som for et ordinært forløb på 3 år.

Kapitel 13

Sygeundervisning

§ 116. Elever, der midlertidigt på grund af sygdom i længere tid ikke kan følge den almindelige undervisning, skal have tilbud om sygeundervisning.

§ 117. Ved fravær på grund af sygdom, der forventes at vare i længere tid, skal skolens leder snarest og senest 2 uger (10 skoledage) efter, at eleven sidst deltog i undervisningen, rette henvendelse til eleven. Hvis eleven er undergivet forældremyndighed, skal lederen endvidere rette henvendelse til forældremyndighedens indehaver om iværksættelse af sygeundervisning.

Stk. 2. Lederen sørger for, at den nødvendige undervisning iværksættes efter aftale med eleven eller forældremyndighedens indehaver og i nødvendigt omfang elevens lærere eller lærerteam.

Stk. 3. Opholder eleven sig på et hospital eller anden institution, træffer lederen aftale med vedkommende institution om sygeundervisningens afvikling.

§ 118. Undervisningens omfang, der til enhver tid må afpasses elevens helbredstilstand, kan normalt ikke overstige 5 ugentlige timer og kan normalt ikke strække sig ud over 8 uger (40 skoledage). Den gennemførte undervisning erstatter den uddannelsestid, eleven i den pågældende periode ikke har gennemført.

§ 119. Hvis en elev hyppigt på grund af sygdom har haft kortvarige fravær eller forventes at få hyppige, kortvarige fravær, kan eleven få supplerende undervisning i tilknytning til elevens deltagelse i den almindelige undervisning.

Stk. 2. Skolens leder træffer afgørelse om undervisning efter stk. 1.

§ 120. For elever, der på grund af langvarig sygdom ikke har mulighed for at følge den ordinære undervisning, kan skolens leder tillade, at det 3-årige forløb udstrækkes over 4 år. Det er en forudsætning herfor, at eleven ikke har udsigt til umiddelbar helbredelse, og at eleven har behov for, at undervisningen begrænses dagligt eller periodevist.

Stk. 2. Uddannelsestiden er den samme som for et ordinært forløb på 3 år.

Stk. 3. §§ 82-85 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Eleven skal dokumentere sin sygdom og sit behov, jf. stk. 1, ved en lægeerklæring.

Kapitel 14

Klage

§ 121. En elev kan klage til skolens leder over pædagogiske beslutninger, som er truffet på skolen i henhold til denne bekendtgørelse.

Stk. 2. Hvis eleven er undergivet forældremyndighed, kan klage også indgives af forældremyndighedens indehaver.

§ 122. Hvis skolens leder ikke giver eleven medhold i en klage efter § 121, kan eleven eller forældremyndighedens indehaver klage til Undervisningsministeriet over lederens afgørelse. Klagen skal afleveres til lederen inden to uger efter, at lederen har meddelt eleven sin afgørelse.

Stk. 2. Skolens leder skal udarbejde en udtalelse i sagen og give klageren lejlighed til at kommentere udtalelsen. Lederen skal give klageren en uges frist til dette. Klageren skal aflevere sine eventuelle kommentarer til lederen, der videresender sagen, inkl. udtalelse og klagerens eventuelle kommentarer, til ministeriet.

Stk. 3. Ministeriet kan træffe afgørelse om afvisning af klagen, hvis betingelserne i stk. 1, ikke er opfyldt, om fastholdelse af lederens afgørelse, om ændring af afgørelsen til fordel for klageren eller om hjemvisning af afgørelsen til lederens fornyede behandling.

§ 123. En elev, der har behov for specialpædagogisk bistand (SPS), kan klage til Ankenævnet for Uddannelsesstøtten over afgørelser, som Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte har truffet om tildeling af tilskud til ekstraudgifter til eleven i henhold til lov om institutioner for almen- og almen gymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v.

Kapitel 15

Fravigelser fra bekendtgørelsens regler

§ 124. Undervisningsministeriet kan i særlige tilfælde give tilladelse til at fravige denne bekendtgørelses regler, hvis det sker for at fremme forsøgsarbejde og pædagogisk udviklingsarbejde.

Stk. 2. Undervisningsministeriet kan desuden gøre undtagelser for en enkelt elev, hvor helt særlige forhold gør sig gældende.

Kapitel 16

Ikrafttrædelses- og overgangsregler

§ 125. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. august 2008 og samtidig ophæves bekendtgørelse nr. 800 af 28. juni 2007 om uddannelsen til højere handelseksamen (hhx-bekendtgørelsen), jf. dog stk. 2-4.

Stk. 2. Bekendtgørelsen har virkning for elever, der har påbegyndt eller påbegynder 3- eller 4-årigt forløb den 1. august 2005 eller senere.

Stk. 3. Studieplaner og undervisningsbeskrivelser, der er lavet i perioden 1.8.2005 til 1.8.2007, skal ikke justeres for at blive bragt i overensstemmelse med reglerne i denne bekendtgørelses §§ 57-62 eller § 111.

Stk. 4. Skolen kan for elever, der har påbegyndt et 2-, 3 – eller 4-årigt forløb før den 1. august 2008, til og med sommereksamen 2011, inkl. sygeeksamen, vælge mellem prøveform a, b og c i matematik, jf. bilag 20, 21 og 22. Elever, der påbegynder et 2-, 3 – eller 4-årigt forløb den 1. august 2008 eller senere, kan kun benytte prøveform c i matematik, jf. bilag 20, 21 og 22.

Undervisningsministeriet, den 30. juni 2008

TORBEN CHRISTOFFERSEN
KONTORCHEF

/ Marianne Winther Jarl

Oversigt over bekendtgørelsens indhold og fortegnelse over bilag - hhx, juni 2008*Bekendtgørelsens indhold*

Kapitel 1	Uddannelsens formål (§§ 1-2)
Kapitel 2	Uddannelsens varighed og omfang (§§ 3-5)
Kapitel 3	Uddannelsens struktur og indhold (§§ 6-38)
Kapitel 4	Vejledning (§ 39)
Kapitel 5	Uddannelsens styring (§§ 40-54)
Kapitel 6	Undervisningens planlægning og gennemførelse (§§ 55-81)
Kapitel 7	4-årige tilrettelæggelser mv. (§§ 82-86)
Kapitel 8	Enkeltfag (§§ 87-93)
Kapitel 9	Selvstuderende (§§ 94-97)
Kapitel 10	Intern evaluering (§§ 98-110)
Kapitel 11	Undervisningsbeskrivelser og attestationer for gennemført undervisning (§§ 111-113)
Kapitel 12	Specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand (§§ 114-115)
Kapitel 13	Sygeundervisning (§§ 116-120)
Kapitel 14	Klage (§§ 121-120)
Kapitel 15	Fravigelser fra bekendtgørelsens regler (§ 123)
Kapitel 16	Ikrafttrædelses- og overgangsregler (§ 124)

Bekendtgørelsens bilag

Bilag 1	Oversigt over bekendtgørelsens indhold og fortegnelse over bilag
Bilag 2	Studieområdet del 1
Bilag 3	Studieområdet del 2
Bilag 4	Bindinger mellem studieretningsfagene
Bilag 5	Opgaven i dansk og/eller samtidshistorie
Bilag 6	Studieretningsprojektet
Bilag 7	Projektopgaven til enkeltfagseksamen
Bilag 8	Afsætning A
Bilag 9	Afsætning B
Bilag 10	Dansk A
Bilag 11	Engelsk A
Bilag 12	Erhvervsret C
Bilag 13	Fransk begyndersprog A
Bilag 14	Fransk fortsættersprog A
Bilag 15	Fransk fortsættersprog B
Bilag 16	International økonomi A
Bilag 17	International økonomi B
Bilag 18	It A
Bilag 19	It B
Bilag 20	Matematik A
Bilag 21	Matematik B

Bilag 22	Matematik C
Bilag 23	Samfundsfag C
Bilag 24	Samtidshistorie B
Bilag 25	Spansk A
Bilag 26	Tysk begyndersprog A
Bilag 27	Tysk fortsættersprog A
Bilag 28	Tysk fortsættersprog B
Bilag 29	Virksomhedsøkonomi A
Bilag 30	Virksomhedsøkonomi B

Studieområdet del 1 - hhx, juni 2008**1. Identitet og formål****1.1 Identitet**

Studieområdet er et samarbejde mellem fag inden for og på tværs af erhvervsøkonomiske, samfundsaglige/samfundsøkonomiske og humanistisk orienterede områder. I studieområdet arbejdes med teorier og metoder om individ, virksomhed og samfund i tilknytning til almenmenneskelige spørgsmål og kulturelle, økonomiske og politiske fænomener. Studieområdet forener en teoretisk-analytisk og en praktisk-virkelighedsnær tilgang fra fagområderne. På tværs af fag stilles stadig dybere spørgsmål, og der reflekteres over svar og argumenter.

1.2 Formål

Studieområdet udfordrer elevernes kreative og innovative evner samt deres kritiske sans i anvendelsen af faglig viden og metoder gennem fagligt samarbejde og fremmer deres evne til at producere viden om praktisk-teoretiske problemstillinger af almen, økonomisk og samfundsmæssig karakter. I studieområdet udvikler eleverne deres evne til at sammenholde viden og metoder fra forskellige fag, og det bidrager til at kvalificere deres valg af studieretning og deres refleksioner over egen studiepraksis.

Endvidere medvirker studieområdet til, at eleverne udvikler forståelse af sig selv som individer og borgere i et demokratisk samfund og styrker deres evne til på et fagligt og metodisk grundlag at forholde sig analytisk, reflekterende og ansvarligt til deres omverden og deres egen udvikling og herigennem at udvise forståelse for menneskers forskellighed på baggrund af personlige, sociale og kulturelle faktorer.

Endelig har studieområdet til opgave at medvirke til, at eleverne udvikler deres sproglige og kommunikative indsigt og erfaring, og at de bliver bevidste om motion og livsstils betydning for sundhed og livskvalitet.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1 Faglige mål**

Eleverne skal inden for de overordnede mål på et elementært niveau kunne:

- opnå viden om et emne ved at kombinere forskellige fags og faglige hovedområders indhold og metoder samt reflektere over, hvad de forskellige fag bidrager med i samarbejdet
- anvende teori og metode fra forskellige fag på virkelighedsnære problemstillinger
- redegøre for, hvad de har lært i arbejdet med en given problemstilling i forhold til de faglige mål
- demonstrere praktisk indsigt i fagligt relevante studiemetoder og kunne anvende disse på et elementært niveau
- reflektere over deres brug af forskellige arbejdsformer.

Eleverne skal inden for det erhvervsøkonomiske område kunne:

- redegøre for virksomhedens samspil med omverdenen
- anvende viden om virksomhedens branche- og markedsforhold til at diskutere og vurdere virksomhedens strategiske muligheder
- redegøre for problemstillinger i forbindelse med etablering af en virksomhed
- anvende viden om en virksomheds organisatoriske forhold til at diskutere og vurdere virksomhedens udviklingsmuligheder
- anvende viden om en virksomheds afsætningsmæssige forhold til at diskutere og vurdere virksomhedens parameterfastsættelse

- anvende viden om virksomhedens økonomiske forhold til at diskutere og vurdere virksomhedens målopfyldelse
- redegøre for historiske innovationer af samfundsmæssig betydning samt demonstrere praktisk indsigt i innovative processer og metoder til idégenerering.

Eleverne skal inden for det samfundsaglige/samfundsøkonomiske område kunne:

- anvende grundlæggende viden om og begreber fra sociologi, økonomi, politologi til at diskutere aktuelle samfundsmæssige problemstillinger og løsninger herpå
- analysere enkelte udtryk for politisk kommunikation i konkrete samspil mellem politiske partier, medier og vælgere
- anvende viden om centrale elementer i det danske velfærdssamfund til at beskrive forskelle mellem politisk styring og markedsstyring
- give aktuelle og/eller historiske eksempler på, hvordan økonomisk-politiske hændelser i omverdenen påvirker dansk økonomi og den enkeltes hverdag
- redegøre for aspekter ved udviklingen i balanceproblemer og samfundsøkonomiske mål i den danske økonomi.

Eleverne skal inden for det kulturelle område kunne:

- redegøre for begrebet kultur og forskellige kulturopfattelser
- identificere og karakterisere enkelte udtryk for dansk identitet og kultur set i et historisk lys
- identificere forskellige udtryk for en fremmedsproglig kultur og perspektivere i forhold til egen kulturelle baggrund
- redegøre for, hvordan kulturelle forhold har betydning i almene og erhvervsmæssige sammenhænge.

Eleverne skal inden for den sproglige og kommunikative dimension, motion, sundhed og bevægelse samt it kunne:

- anvende et sprogligt begrebsapparat, herunder besidde et grammatisk beredskab og anvende fælles grammatisk terminologi
- anvende en relevant sprogbrug i forskellige konkrete kommunikationssituationer
- demonstrere praktisk indsigt i livsstil og motions betydning for det fysiske, psykiske og sociale liv samt kunne orientere sig om de muligheder, det omgivende samfund tilbyder for fysisk aktivitet
- demonstrere praktisk indsigt i sammenhængen mellem en alsidighed af idrætslige oplevelser og motivation til fortsat at dyrke motion samt kunne redegøre for deres personlige motionspotentiale og for, hvorledes dette kan styrkes
- anvende fagligt relevante informationsteknologiske værktøjer i arbejdet inden for og på tværs af de tre områder og kunne anvende disse i forbindelse med informationssøgning og formidling samt kunne vurdere hensigtsmæssigheden og pålideligheden af valgte informationsteknologiske værktøjer.

2.2 Fagligt indhold

Studieområdets kernestof og supplerende stof er anført i fagenes læreplaner.

3. Tilrettelæggelse

3.1 Didaktik

Undervisningen skal tilrettelægges som emner, hvis belysning kræver flere fag inden for og på tværs af de tre hovedområder. Emneforløbene er understøttet af kursusforløb. Fokus i de enkelte emneforløb skal være klart formuleret og skal give anledning til både refleksion over kompetencemål og indholdsmæssige og metodiske problemstillinger. Der skal i arbejdet også inddrages en række fagligt relevante studiemetoder.

Undervisningen skal tilrettelægges, således at eleverne i arbejdet med de faglige spørgsmål og metoder udvikler faglige kompetencer, selvstændighed, samarbejdsevne og refleksiv tænkning. Det skal ske gennem undersøgende og spørgende arbejdsprocesser, gennem refleksion og evaluering rettet mod såvel egne produkter og læreprocesser som kammeratprodukter og undervisning samt ved at veksle mellem praktiske, kreative og innovative processer og teoretiske tilgange. Arbejdet hermed tilrettelægges med progression og i et samspil mellem fagene.

3.2 Arbejdsformer

Der etableres et samspil mellem forskellige arbejdsformer. Valg af arbejdsformer sker ud fra det faglige arbejde og under hensyn til elevforudsætninger. Der etableres en progression i arbejdsformer fra det mere lærerstyrede til det mere elevstyrede, og således at stadig flere studiemetoder og arbejdsformer tages i brug. Der skal indgå case- og projektorienterede arbejdsformer i forløbene. Eleverne indgår i dialog om tilrettelæggelsen af undervisningen.

Forløbet motion, sundhed og bevægelse skal som et minimum løbe over 4 uger.

Elevernes arbejde omfatter et bredt spektrum af udtryksformer, herunder indgår skriftligt arbejde som en særlig studieforberedende arbejdsform med proces- og produktorienterede skrivelser. Arbejdet med større emneforløb bygger på processkrivelser og udmunder i skriftlige produkter, der dokumenterer elevernes erhvervede faglige og studiemæssige kompetencer. Eleverne samler deres dokumentationer i en arbejdsportfolio, der viser progressionen i udviklingen af deres faglige og studiemæssige kompetencer gennem studieområdet.

3.3 It

Med udgangspunkt i de enkelte elevers it-kompetencer tilrettelægges læringsforløb, der skal sikre, at eleverne har kendskab til skolens it-system og kan anvende almindeligt kendte it-værktøjer samt kan redegøre for anvendelsen af disse i forbindelse med de faglige opgaver. It indgår i det indbyrdes samspil mellem fagene i studieområdet.

3.4 Fagligt samspil

Studieområdet del 1 omfatter en uddannelsestid på minimum 250 timer.

Fagene indgår med følgende omtrentlige fordeling af den samlede uddannelsestid:

- virksomhedsøkonomi og afsætning: tilsammen ca. 90 timer
- international økonomi, samtidshistorie og samfundsfag: tilsammen ca. 60 timer, heraf udgør samfundsfag mindst 25 timer
- dansk og fremmedsprog: tilsammen ca. 35 timer
- matematik: mindst 25 timer.

Desuden indgår it med mindst 25 timer og undervisning inden for motion, sundhed og bevægelse med mindst 15 timer.

4. Evaluering

4.1 Løbende evaluering

Den løbende evaluering skal sikre, at eleverne reflekterer over deres faglige udvikling i sammenhæng med progressionen i fagene og i studieområdet samt i forhold til deres udvikling fra folkeskoleelever til gymnasieelever. Den skal stimulere den individuelle og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen. Den skal dels foregå i tilknytning til studieområdets arbejdsprocesser, dels løbende via forskellige evalueringsformer i fagene for at sikre, at eleverne også når de faglige mål gennem arbejdet i studieområdet.

Den løbende evaluering bygger på elevernes skriftlige arbejder, herunder såvel arbejdsprocesser som produkter, og hvad eleverne i øvrigt har arbejdet med i løbet af studieområdet.

4.2 Prøveformer

Der afholdes en intern mundtlig prøve. Skolen vælger for det enkelte hold en af følgende to prøveformer:

Prøveform a): Intern mundtlig flerfaglig prøve på grundlag af rapport

Eksaminanden vælger de fagområder, der skal indgå i rapporten. Opgavetitel udarbejdes i et samarbejde mellem en eller flere af teamets lærere og eksaminanden. Rapporten har et omfang på højst 6 normalsider pr. elev. Rapporten udarbejdes i slutningen af studieområdet del 1 og skal normalt foreligge senest 14 dage før prøven. Eksaminator og censor skal samlet have kompetence inden for de fagområder, der indgår med størst vægt.

Rapporten består af en behandling af opgavens faglige problemstillinger. Den indeholder refleksioner over de anvendte faglige metoder, de enkelte fags bidrag til udfoldelse af problemstillingen samt over arbejdsform og arbejdsproces. Den skal desuden indeholde nogle sammenfattende refleksioner over eksaminandens faglige og studiemæssige erfaringer i løbet af studieområdet del 1.

Der afsættes ca. 4½ side til redegørelse for det faglige indhold og ca. 1½ side til øvrige nævnte forhold.

Eksaminationstiden er ca. 20 minutter pr. elev. Der gives ingen forberedelsestid.

Eksaminationen tager udgangspunkt i eksaminandens præsentation og fremlæggelse af centrale forhold i rapporten med efterfølgende samtale.

Prøveform b): Intern mundtlig prøve på grundlag af portfolio

Eksaminanden udvælger materiale til sin præsentationsportfolio, så den bredt omfatter arbejder inden for og på tværs af de tre hovedområder og udarbejder en skriftlig begrundelse for sit valg. Præsentationsportfolioen afleveres normalt 14 dage før prøvens afholdelse. Eksaminator og censor skal samlet have kompetence inden for de fagområder, der indgår med størst vægt.

Præsentationsportfolioen skal dokumentere faglige og overordnede kompetencer, arbejdsprocessen i et skriftligt forløb samt refleksioner over anvendte faglige metoder, arbejdsformer og arbejdsprocesser. Den skal desuden indeholde nogle sammenfattende refleksioner over eksaminandens faglige og studiemæssige erfaringer i løbet af studieområdet del 1.

Eksaminationstiden er ca. 20 minutter. Der gives ingen forberedelsestid.

Eksaminationen tager udgangspunkt i eksaminandens præsentation og fremlæggelse af sin præsentationsportfolio suppleret med efterfølgende samtale.

4.3 Bedømmelseskriterier

Prøveform a): Intern mundtlig flerfaglig prøve på grundlag af rapport

Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilket omfang eksaminandens præstation lever op til målene for studieområdet del 1. Eksaminanden skal herunder kunne:

- redegøre for projektets faglige problemstillinger, herunder metodeanvendelse og de deltagende fags bidrag til udfoldelse af problemstillingerne
- gøre sig overvejelser over den teoretiske og praktiske sammenhæng i projektet
- reflektere over sin faglige udvikling i løbet af studieområdet del 1, herunder brug af forskellige arbejdsformer og studiemetoder
- formidle sit arbejde.

Bedømmelsen sker på grundlag af en helhedsvurdering.

Prøveform b): Intern mundtlig prøve på grundlag af portfolio

Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilket omfang eksaminandens præstation lever op til målene for studieområdet del 1. Eksaminanden skal herunder kunne:

- begrunde sit valg af materiale

- redegøre for faglige problemstillinger, herunder metodeanvendelse
- reflektere over sin faglige udvikling i løbet af studieområdet del 1, herunder brug af forskellige arbejdsformer og studiemetoder
- formidle sit arbejde.

Bedømmelsen sker på grundlag af en helhedsvurdering.

Studieområdet del 2 - hhx, juni 2008**1. Identitet og formål****1.1 Identitet**

Studieområdet er et samarbejde mellem fag inden for og på tværs af erhvervsøkonomiske, samfundsaglige/samfundsøkonomiske og humanistisk orienterede områder. I studieområdet arbejdes med teorier og metoder om individ, virksomhed og samfund i tilknytning til almenmenneskelige spørgsmål og kulturelle, økonomiske og politiske fænomener. Studieområdet forener en teoretisk-analytisk og en praktisk-virkelighedsnær tilgang fra fagområderne. På tværs af fag stilles stadig dybere spørgsmål, og der reflekteres over svar og argumenter.

1.2 Formål

Studieområdet udfordrer elevernes kreative og innovative evner samt deres kritiske sans i anvendelsen af faglig viden og metoder gennem fagligt samarbejde og fremmer deres evne til at producere viden om praktisk-teoretiske problemstillinger af almen, økonomisk og samfundsmæssig karakter. I studieområdet videreudvikler eleverne deres evne til at sammenholde viden og metoder fra forskellige fag, og det bidrager til at kvalificere deres valg af videregående uddannelse og deres refleksioner over egen studiepraksis.

Endvidere medvirker studieområdet til, at eleverne uddyber deres viden om og kritiske indsigt i problemstillinger om virksomheden og det nationale, det europæiske og det globale perspektiv. Endelig har studieområdet til opgave at medvirke til, at eleverne videreudvikler forståelse af sig selv som individer og borgere i et demokratisk samfund og styrker deres evne til på et fagligt og metodisk grundlag at forholde sig analytisk, reflekterende og ansvarligt til deres omverden og deres egen udvikling og herigennem at udvise forståelse for menneskers forskellighed på baggrund af personlige, sociale og kulturelle faktorer.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1 Faglige mål**

Eleverne skal inden for de overordnede mål kunne:

- kombinere fag for at producere viden om praktisk-teoretiske problemstillinger
- kombinere fagenes metoder og kunne skabe sammenhæng i faglig viden inden for det enkelte fag og mellem fagene
- vurdere teoriens værdigrundlag og anvendelighed som redskab for analyse af virkelighedsnære forhold
- anvende fagligt relevante studiemetoder
- anvende forskellige arbejdsformer selvstændigt og produktivt
- anvende it på en selvstændig måde til løsning af forskelligartede problemstillinger i fagene og i samspillet mellem fagene, herunder videreudvikle deres evne til kritisk søgning af informationer.

Eleverne skal inden for erhvervscasekunne:

- identificere og analysere centrale problemstillinger for en virksomhed med brug af fagenes teori
- udarbejde og begrunde forslag til løsning af udvalgte problemstillinger med brug af fagenes teori
- vurdere de opstillede løsningsforslag, herunder valgte metoder og modellers anvendelighed, i forhold til egne analyser
- formulere case-arbejdets analyser, løsningsforslag og vurderinger ved anvendelse af sammenhængende faglig argumentation og formidle det ved anvendelse af relevante it-værktøjer.

Eleverne skal inden for det internationale område kunne:

- analysere og vurdere aspekter af udviklingen i menneskesyn og værdigrundlag i det kulturelt

- globale samfund
- anvende kulturteori i forbindelse med indsamling og bearbejdning af informationer om fremmedsprogede kulturer i et land, en region eller en virksomhed
- anvende metoder til analyse og vurdering af informationer om samfundsøkonomiske forhold samt begivenheder i tilknytning til udviklingen i det globale samfund
- formidle kulturel, historisk og/eller samfundsøkonomisk viden til almen og erhvervsmæssig brug.

2.2 Fagligt indhold

Studieområdets kernestof og supplerende stof er anført i fagenes læreplaner.

3. Tilrettelæggelse

3.1 Didaktik

Undervisningen i erhvervscase skal tilrettelægges som case-baserede forløb, hvis belysning kræver flere fag inden for erhvervscase. Undervisningen tilrettelægges med udgangspunkt i virkelighedsnære situationer og begivenheder for tænkte eller eksisterende virksomheder og gennemføres som et antal sammenhængende forløb. Fokus i de enkelte casebaserede forløb skal være klart formuleret og give anledning til refleksioner over såvel kompetencemål som indholdsmæssige og metodiske problemstillinger.

Undervisningen i det internationale område skal tilrettelægges som emner, hvis belysning kræver flere fag. Emneforløbene understøttes af kursusforløb.

Der skal i arbejdet i studieområdet del 2 også inddrages en række fagligt relevante studiemetoder. Undervisningen skal tilrettelægges, således at elevernes arbejde med de faglige spørgsmål og metoder videreudvikler deres faglige kompetencer, selvstændighed, samarbejdsevne og refleksive tænkning. Det skal ske gennem videreudvikling af undersøgende og spørgende arbejdsprocesser samt gennem videreudvikling af refleksion og evaluering rettet mod såvel egne produkter og læreprocesser som kammeratprodukter og undervisning. Det skal endvidere ske ved at veksle mellem praktiske, kreative og innovative processer og teoretiske tilgange samt ved at etablere dialog mellem faglige problemstillinger og elevernes egne erfaringer og iagttagelser.

3.2 Arbejdsformer

Der etableres et samspil mellem forskellige arbejdsformer. Valg af arbejdsformer sker ud fra det faglige arbejde og under hensyn til elevernes forudsætninger. De elevstyrede arbejdsformer er i fokus. Gruppeorganiseringen benyttes, således at eleverne videreudvikler deres erfaring med forholdet mellem organisationsform og arbejdsproces.

Det skriftlige arbejde indgår i den løbende proces med studieområdet. I erhvervscase udarbejder eleverne i forbindelse med det enkelte case-baserede forløb en synopsis. I det internationale område indgår proces- og produktorienterede skrivelser. Arbejdet med større emneforløb bygger på processkrivelser og udmunder i synopsis og/eller skriftlig rapport, der dokumenterer elevernes erhvervede faglige og studiemæssige kompetencer. Eleverne samler deres dokumentationer i en arbejdsportfolio, der viser progressionen i udviklingen af deres faglige og studiemæssige kompetencer gennem studieområdet del 2.

3.3 It

Undervisningen i studieområdet tilrettelægges, således at fagligt relevante informationsteknologiske værktøjer inddrages som en integreret del af elevernes arbejde med at strukturere deres opgave- og projektløsninger samt ved udarbejdelse og formidling af deres arbejde.

Endvidere indgår relevante informationsteknologiske værktøjer og programmer i forbindelse med elevernes arbejde med at indsamle og behandle informationer. Undervisningen i studieområdet skal sikre, at elevernes kritiske vurdering af informationer fortsat øges.

3.4 Fagligt samspil

Studieområdet del 2 omfatter en uddannelsestid på mindst 110 timer.

Fagene indgår med følgende omtrentlige fordeling af den samlede uddannelsestid:

Erhvervs-case

- Virksomhedsøkonomi og afsætning: tilsammen ca. 60 timer.

Det internationale område

- International økonomi og samtidshistorie indgår med tilsammen ca. 20 timer, og dansk og fremmedsprog indgår med tilsammen ca. 30 timer.

4. Evaluering

4.1 Løbende evaluering

Den løbende evaluering skal sikre, at eleverne reflekterer over deres faglige udvikling i sammenhæng med progressionen i fagene og i studieområdet del 2 samt i forhold til deres udvikling fra gymnasieelever til studerende. Den skal stimulere den individuelle og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen. Den skal dels foregå i tilknytning til studieområdet del 2's arbejdsprocesser, dels løbende via forskellige evalueringsformer i fagene for at sikre, at eleverne også når de faglige mål gennem arbejdet i studieområdet.

Den løbende evaluering bygger på elevernes skriftlige arbejder, herunder såvel arbejdsprocesser som produkter, og hvad eleverne i øvrigt har arbejdet med i løbet af studieområdet.

4.2 Prøveformer

Erhvervs-case

Mundtlig flerfaglig prøve på grundlag af en centralt stillet åben case.

Eksaminanderne udarbejder i grupper på op til 4 personer en synopsis med løsningsforslag til de problemstillinger, som den åbne case aktualiserer. Inden den mundtlige eksamination sendes synopserne normalt 14 dage før prøven til censor sammen med skolens plan for tilrettelæggelse af undervisningen. Synopsis udgør maksimalt 3 normalsider eksklusive bilag.

Eksaminanderne går til prøve individuelt og bedømmes alene ud fra den mundtlige præstation.

Eksaminationstiden er ca. 20 minutter. Der gives mindst 48 timers forberedelse. Den efterfølgende mundtlige prøve placeres efter skolens valg.

Eksaminationen tager udgangspunkt i eksaminandens præsentation af gruppens synopsis med efterfølgende samtale.

Det internationale område

Mundtlig flerfaglig prøve på grundlag af rapport.

Problemformulering udarbejdes af eksaminanden og skal efterfølgende godkendes af teamets lærere. Rapporten har et omfang af 8-10 normalsider. Når det internationale område er udtrukket til prøve, sendes rapporten normalt senest 14 dage før prøven til censor. Eksaminator og censor skal samlet have kompetence inden for de fagområder, der indgår med størst vægt.

Eksaminanden bedømmes alene ud fra den mundtlige præstation.

Rapporten består af:

- en behandling af opgavens faglige problemstillinger
- en redegørelse for de metodiske overvejelser i tilknytning til opgaven
- en redegørelse for, hvordan de enkelte fag bidrager til udfoldelse af problemstillingerne

- en begrundet vurdering af, hvordan fagene tilsammen fremmer en helhedsorienteret forståelse af problemstillingerne
- en refleksion over eksaminandens faglige udvikling med reference til erfaringer med arbejdsformer og arbejdsprocesser i løbet af studieområdet del 2.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter. Der gives ingen forberedelsestid.

Eksaminationen tager udgangspunkt i eksaminandens præsentation og fremlæggelse af centrale problemstillinger i rapporten med efterfølgende samtale.

4.3 Bedømmelseskriterier

Erhvervscase

Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilket omfang eksaminandens præstation lever op til de relevante mål for studieområdet del 2. Eksaminanden skal herunder kunne:

- anvende faglig teori og metode
- anvende faglig terminologi
- selvstændigt foretage analyse af erhvervsnære problemstillinger
- argumentere fagligt
- ræsonnere selvstændigt
- perspektivere egne løsninger
- forholde sig kritisk til casens materiale og egne konklusioner.

Bedømmelsen sker på grundlag af en helhedsvurdering.

Det internationale område

Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilket omfang eksaminandens præstation lever op til de relevante mål for studieområdet del 2. Eksaminanden skal herunder kunne:

- anvende faglig teori og metode
- argumentere fagligt
- perspektivere egne løsninger
- forholde sig kritisk til rapportens metodebrug samt til egne konklusioner
- reflektere over arbejdsformer og arbejdsprocesser i lyset af sin faglige udvikling i løbet af studieområdet del 2
- formidle sit arbejde.

Bedømmelsen sker på grundlag af en helhedsvurdering.

4.4 Enkeltfagskursister og selvstuderende

Mundtlig flerfaglig prøve på grundlag af en centralt stillet case

Enkeltfagskursister og selvstuderende aflægger prøven i erhvervscase inden for målene herom. Kursisten/den selvstuderende udarbejder en synopsis med løsningsforslag til de problemstillinger, som den åbne case aktualiserer. Inden den mundtlige eksamination sendes synopsen til censor. Synopsis udgør maksimalt 3 normalsider eksklusive bilag.

Kursisten/den selvstuderende går til prøve individuelt og bedømmes alene ud fra den mundtlige præstation.

Eksaminationstiden er ca. 20 minutter. Der gives mindst 48 timers forberedelse. Den efterfølgende mundtlige prøve placeres efter skolens valg.

Eksaminationen tager udgangspunkt i eksaminandens præsentation af synopsis med efterfølgende samtale.

Desuden aflægger enkeltfagskursister og selvstuderende i stedet for den prøve, som er beskrevet i pkt. 4.2, prøve i det internationale område efter følgende regler:

Mundtlig flerfaglig prøve på grundlag af rapport

Hver kursist/selvstuderende udarbejder en rapport inden for målene for det internationale område. Rapporten skrives inden for fagene international økonomi, samtidshistorie, dansk og engelsk. Udarbejdelse af rapporten skal ske inden for en afgrænset periode, der fastsættes af skolen. Skolen udpeger blandt skolens lærere vejledere for den enkelte kursist/selvstuderende i de fag, der indgår med størst vægt i rapporten. Kursisten/den selvstuderende vælger i samråd med vejlederne område for rapporten.

Problemformulering udarbejdes af eksaminanden og skal efterfølgende godkendes af skolen.

Rapporten har et omfang af 8-10 normalsider. Rapporten sendes normalt senest 14 dage før prøven til censor.

Eksaminator og censor skal samlet have kompetence inden for de fagområder, der indgår med størst vægt. Eksaminanden bedømmes alene ud fra den mundtlige præstation.

Rapporten består af:

- en behandling af opgavens faglige problemstillinger
- en redegørelse for de metodiske overvejelser i tilknytning til opgaven
- en redegørelse for, hvordan de enkelte fag bidrager til udfoldelse af problemstillingerne
- en begrundet vurdering af, hvordan fagene tilsammen fremmer en helhedsorienteret forståelse af problemstillingerne.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter. Der gives ingen forberedelsestid.

Eksaminationen tager udgangspunkt i eksaminandens præsentation og fremlæggelse af centrale problemstillinger i rapporten med efterfølgende samtale.

Bedømmelseskriterierne svarer til bedømmelseskriterierne for det internationale område under pkt. 4.3 i denne læreplan.

Bindinger mellem studieretningsfagene - hhx, juni 2008

Enhver studieretning skal indeholde mindst ét af de under 1-4 nævnte fag på A-niveau, og så snart et fag på A-niveau optræder som studieretningsfag, skal studieretningen også indeholde et fag fra en bestemt gruppe af fag på mindst B-niveau, jf. nedenstående.

Hvis studieretningen indeholder:

- 1) virksomhedsøkonomi A, skal den også indeholde
 - a) mindst et af fagene afsætning A eller international økonomi A
 - b) eller mindst et af fagene matematik eller informationsteknologi på mindst B-niveau
- 2) afsætning A, skal den også indeholde
 - a) mindst et af fagene virksomhedsøkonomi A, international økonomi A eller et fremmedsprog A
 - b) eller faget informationsteknologi mindst på B-niveau
- 3) international økonomi A, skal den også indeholde
 - a) mindst et af fagene afsætning A, virksomhedsøkonomi A eller et fremmedsprog A
 - b) eller matematik på mindst B-niveau
- 4) et fortsættersprog A, skal den også indeholde mindst et af fagene afsætning A, international økonomi A eller et begyndersprog A.

Opgaven i dansk og/eller samtidshistorie - hhx, juni 2008**1. Formål**

1.1 Hver elev skal besvare en større skriftlig opgave i et af fagene dansk eller samtidshistorie eller i begge fag. Opgaven skrives i uddannelsens 2. år, medmindre skolen har besluttet, at undervisningen i samtidshistorie først starter på 3. år. I disse tilfælde kan opgaven skrives i løbet af de første måneder af 3. år.

1.2 Formålet med opgaven er dels at styrke de faglige mål ved, at eleven i tilknytning til det faglige arbejde og med inddragelse af faglig teori og metode arbejder med et centralt fagligt emne, dels at skabe progression i udarbejdelsen af større skriftlige opgaver ved, at eleven med vægt på de fremstillingsmæssige og opgavetekniske aspekter udarbejder et større skriftligt produkt.

2. Valg af fag og område; vejledning

2.1 Den enkelte elev vælger selv det/de fag, som opgaven skrives i. Valget skal foretages senest 6 uger inden afleveringstidspunktet. Skolen fastlægger en procedure herfor.

2.2 Elevens faglærer/faglærere er vejleder/vejledere på opgaven.

2.3 I samråd med vejleder/vejledere skal eleven vælge område for opgaven. Området skal afgrænses på en sådan måde, at der sikres en forankring i undervisningen i faget/fagene og dermed en faglig dybde i arbejdet. Afgrænsningen af området skal samtidig sikre, at væsentlige dele af besvarelsen ligger uden for gennemgået stof, samt at eleven ikke kan genanvende væsentlige dele af besvarelser af tidligere opgaver.

2.4 Eleven tilbydes vejledning med henblik på, at vejleder og elev i fællesskab indkredser en problemformulering inden for området. Problemformuleringen skal godkendes af vejlederen/vejlederne senest 2 uger inden afleveringstidspunktet. Skolen fastlægger en procedure herfor.

2.5 Opgaven besvares individuelt. Elever kan vælge samme område, men skal i vejledningsforløbet have forskellige problemformuleringer.

2.6 Skolens lokaler, bibliotek samt øvrige undervisningsudstyr skal i videst muligt omfang være til rådighed for eleven i den periode, hvor besvarelsen udarbejdes.

3. Bedømmelsen

3.1 Bedømmelsen af opgavebesvarelsen foretages af faglæreren/-lærerne og er en faglig helhedsvurdering.

I bedømmelsen lægges vægt på:

- emnebehandling, herunder dokumentation
- anvendelse af faglig viden og fagets/fagenes grundlæggende metoder
- fremstilling, herunder kildeoplysning, noteapparat og litteraturliste.

Endvidere indgår det i bedømmelsen, om der er sammenhæng mellem den tidsmæssige ramme for opgaven og besvarelsens omfang og kvalitet.

Der gives en karakter, som indgår i fastlæggelsen af årskaracteren i faget/fagene.

Studieretningsprojektet - hhx, juni 2008

1.1 På 3. år skal hver elev udarbejde et studieretningsprojekt. Studieretningsprojektet udarbejdes i 2 eller 3 fag med udgangspunkt i et studieretningsfag, som eleven har på A-niveau, og med inddragelse af andre studieretningsfag og/eller fagene dansk A og engelsk A. Selvstuderende skal have aflagt prøve i eller skal indstille sig til prøve i de indgående fag ved førstkommende eksamenstermin.

1.2 Den enkelte elev vælger inden for rammerne af pkt. 1.1 selv, i hvilke fag studieretningsprojektet udarbejdes. Eleverne vælger dernæst studieretningsprojektets område, jf. pkt. 2.2, samt hvilke(t) af studieretningsprojektets fag, der skal være dets hovedfag, jf. pkt. 2.3.

1.3 Udarbejdelsen af studieretningsprojektet skal ske i løbet af 2 sammenhængende uger (i alt 10 skoledage) i perioden fra 15. oktober til 1. marts. Skolen kan dog, hvis særlige forhold taler derfor, beslutte, at nogle af de første 5 dage kan placeres enkeltvis og/eller adskilt fra den sidste, sammenhængende del af perioden. I de dage, der er afsat til studieretningsprojektet, gives der ikke anden undervisning.

2. Område og opgaveformulering

2.1 Skolen udpeger blandt skolens lærere i de indgående fag en eller flere vejledere for den enkelte elev. Ved vejledning forstås gode råd og vink til elevens videre arbejde med projektet. Skolen tilrettelægger vejledningen på en sådan måde, at der sikres en klar adskillelse mellem lærerens rolle som vejleder og som bedømmer, og vejledningen må således ikke omfatte en bedømmelse af væsentlige dele af elevens besvarelse.

2.2 Eleven vælger i samråd med sin(e) vejleder(e) område for studieretningsprojektet. Området skal – inden for såvel fagenes kernestof som supplerende stof – afgrænses på en sådan måde, at der kan udformes en opgaveformulering, som sikrer, at der ikke kan ske genanvendelse af afsnit fra besvarelser, som tidligere er blevet afleveret og rettet.

2.3 Eleven skal senest 6 uger inden projektperiodens start skriftligt meddele de valgte fag og område. Eleven meddeler samtidig, hvilke(t) af de indgående fag, der er projektets hovedfag. Hvis der kun er ét hovedfag, skal det være et studieretningsfag på mindst på B-niveau. Hvis der er flere hovedfag, skal mindst ét af dem være et studieretningsfag på mindst B-niveau.

2.4 Elever, der har valgt samme område, skal have forskellige opgaveformuleringer. Opgaveformuleringen kan ikke alene bygge på den del af projektets hovedfag, der allerede er indgået i den enkelte elevs undervisning. Der er dog intet til hinder for, at studieretningsprojektet udarbejdes i forlængelse af arbejdet i projektets hovedfag eller har forbindelse hermed. Fag, der ikke er hovedfag, kan indgå med kernestof, supplerende stof, eksempler og metoder, der ligger inden for eller i umiddelbar forlængelse af undervisningen i fag(ene).

2.5 Opgaveformuleringen udfærdiges af elevens vejleder(e). Den skal rumme såvel fagspecifikke som tværgående faglige krav i de indgående fag, og der skal være krav om fordybelse, der på væsentlige punkter ligger ud over arbejdet i projektets hovedfag. Opgaveformuleringen skal være konkret og afgrænset og skal i præcise formuleringer angive, hvad der kræves af eleven – herunder krav til og rammer for omfang af opgavebesvarelsen, og den skal inddrage nogle aspekter eller være ledsaget af bilag, der ikke er blevet drøftet med eleven under vejledningen. Opgaveformuleringen skal have en sådan form, at eleven ikke på forhånd kan udarbejde detaljerede dele af den endelige besvarelse, men samtidig være udformet sådan, at der tages hensyn til de overvejelser, eleven har gjort sig om opgaven i vejledningsperioden.

2.6 Ved opgaver, hvori et eller flere fremmedsprog indgår, skal en del af de anvendte kilder være på det/de fremmedsprog.

2.7 Opgavebesvarelsen skal udarbejdes på dansk. Skolen kan dog godkende, at den helt eller delvist udarbejdes på engelsk, tysk eller fransk. Hvis et eller flere fremmedsprog indgår, kan skolen endvidere godkende, at opgavebesvarelsen helt eller delvist udarbejdes på et af de pågældende sprog.

2.8 Opgavebesvarelsen skal indeholde et kort resume på engelsk.

3. Bedømmelse

3.1 Bedømmelsen af opgavebesvarelsen er en faglig helhedsvurdering i forhold til de faglige mål i de fag, der indgår i studieretningsprojektet.

Ved bedømmelsen lægges der herudover vægt på nedenstående forhold:

- overensstemmelse mellem besvarelsen og opgaveformuleringen, herunder de afgrænsninger og krav, der indgår i denne,
- eksaminandens udvælgelse, inddragelse, bearbejdning, vurdering og perspektivering af relevant fagligt stof,
- problemstillingens sværhedsgrad og kompleksitet, samt
- formidlingen af stoffet.

3.2 Hvis opgavebesvarelsen helt eller delvist er udarbejdet på et fremmedsprog, er kravene til den sproglige udformning de samme, som hvis den var skrevet på dansk.

3.3 Der gives én karakter ud fra en helhedsbedømmelse.

Projektopgaven til enkeltfagseksamen - hhx, juni 2008**1. Opgavens rammer**

1.1 Hver kursist udarbejder en projektopgave. Projektopgaven skrives i 1-3 af de fag, der indgår i kursistens uddannelse. Mindst ét af fagene skal være på A-niveau.

1.2 Kursisten skal enten have aflagt eller indstille sig til prøve i det eller de indgående fag i den førstkommande eksamenstermin efter, at kursisten har afsluttet undervisningen i fagene.

1.3 Den enkelte kursist vælger inden for rammerne af pkt. 1.1-1.2 selv, hvilke fag projektopgaven skrives i.

1.4 Udarbejdelsen af projektopgaven skal ske i løbet af 2 sammenhængende uger (i alt 10 skoledage) i en periode, der fastsættes af skolen. Skolen kan dog, hvis særlige praktiske forhold taler derfor, beslutte, at nogle af de første 5 dage kan placeres enkeltvis og/eller adskilt fra den sidste, sammenhængende del af perioden.

2. Vejledning og opgavetitel

2.1 Skolen udpeger blandt skolens lærere en eller flere vejledere for den enkelte kursist i de fag, der indgår i projektopgaven. Vejlederne medvirker i alle projektforsøgets faser.

2.2 Kursisten vælger i samråd med vejlederne område for projektopgaven. Området skal – inden for faget eller fagenes kernestof og/eller det supplerende stof – afgrænses på en sådan måde, at der kan udformes en opgaveformulering, som sikrer, at der ikke kan ske genanvendelse af afsnit fra opgaver, som tidligere er blevet afleveret og rettet. Kursisten skal senest 6 uger inden projektperiodens start skriftligt oplyse det eller de valgte fag og område.

2.3 Kursister, der har valgt samme område, skal have forskellige opgaveformuleringer. Opgaveformuleringen kan ikke direkte bygge på det faglige stof, der er indgået i den enkelte kursists undervisning. Der er dog intet til hinder for, at projektopgaven udarbejdes i forlængelse af arbejdet i det eller de indgående fag eller har forbindelse hermed.

2.4 Opgaveformuleringen udfærdiges af vejlederne. Den skal rumme fagspecifikke krav i det eller de indgående fag, og den kan desuden rumme mere tværgående faglige krav i tilfælde, hvor der indgår mere end ét fag. Opgaveformuleringen skal være konkret og afgrænset og præcist angive, hvad der kræves af kursisten, herunder krav til omfanget af opgavebesvarelsen, og den skal inddrage nogle aspekter eller være ledsaget af bilag, der ikke er blevet drøftet med kursisten under vejledningen. Opgaveformuleringen skal have en sådan form, at kursisten ikke på forhånd kan udarbejde detaljerede dele af den endelige besvarelse, men samtidig være udformet sådan, at der tages hensyn til de overvejelser, kursisten har gjort sig om opgaven i vejledningsperioden.

2.5 Ved opgaver, hvori et eller flere fremmedsprog indgår, skal en del af de anvendte kilder være på det/de fremmede sprog.

2.6 Opgavebesvarelsen skal udarbejdes på dansk. Skolen kan dog godkende, at den helt eller delvist udarbejdes på engelsk, tysk eller fransk. Hvis et eller flere fremmedsprog indgår, kan skolen endvidere godkende, at opgavebesvarelsen helt eller delvist udarbejdes på et af de pågældende sprog.

2.7 Opgavebesvarelsen skal indeholde et kort resume på engelsk.

3. Bedømmelse

3.1 Bedømmelsen af opgavebesvarelsen er en faglig helhedsvurdering i forhold til de faglige mål i de fag, der indgår i projektopgaven.

Ved bedømmelsen lægges der herudover vægt på nedenstående forhold:

- om projektopgaven er besvaret i overensstemmelse med opgaveformuleringen, herunder de afgrænsninger og krav, der indgår i denne
- om der er sammenhæng mellem de tidsmæssige rammer for projektopgaven og opgavebesvarelsens omfang og kvalitet
- om eksaminanden selvstændigt har udvalgt, inddraget og anvendt relevant baggrundsstof for besvarelsen
- om eksaminanden har anvendt passende faglige analyse- og arbejdsmetoder ved besvarelsen
- om stoffet er behandlet tilstrækkeligt dybtgående
- om der er gennemført en kritisk vurdering på et fagligt og metodisk grundlag
- om der er sket en selvstændig bearbejdelse og perspektivering af stoffet
- om problemstillingerne har været særligt vanskelige og komplekse
- om stoffet er formidlet på tilfredsstillende måde
- om der er præcise henvisninger og fyldestgørende dokumentation
- om alle kilder er oplyst
- om noter og litteraturliste er korrekte og fyldestgørende
- om fremstillingen i opgavebesvarelsen er overskueligt disponeret, og om den sproglige udformning er klar, præcis og ensartet igennem hele opgaven.

3.2 Hvis opgavebesvarelsen helt eller delvist er udarbejdet på et fremmedsprog, er kravene til den sproglige udformning de samme, som hvis den var skrevet på dansk.

3.3 Der gives én karakter ud fra en helhedsbedømmelse af besvarelsen.

Afsætning A - hhx, juni 2008**1.1 Identitet**

Afsætning er et samfundsvidenskabeligt fag. Faget giver viden om strategi, købsadfærd, markedsanalyse, markedskommunikation og afsætningsledelse. Faget beskæftiger sig med virksomhedens forhold til den nationale og internationale omverden samt virksomhedens markedsføringsmæssige beslutninger.

1.2 Formål

Formålet med undervisningen er at fremme elevernes evne til at arbejde selvstændigt og helhedsorienteret med afsætningsøkonomiske problemstillinger. Eleverne skal gennem arbejde med virksomheders nationale og internationale udvikling styrke evnen til at analysere, vurdere og formidle afsætningsøkonomiske problemstillinger samt udvikle forståelse for det europæiske og globale perspektiv.

Det er endvidere formålet, at elevernes evne til at indsamle og analysere relevante informationer med henblik på at skabe et beslutningsgrundlag fremmes. Endelig skal eleverne opbygge evnen til at arbejde med grundlæggende afsætningsøkonomiske problemstillinger gennem anvendelse af afsætningsøkonomisk teori med inddragelse af informationsteknologiske værktøjer.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1 Faglige mål**

Eleverne skal i såvel et nationalt som internationalt perspektiv kunne:

- indsamle, analysere og vurdere informationer om virksomhedens interne og eksterne forhold
- analysere og vurdere virksomhedens strategiske planlægning
- selvstændigt inddrage teorier og modeller til vurdering af konkurrencesituationen på et givent marked
- vurdere og perspektivere købsadfærden på konsument- og producentmarkedet og anvende viden om denne ved tilrettelæggelse af virksomhedens strategi
- gennemføre markedsvalg og segmentering samt vurdere virksomhedens valg af målgrupper
- analysere og vurdere virksomhedens produktudvikling, prisfastsættelse, distribution og kommunikation.

2.2 Kernestof

Kernestoffet er:

- metoder til informationsindsamling og -behandling
- internationaliserings- og globaliseringsteori
- virksomhedens interne og eksterne forhold
- strategisk planlægning
- markedsforhold, herunder kulturelle forhold
- konkurrenceforhold
- købsadfærd
- markedsudvælgelse, segmentering og målgruppevalg
- produktudvikling, prisfastsættelse, distribution og kommunikation.

2.3 Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof skal have et omfang svarende til 15 pct. af den samlede uddannelsestid og skal udvælges, således at det sammen med kernestoffet medvirker til udvikling af de faglige mål. Det supplerende stof omfatter aktuelt afsætningsøkonomisk stof, der perspektiverer og uddyber de faglige mål omkring virksomhedens

internationale strategi og markedsføring. Endelig skal det supplerende stof perspektivere områder fra kernestoffet og udbygge de faglige mål, der er erhvervet herfra.

3. Tilrettelæggelse

3.1 Didaktiske principper

Afsætning beskæftiger sig med problemstillinger omkring virksomhedens markedsføringsmæssige beslutninger. De afsætningsøkonomiske problemstillinger anskues ud fra en helhedsorienteret synsvinkel med inddragelse af fagets teori i en international kontekst.

Et problemorienteret undervisningsprincip har en central plads i tilrettelæggelsen af undervisningen. Gennem denne undervisning styrkes elevernes faglige nysgerrighed, intuition og kreativitet, ligesom elevernes faglige selvstændighed og sikkerhed styrkes.

Fagets problemstillinger anskues, således at der skelnes mellem person-, afdelings-, virksomheds- og brancheniveau. Undervisningen omfatter analyse ved anvendelse af fagets teorier og modeller og deres sammenhænge i forhold til virkelighedsnære problemstillinger.

3.2 Arbejdsformer

Undervisningen tilrettelægges med variation og progression i valget af undervisningsformer. Der skal veksles mellem selvstændigt arbejde, gruppe- og klasseundervisning. De forskellige arbejdsformer skal alle medvirke til at fremme elevernes evne til at analysere og vurdere afsætningsøkonomiske problemstillinger.

Der arbejdes med brug af autentiske cases, samarbejde med virksomheder samt virksomhedsbesøg og gæstelærere.

Undervisningen tilrettelægges med mindst to sammenhængende forløb svarende til mindst 10 pct. af den samlede uddannelsestid. Eleverne skal arbejde med afsætningsøkonomiske informationer og informationsbehandling i en virkelighedsnær kontekst. Forløbene tilrettelægges, således at elevernes evne til at demonstrere faglige færdigheder fremmes, og således at deres evner til at diskutere, analysere og vurdere en virksomheds problemstillinger på et konkret grundlag udvikles.

3.3 It

Undervisningen tilrettelægges under hensyn til, at tekst- og præsentations-programmer skal indgå som værktøjer i elevernes arbejde med afsætningsøkonomiske opgaver og øvelser. I forbindelse med case-arbejde og arbejdet med åbne og virkelighedsnære problemstillinger tilrettelægges undervisningen under hensyn til, at eleverne skal have adgang til internettet samt relevante databaser.

3.4 Samspil med andre fag

Når faget indgår som studieretningsfag, har det et fagligt samspil med humanistiske fag omkring internationale eller tværkulturelle problemstillinger og med andre samfundsvidenskabelige fag omkring virksomhedens eksport, strategi og logistik samt lovgivningsmæssige aspekter.

4. Evaluering

4.1 Løbende evaluering

Gennem individuel vejledning og evaluering opnår eleverne undervejs i det samlede forløb en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt; herunder kan inddrages aktiviteter, som stimulerer den individuelle og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen. Grundlaget for evalueringen skal være de faglige mål.

4.2 Prøveform

Der afholdes skriftlig og mundtlig prøve.

Skriftlig prøve

Skriftlig prøve på grundlag af en centralt stillet opgave. Opgaven indeholder en rammebeskrivelse af en virksomhed og et bilagsmateriale. Prøvens varighed er 4 timer.

Mundtlig prøve

Skolen vælger en af følgende to prøveformer:

- a) Mundtlig prøve på grundlag af et ukendt tekstmateriale af et omfang på 2-3 normalsider og et antal spørgsmål. Prøvematerialet sendes til censor og godkendes af denne forud for prøvens afholdelse.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives 30 minutters forberedelsestid.

Eksaminationen former sig som en samtale mellem eksaminand og eksaminator. Et prøvemateriale må højst anvendes ved tre eksaminationer den samme dag og ikke ved følgende eksamensdage på samme hold.

- b) Mundtlig prøve på grundlag af dels et af eksaminanden valgt sammenhængende undervisningsforløb dels et ukendt tekstmateriale af et omfang på 1-2 normalsider med tilhørende spørgsmål. Prøvematerialet samt en beskrivelse af de sammenhængende undervisningsforløb sendes til censor. Prøvematerialet godkendes af denne forud for prøvens afholdelse.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives 30 minutters forberedelsestid. Eksaminationen er todelt.

Første del består af eksaminandens præsentation af etsammenhængende undervisningsforløb suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator. Anden del tager udgangspunkt i det ukendte tekstmateriale og former sig som en samtale mellem eksaminand og eksaminator.

Eksaminationstiden fordeles ligeligt mellem de to dele.

Det samme ukendte prøvemateriale må højst anvendes ved tre eksaminationer den samme dag og ikke ved følgende eksamensdage på samme hold.

4.3 Bedømmelseskriterier

Ved bedømmelsen af eksaminandens præstation ved den skriftlige og mundtlige prøve indgår, i hvor høj grad eksaminanden er i stand til at opfylde fagets mål, herunder at eksaminanden kan:

- strukturere og formidle fagligt stof
- analysere relevante informationer i forhold til en problemstilling
- udvælge og argumentere for valget af en hensigtsmæssig model
- diskutere, analysere og vurdere afsætningsøkonomiske problemstillinger under anvendelse af fagets teori i en virkelighedsnær og international kontekst.

Der gives én karakter ud fra en helhedsbedømmelse.

Afsætning B - hhx, juni 2008**1.1 Identitet**

Afsætning er et samfundsvidenskabeligt fag. Faget giver viden om strategi, købsadfærd, markedsanalyse, markedskommunikation samt afsætningsledelse. Faget beskæftiger sig med virksomhedens forhold til den nationale og internationale omverden samt virksomhedens markedsføringsmæssige beslutninger.

1.2 Formål

Formålet med undervisningen er at fremme elevernes evne til at arbejde selvstændigt og helhedsorienteret med afsætningsøkonomiske problemstillinger. Eleverne skal gennem arbejde med virksomheders nationale og internationale udvikling styrke evnen til at analysere, vurdere og formidle afsætningsøkonomiske problemstillinger samt udvikle forståelse for det europæiske og globale perspektiv.

Det er endvidere formålet, at elevernes evne til at indsamle og analysere relevante informationer med henblik på at skabe et beslutningsgrundlag fremmes. Endelig skal eleverne opbygge evnen til at arbejde med grundlæggende afsætningsøkonomiske problemstillinger gennem anvendelse af afsætningsøkonomisk teori med inddragelse af informationsteknologiske værktøjer.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1 Faglige mål**

Eleverne skal i såvel et nationalt som internationalt perspektiv kunne:

- anvende viden om informationsindsamling til at gennemføre analyse af markedsmuligheder
- anvende viden om virksomhedens interne og eksterne forhold til at diskutere virksomhedens strategiske planlægning
- analysere og vurdere konkurrencesituationen på et givent marked
- analysere købsadfærden på konsumentmarkedet
- gøre rede for købsadfærden på producentmarkedet
- gennemføre segmentering og vurdere virksomhedens valg af målgrupper
- analysere og tage stilling til virksomhedens produktudvikling, prisfastsættelse, distribution og kommunikation.

2.2 Kernestof

Kernestoffet er:

- metoder til informationsindsamling og -behandling
- internationaliserings- og globaliseringsteori
- virksomhedens interne og eksterne forhold
- strategisk planlægning
- konkurrenceforhold
- købsadfærd
- markedsudvælgelse, segmentering og målgruppevalg
- produktudvikling, prisfastsættelse, distribution og kommunikation.

2.3 Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof skal have et omfang svarende til 15 pct. af den samlede uddannelsestid og skal udvælges, således at det sammen med kernestoffet medvirker til opfyldelse af de faglige mål. Det supplerende stof omfatter aktuelt afsætningsøkonomisk stof, der perspektiverer og uddyber de faglige mål omkring virksomhedens

strategi og markedsføring. Endelig skal det supplerende stof perspektivere områder fra kernestoffet og udbygge de faglige mål, der er erhvervet herfra.

3. Tilrettelæggelse

3.1 Didaktiske principper

Afsætning beskæftiger sig med problemstillinger omkring virksomhedens markedsføringsmæssige beslutninger. De afsætningsøkonomiske problemstillinger anskues ud fra en helhedsorienteret synsvinkel med inddragelse af fagets teori i en international kontekst.

Et case-baseret undervisningsprincip har en central plads i tilrettelæggelsen af undervisningen. Gennem denne undervisning styrkes elevernes faglige nysgerrighed, intuition og kreativitet, ligesom elevernes faglige selvstændighed og sikkerhed styrkes.

Fagets problemstillinger anskues, således at der skelnes mellem person-, afdelings-, virksomheds- og brancheniveau. Undervisningen omfatter analyse ved anvendelse af fagets teorier og modeller og deres sammenhænge i forhold til virkelighedsnære problemstillinger.

3.2 Arbejdsformer

Undervisningen tilrettelægges med variation og progression i valget af arbejdsformer.

Der skal veksles mellem selvstændigt arbejde, gruppe- og klasseundervisning. De forskellige arbejdsformer skal alle medvirke til at fremme elevernes evne til at analysere og vurdere afsætningsøkonomiske problemstillinger.

Der arbejdes med brug af autentiske cases, samarbejde med virksomheder samt virksomhedsbesøg og gæstelærere.

Undervisningen tilrettelægges med mindst et sammenhængende forløb, svarende til mindst 10% af den samlede uddannelsestid. Eleverne skal arbejde med afsætningsøkonomiske informationer og informationsbehandling i en virkelighedsnær kontekst. Forløbet tilrettelægges, således at elevernes evne til at demonstrere faglige færdigheder fremmes, og således at deres evner til at diskutere og analysere en virksomheds problemstillinger på et konkret grundlag udvikles.

3.3 It

Undervisningen tilrettelægges under hensyn til, at tekst- og præsentationsprogrammer skal indgå som værktøjer i elevernes arbejde med afsætningsøkonomiske opgaver og øvelser. I forbindelse med case-arbejde og arbejdet med åbne og virkelighedsnære problemstillinger tilrettelægges undervisningen under hensyn til, at eleverne skal have adgang til internettet samt relevante databaser.

3.4 Fagligt samspil

Faget har som obligatorisk fag et fagligt samspil med humanistiske fag om internationale og tværkulturelle problemstillinger og med øvrige fag om virksomhedens eksport, strategi og logistik, anvendelse af it samt problemstillinger omkring erhvervspolitiske forhold og lovgivningsmæssige aspekter.

4. Evaluering

4.1 Løbende evaluering

Gennem individuel vejledning og evaluering opnår eleverne undervejs i det samlede forløb en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt, herunder kan inddrages aktiviteter, som stimulerer den individuelle og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen. Grundlaget for evalueringen skal være de faglige mål.

4.2 Prøveform

Der afholdes mundtlig prøve på grundlag af et ukendt tekstmateriale af et omfang på 1-2 normalsider og et antal spørgsmål. Prøvematerialet sendes til censor og godkendes af denne forud for prøvens afholdelse.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives 30 minutters forberedelsestid.

Eksaminationen former sig som en samtale mellem eksaminand og eksaminator. Et prøvemateriale må højst anvendes ved tre eksaminationer den samme dag og ikke ved følgende eksamensdage på samme hold.

4.3 Bedømmelseskriterier

I bedømmelsen indgår, i hvor høj grad eksaminanden er i stand til at opfylde fagets mål. Eksaminanden skal herunder kunne:

- strukturere og formidle fagligt stof
- formulere faglig argumentation
- demonstrere faglige færdigheder
- diskutere og vurdere afsætningsøkonomiske problemstillinger med anvendelse af fagets teori i en virkelighedsnær og international kontekst.

Der gives én karakter ud fra en helhedsbedømmelse.

Dansk A - hhx, juni 2008**1. Identitet og formål****1.1 Identitet**

Faget dansk er et humanistisk fag med berøringsflader til de samfundsvidenskabelige fag. Fagets kerne er tekstanalyse og tekstproduktion, idet der læses, fortælles, skrives og tolkes tekster, som udtrykker menneskers tanker, oplevelser, følelser, intentioner og holdninger.

Faget beskæftiger sig med sprog, kommunikation, litteratur og medier. Det danske sprog er udgangspunktet for fagets arbejde med at afdække, frembringe og forstå betydning i forskellige teksttyper, herunder at se og fortolke i arbejdet med visuelle tekster.

1.2 Formål

Formålet med undervisningen er at udvikle elevernes kreative og kritiske sans gennem tilegnelse og anvendelse af viden om sprog, kommunikation, litteratur og medier. Faget bidrager til opbygning af elevernes studiekompetence ved at udvikle refleksion og analytiske evner gennem arbejdet med tekster i et sprogligt, æstetisk, kulturelt og historisk perspektiv. Beherskelse af et sikkert sprogligt udtryk, refleksion, samt kritisk-analytisk sans udvikler elevernes evne til at begå sig med ansvarlighed og tolerance og til aktivt at tage del i et demokratisk samfund.

Formålet er desuden, gennem arbejdet med teksttyper, der varierer i tid, sted, genre og intention, at udvikle elevernes selv- og omverdensforståelse som et led i den personlige identitetsdannelse.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1 Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- udtrykke sig mundtligt og skriftligt hensigtsmæssigt, formelt korrekt, personligt, nuanceret og argumenterende
- demonstrere indsigt i sprogets opbygning, brug og funktion samt kunne anvende grammatisk og stilistisk terminologi
- anvende forskellige mundtlige og skriftlige genrer, herunder oplæsning, referat, redegørelse, karakteristik, diskussion og debatoplæg
- selvstændigt udføre en metodisk og relevant analyse og fortolkning af forskellige litterære og ikke-litterære tekster, såvel mundtligt som skriftligt
- karakterisere litterære hovedværker fra epoker med betydning for udviklingen af nutidens tankegang
- perspektivere og vurdere tekster ud fra viden om historiske, kulturelle, samfundsmæssige, æstetiske, psykologiske, kommunikative og erhvervsrelaterede sammenhænge
- aflæse og uddrage betydning af trykte og elektroniske medietekster og kunne vurdere disse som led i en kommunikationssituation
- demonstrere kendskab til danske og internationale strømninger inden for litteratur og medier og samspillet med kultur og samfund
- navigere i store tekstmængder og analytisk fokuseret selekttere og dokumentere.

2.2 Kernestof

Kernestoffet er:

- mundtlig og skriftlig sprogfærdighed, herunder retorik og argumentation
- mangfoldige litterære genrer, herunder folkeviser, og andre teksttyper, herunder journalistik, billeder og kommerciel kommunikation

- oversatte og nordiske tekster
- danske tekster fra centrale perioder i de seneste 400 år, med særlig forpligtelse på tekster efter det moderne gennembrud
- mindst én tekst af hver af følgende forfattere: Ludvig Holberg, Adam Oehlenschläger, N.F.S. Grundtvig, Steen St. Blicher, H.C. Andersen, Herman Bang, Henrik Pontoppidan, Johannes V. Jensen, Martin Andersen Nexø, Tom Kristensen, Karen Blixen, Martin A. Hansen, Peter Seeberg og Klaus Rifbjerg
- litterære værker med betydning for dansk, nordisk eller europæisk kultur og tankegang
- kultur- og bevidsthedshistoriske fremstillinger
- sprog-, medie- og litteraturvidenskabelige begreber, redskaber og metoder.

Faget er organiseret i fokusområder:

- litteraturhistorie
- mediehistorie
- sprog og kommunikation
- tendenser i samtiden
- periode
- 2 valgfrie fokusområder inden for kategorierne: genre, forfatterskab, tema, periode, medie, kunst og kultur

og i 7 værker, enten i tilknytning til fokusområderne eller selvstændigt.

2.3 Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof skal udvælges, således at det medvirker til at uddybe og perspektivere kernestoffet og dermed medvirker til at opfylde de faglige mål. Det supplerende stof kan findes i grænsefladerne til øvrige humanistiske fag og til uddannelsens samfundsvidenskabelige fag og udgør ca. 15 pct. af fagets uddannelsestid.

3. Tilrettelæggelse

3.1 Didaktiske principper

Undervisningen bygger videre på slutmålene for ”det talte sprog”, ”det skrevne sprog” og ”sprog, litteratur og kommunikation” i faget dansk i grundskolen. Undervisningen tilrettelægges, således at fagets skriftlige og mundtlige dimension arbejder sammen og understøtter en videreudvikling af kompetencerne lytte, tale, læse, skrive og se. Undervisningen tilrettelægges desuden med en faglig progression gennem de 3 år.

Arbejdet med sprog, litteratur og medier skal så vidt muligt integreres. Både litterære og kommunikative tekster skal være repræsenteret inden for fokusområderne, og der arbejdes sprogligt, litterært og medieanalytisk med disse. Fagligt relevante læsestrategier inddrages i arbejdet med tekster.

3.2 Arbejdsformer

Undervisningen tilrettelægges med vekslende arbejdsformer og forskellige læringsstrategier, som tilgodeser elevernes kulturelle baggrund, indflydelse og faglige fordybelse. Eleverne inddrages i valg af stof og arbejdsformer.

Arbejdet med mundtlig og skriftlig fremstilling integreres. Den mundtlige dimension tilrettelægges som klassediskussioner og gruppevis eller individuelle fremlæggelser med stigende krav til form og indhold. Den skriftlige dimension tilrettelægges ligeledes med progression i form, indhold og omfang. Det skriftlige arbejde omfatter procesorienterede skriveøvelser samt arbejder inden for tekstanalyse, essay og formidling. Procesorienterede skriveøvelser foregår med faglig vejledning i forbindelse med det mundtlige arbejde og arbejder i it-værksted.

Der udarbejdes på 2. år eller de første måneder af 3. år en opgave i dansk og/eller samtidshistorie, jf. bilag 5.

3.3 It

It indgår både som et redskab i undervisningen og i form af elektroniske tekster, som gøres til genstand for analyse og vurdering. It anvendes i forbindelse med elevernes informationssøgning, kommunikation, tekstanalyse og tekstproduktion.

3.4 Samspil med andre fag

Dansk er omfattet af det generelle krav om samspil mellem fagene og indgår i studieområdet ifølge de bestemmelser, som gælder for dette forløb. Faget optræder som obligatorisk fag i samtlige studieretninger, hvor det indgår i samspil med såvel øvrige obligatoriske fag som relevante studieretningsfag. I samspil med andre fag står tekstanalyse og tekstproduktion centralt, ligesom historisk bevidsthed.

4. Evaluering

4.1 Løbende evaluering

Eleverne skal undervejs i det samlede forløb gennem opgavearbejde og individuel vejledning opnå en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt. Desuden inddrages aktiviteter, som stimulerer den individuelle og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen. Grundlaget for evalueringen skal være de faglige mål.

4.2 Prøveformer

Der afholdes en skriftlig og en mundtlig prøve.

Den skriftlige prøve

Skriftlig prøve på grundlag af et centralt stillet opgavesæt. Et opgavesæt omfatter mindst fire opgaver, og hver opgave rummer et tekstgrundlag samt inspirationsmateriale. Eksaminanden vælger én af opgaverne til besvarelse. Prøvens varighed er 6 timer.

Den mundtlige prøve

Mundtlig prøve på grundlag af et ukendt tekstmateriale, som skal gøres til genstand for analyse og perspektivering, samt en tilhørende titel på et fra undervisningen kendt fagligt område, som skal benyttes som udgangspunkt for et kort mundtligt oplæg. Prøvematerialet sendes til censor og godkendes af denne forud for prøvens afholdelse.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter. Der gives 60 minutters forberedelsestid.

Eksaminationen tager udgangspunkt i eksaminandens præsentation af sin besvarelse suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator.

Et prøvemateriale må højst anvendes ved tre eksaminationer den samme dag og ikke ved følgende eksamensdage på samme hold.

4.3 Bedømmelseskriterier

I bedømmelsen indgår, i hvor høj grad eksaminanden er i stand til at opfylde fagets mål. Eksaminanden skal herunder kunne følgende:

Ved den skriftlige prøve:

- skriftlig fremstilling og genrebevidst formidling
- abstrahere og konkretisere det valgte emne
- anvende danskfaglig viden og fagets grundlæggende metoder.

Der gives én karakter ud fra en helhedsbedømmelse.

Ved den mundtlige prøve:

- mundtlig fremstilling
- strukturere og redegøre for det trukne emne
- anvende danskfaglig viden og fagets grundlæggende metoder.

Der gives én karakter ud fra en helhedsbedømmelse.

Engelsk A - hhx, juni 2008**1. Identitet og formål****1.1 Identitet**

Engelsk er et færdighedsfag, et vidensfag og et kulturfag, der beskæftiger sig med de engelsksprogede områder og globale sammenhænge. Fagets arbejdsområde er det engelske sprog som kommunikationsmiddel og som middel til forståelse af kultur og samfundsforhold i de engelsksprogede områder. Faget omfatter arbejdet med kommunikation i praksis, tekstanalyse og tekstperspektivering samt det engelske sprogs opbygning og grammatik.

1.2 Formål

Det er formålet med undervisningen, at eleverne gennem arbejdet med engelsk opnår evne til at forstå og anvende det engelske sprog og dermed skabe forudsætninger for, at de kan deltage aktivt i internationale og globale sammenhænge både personligt og erhvervsmæssigt. Det er også formålet, at eleverne opnår aktuel viden om Storbritannien og USA foruden kendskab til andre engelsksprogede samfund og globale sammenhænge. Faget skal desuden skabe grundlag for, at elevernes evne til at kommunikere på tværs af kulturelle grænser både i almene og erhvervsrelaterede sammenhænge fremmes. Endelig skal undervisningen i fagets forskellige discipliner bidrage til at udvikle elevernes sproglige viden og bevidsthed.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1 Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- forstå varierede former for autentisk engelsk
- anvende hensigtsmæssige læsestrategier og sprogindlæringsstrategier
- analysere, fortolke og perspektivere tekster
- anvende viden om det engelske sprogs opbygning og grammatik til sproglig analyse, tekstforståelse og formidling
- anvende viden om historiske, kulturelle, samfundsmæssige og erhvervsrelaterede forhold i Storbritannien og USA til analyse og perspektivering af aktuelle forhold
- anvende relevante hjælpemidler til erhvervelse, vurdering og formidling af ny viden om sprogområdet og globale sammenhænge
- redegøre sammenhængende for og deltage i samtale om almene, litterære, samfundsmæssige og erhvervsrelaterede emner
- skriftligt formulere forskellige teksttyper, herunder oversættelser, resumeer, interne og eksterne forretningsmeddelelser og længere, selvstændige fremstillinger af komplekse problemstillinger og emner
- anvende et bredt alment og fagligt ordforråd og en varieret syntaks i kombination med sikker beherskelse af grammatikkens hovedregler.

2.2 Kernestof

Kernestoffet er:

- faglige tekster og nyhedstekster, der behandler emner inden for marketing, international økonomi, kultur og samfundsforhold
- almene og erhvervsrelaterede kommunikationsformer
- tekster af væsentlige engelsksprogede forfattere inden for de litterære hovedgenrer

- centrale tekster, der tilsammen giver et portræt af det moderne Storbritannien og USA omfattende historiske, kulturelle, samfundsmæssige og erhvervsrelaterede forhold
- det engelske sprogs grammatik, lydsystem, ortografi, idiomatik, ordforråd og orddannelse.

2.3 Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof skal uddybe og perspektivere kernestoffet samt udvide den faglige horisont, således at eleverne opfylder de faglige mål.

3. Tilrettelæggelse

3.1 Didaktiske principper

Undervisningen skal tage udgangspunkt i det faglige niveau, som eleverne har opnået i grundskolen og tilrettelægges, således at de gradvist møder større kompleksitet i stofvalg og metodik og oplever større selvstændighed og ansvar i forhold til deres egen faglige udvikling. Der skal veksles mellem induktive og deduktive arbejdsformer.

Arbejdet med fagets forskellige stofområder integreres, således at eleverne oplever en klar sammenhæng mellem udtryksmåde, stof og kommunikationssituation. Der skal arbejdes med lytte-, læse- og kommunikationsstrategier, og elevernes egen sprogproduktion i skrift og tale skal prioriteres højt. Arbejdssproget er helt overvejende engelsk.

3.2 Arbejdsformer

Centralt i undervisningen står den faglige progression. Arbejdet med faget organiseres fortrinsvis som emner eller projekter med udgangspunkt i fagets kernestof og i det supplerende stof.

Undervisningen tilrettelægges i form af 7-10 emner.

Det skriftlige arbejde tilrettelægges med progression og skal omfatte screeninger, test og afprøvning af sproglige færdigheder og sprogiagttagelse samt anvendes til dokumentation af elevernes færdigheder, til formidling og til selvstændig bearbejdelse af problemstillinger.

3.3 It

It anvendes som et redskab for skriftlig og mundtlig formidling, til informationssøgning og ved udvikling og afprøvning af sproglige færdigheder og integreres i undervisningen, hvor det er relevant.

3.4 Samspil med andre fag

Engelsk er omfattet af det generelle krav om samspil mellem fagene. Faget optræder som obligatorisk fag i samtlige studieretninger, hvor det indgår i faglige samspil om økonomiske, samfundsmæssige, historiske, internationale og interkulturelle emner.

Faget indgår også i et samspil med øvrige sprogfag og dansk om sproglige og tekstanalytiske forhold.

4. Evaluering

4.1 Løbende evaluering

Elevernes faglige standpunkt evalueres ved hjælp af en indledende screening, der undervejs i forløbet følges op af test. Efter afslutningen af hvert emne- eller projektforsløb foretages en evaluering, således at eleverne opnår en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt, og således at den individuelle og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen styrkes. Grundlaget for evalueringen skal være de faglige mål.

4.2 Prøveformer

Der afholdes en skriftlig og en mundtlig prøve.

Den skriftlige prøve

Grundlaget for den skriftlige prøve er et todelt centralt stillet opgavesæt. Hele opgavesættet udleveres ved prøvens start. Prøvens varighed er 5 timer. I den første time må computer eller faglige hjælpemidler ikke benyttes. Efter en time indsamles alle besvarelser af første del af opgavesættet, og herefter må alle hjælpemidler benyttes til besvarelse af anden del af opgavesættet.

Den mundtlige prøve

Skolen vælger for det enkelte hold en af følgende to prøveformer. For begge prøveformer gælder, at de emner, der indgår som grundlag for prøven, tilsammen skal dække de faglige mål og kernestoffet, og at det samme ukendte prøvemateriale højst må anvendes ved 3 eksaminationer på samme hold.

Prøveform a): Mundtlig prøve på grundlag af et ukendt tekstmateriale af et omfang på ca. 5 normalsider. Prøvematerialet sendes til censor og godkendes af denne forud for prøvens afholdelse.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives 60 minutters forberedelsestid. Eksaminationen former sig som en samtale mellem eksaminand og eksaminator.

Prøveform b): Mundtlig prøve på grundlag af et ukendt tekstmateriale af et omfang på 10-15 normalsider med tilknytning til et af de studerede emner og en ukendt prosa- eller sagprosatext af et omfang på ca. 1 normalside. Prøvematerialet sendes til censor og godkendes af denne forud for prøvens afholdelse.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives mindst 24 timers forberedelsestid til det ukendte tekstmateriale med tilknytning til et af de studerede emner. Der gives en forberedelsestid på 30 minutter til det øvrige materiale.

Eksaminationen er todelt.

Første del består af eksaminandens præsentation af ukendt tekstmateriale med inddragelse af de studerede emner suppleret med en uddybende samtale mellem eksaminand og eksaminator.

Anden del består dels af eksaminandens oplæsning og oversættelse af udvalgte dele af den ukendte, ubearbejdede tekst og dels af kommentering og forklaring i tilknytning til ordforråd og grammatik.

Eksaminationstiden fordeles mellem de to dele, således at første del udgør ca. 2/3 og anden del ca. 1/3.

4.3 Bedømmelseskriterier

I bedømmelsen af den skriftlige og mundtlige prøve indgår, i hvor høj grad eksaminanden er i stand til at opfylde de faglige mål i pkt. 2.1.

Bedømmelsen af den skriftlige prøveomfatter eksaminandens:

- tekstforståelse, overblik og evne til udvælgelse af relevante informationer
- forståelse af kommunikationssituationen og evne til at tilpasse tekst til modtager
- evne til at strukturere logisk og sammenhængende
- evne til at udfolde emnet og foretage relevante perspektiveringer
- evne til at anvende relevante hjælpemidler, herunder it
- sikkerhed i beherskelsen af det engelske sprog, herunder sprogrigtighed, sprogbrug og ordforråd
- evne til at præsentere synspunkter og argumentere sammenhængende.

Der gives én karakter ud fra en helhedsbedømmelse.

Bedømmelsen af den mundtlige prøveomfatter eksaminandens:

- tekstforståelse, overblik over tekstmaterialet og evne til at udvælge relevante informationer
- evne til at udfolde emnet og foretage relevante perspektiveringer
- evne til at præsentere et stof sammenhængende og velstruktureret under anvendelse af it
- evne til ubesværet at indgå i en samtale på engelsk, præsentere synspunkter flydende og
- argumentere sammenhængende
- evne til at forklare og anvende relevante begreber og metoder i forhold til tekst(er) og emne
- evne til at foretage relevante sproglige og stilistiske iagttagelser

- sikkerhed i beherskelsen af det engelske sprog, herunder sprogrigtighed, udtale, sprogbrug og ordforråd.

Der gives én karakter ud fra en helhedsbedømmelse.

Erhvervsret C - hhx, juni 2008**1. Identitet og formål****1.1 Identitet**

Erhvervsret er et juridisk fag, der omfatter viden omkring de generelle retslige principper og et bredt felt af erhvervsrettet lovgivning. Erhvervsret giver viden om de erhvervsrettede love og om, hvordan disse på en gang skaber muligheder og sætter rammer for den internationale og markedsorienterede virksomhed. Faget beskæftiger sig med regelsættene specielt af interesse for erhvervsvirksomheden og dens adfærd.

1.2 Formål

Gennem undervisningen i erhvervsret skal eleverne udvikle evnen til at reflektere over juridiske problemstillinger i relation til virksomheden, både nationalt og internationalt. Endvidere skal eleverne gennem undervisningen udvikle evnen til at identificere erhvervsretlige problemstillinger gennem forståelse af de juridiske grundprincipper, der gælder i et demokratisk retssamfund. Endelig skal eleverne udvikle evnen til at inddrage faglig metode i forbindelse med problemstillinger omkring forebyggelse og løsning af retlige konflikter.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1 Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- redegøre for de retsfilosofiske, etiske og internationale aspekter
- redegøre for aspekter omkring nationale og internationale retskilder
- anvende juridisk metode til analyse og vurdering af dansk privatretlige problemstillinger i forholdet mellem virksomheden og dens omverden
- diskutere og vurdere ansættelsesretlige problemstillinger
- diskutere aspekter vedrørende retsforfølgning.

2.2 Kernestof

Kernestoffet er:

- retlig regulering og retskilder
- erstatning uden for kontrakt, produktansvar
- kontraktens indgåelse, forbrugeraftaler, markedsføring
- køb og salg af varer, nationalt og internationalt samt tjenesteydelser, international privatret, forbruger-køb
- kreditaftaler, kreditsikring, herunder pant og kaution
- it-jura
- ansættelsesret
- retsforfølgning.

2.3 Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof er erhvervsretligt stof, der perspektiverer og uddyber de faglige mål omkring de erhvervsretlige problemstillinger. Det supplerende stof skal have et omfang svarende til ca. 15 pct. af fagets samlede uddannelsestid.

3. Tilrettelæggelse

3.1 Didaktiske principper

I erhvervsret arbejdes med aktuelle juridiske problemstillinger, idet konkrete sager analyseres ud fra en helhedsorienteret synsvinkel. Der inddrages juridisk teori, således at eleverne får mulighed for at redegøre for virksomhedens juridiske beslutninger og adfærd i en virkelighedsnær kontekst. Undervisningen skal i størst muligt omfang inddrage elevernes erfaringsgrundlag.

Det induktive undervisningsprincip har en central plads i tilrettelæggelsen af undervisningen. Gennem en induktiv baseret undervisning fremmes elevernes evne til at strukturere, formulere og formidle faglig argumentation.

De erhvervsretlige problemstillinger ansues fra virksomhedens synsvinkel. Individet og samfundet er interessenter i forhold til virksomhedens juridiske dispositioner.

3.2 Arbejdsformer

Undervisningen skal tilrettelægges med variation og progression i valget af arbejdsformer.

Endvidere omfatter undervisningen mundtligt og skriftligt arbejde med opgaver omkring afgrænsede juridiske problemstillinger.

Undervisningen tilrettelægges med mindst ét sammenhængende forløb svarende til mindst 10 pct. af den samlede uddannelsestid. Forløbet tilrettelægges, således at elevernes evne til at demonstrere faglige færdigheder fremmes, og således at deres evne til at diskutere og vurdere erhvervsretlige problemstillinger med anvendelse af fagets teori i en virkelighedsnær og international kontekst udvikles.

3.3 It

Undervisningen tilrettelægges under hensyn til, at it indgår som værktøj. I forbindelse med længere sammenhængende forløb tilrettelægges undervisningen under hensyn til, at eleverne skal have adgang til elektroniske kommunikationsplatforme og internettet.

3.4 Samspil med andre fag

Faget indgår i samspil med andre fag omkring internationale problemstillinger og i et samspil med de samfundsvidenskabelige fag i forbindelse med erhvervsretlige og generelle juridiske problemstillinger.

4. Evaluering

4.1 Løbende evaluering

Grundlaget for den løbende evaluering er de faglige mål. Gennem individuel vejledning og evaluering opnår eleverne undervejs i det samlede forløb en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt, herunder inddrages aktiviteter, som stimulerer den individuelle og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen.

4.2 Prøveformer

Der afholdes en mundtlig prøve. Skolen vælger for det enkelte hold en af følgende to prøveformer.

Prøveform a): Mundtlig prøve på grundlag af et ukendt tekstmateriale og et antal spørgsmål. Tekstmaterialet med tilhørende spørgsmål sendes til censor og godkendes af denne forud for prøvens afholdelse.

Eksaminationstiden er ca. 20 minutter pr. eksaminand. Der gives 40 minutters forberedelsestid.

Eksaminationen former sig som en samtale mellem eksaminand og eksaminator. Et prøvemateriale må højst anvendes ved tre eksaminationer den samme dag og ikke ved følgende eksamensdage på samme hold.

Prøveform b): Mundtlig prøve på grundlag af dels et af eksaminanden valgt sammenhængende undervisningsforløb og dels et ukendt tekstmateriale af et omfang på 1-2 normalsider. Prøvematerialet samt en beskrivelse af de sammenhængende undervisningsforløb sendes til censor. Prøvematerialet godkendes af denne forud for prøvens afholdelse.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives 30 minutters forberedelsestid.

Eksaminationen er todelt.

Første del består af eksaminandens præsentation og fremlæggelse af et sammenhængende undervisningsforløb suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator. Anden del tager udgangspunkt i det ukendte tekstmateriale og former sig som en samtale mellem eksaminand og eksaminator. Eksaminationstiden fordeles ligeligt mellem de to dele. Et prøvemateriale må højst anvendes ved tre eksaminationer den samme dag og ikke ved følgende eksamensdage på samme hold.

4.3 Bedømmelseskriterier

Ved bedømmelsen vurderes det, i hvor høj grad eksaminanden er i stand til at opfylde fagets mål.

Eksaminanden skal herunder kunne:

- strukturere og formidle fagligt stof
- formulere faglig argumentation
- demonstrere faglige færdigheder
- diskutere og vurdere erhvervsretlige problemstillinger med anvendelse af fagets metode og terminologi i en virkelighedsnær kontekst.

Der gives én samlet karakter ud fra en helhedsvurdering.

Fransk begyndersprog A - hhx, juni 2008**1. Identitet og formål****1.1 Identitet**

Fransk er et færdighedsfag, et vidensfag og et kulturfag. Fagets centrale arbejdsområde er det franske sprog, dels som alment og erhvervsmæssigt kommunikationsmiddel i europæiske og andre internationale sammenhænge, dels som erkendelsesmiddel og som genvej til forståelse af andre romanske sprog og kulturer. Endvidere omhandler faget erhvervs- og samfundsforhold samt kultur i Frankrig og andre fransksprogede lande.

1.2 Formål

Gennem arbejdet med fransk sprog udvikles elevernes evne til at kommunikere på fransk i såvel almene som erhvervsmæssige sammenhænge. Studiet af fransksproget kultur og litteratur giver viden og indsigt, som bibringer eleverne såvel forståelse af fransksprogede samfund og kulturer som øget omverdensforståelse og interkulturel bevidsthed. Faget udvikler elevernes sans for den æstetiske dimension i fagets udtryksformer. Endelig sætter franskfaget eleverne i stand til gennem kulturmødet at reflektere over egen kultur i sammenligning med fransksprogede kulturer.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1 Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- forstå hovedindholdet, når der tales fransk om kendte såvel som almene emner, formidlet gennem forskellige medier
- deltage i samtale og diskussion på et klart og nogenlunde flydende fransk om kendte såvel som almene emner
- læse og forstå ubearbejdede fransksprogede tekster
- mundtligt præsentere, redegøre for og kommentere kendte problemstillinger inden for samfund, erhverv og kultur på et klart og nogenlunde flydende fransk ved hjælp af relevante præsentationsformer
- udtrykke sig skriftligt om en given problemstilling på et enkelt og sammenhængende fransk, oversætte en lettere dansk tekst til fransk samt udfærdige enkle erhvervsrelaterede materialer
- analysere og fortolke fransksprogede tekster af forskellige genrer samt sætte den enkelte tekst ind i kulturelle, samfundsmæssige og litterære sammenhænge
- perspektivere den erhvervede viden om franske og frankofone samfunds-, erhvervs- og kulturforhold til andre samfunds-, erhvervs- og kulturforhold
- benytte viden om, hvordan man lærer fremmedsprog, i det daglige arbejde
- anvende et- og tosprogede ordbøger, en fransk grammatik og andre hjælpemidler.

2.2 Kernestof

Kernestoffet er:

- de grundlæggende principper for sprogets opbygning og anvendelse, både vedrørende samtalers og teksters struktur og vedrørende den relevante syntaks og morfologi
- et alment og erhvervsmæssigt ordforråd og idiomatik til brug for mundtlig og skriftlig kommunikation med særligt fokus på de studerede emner
- de grundlæggende elementer i fransk udtale og intonation, receptivt såvel som produktivt
- aktuelle mundtlige og skriftlige litterære og ikke-litterære udtryksformer fra Frankrig og andre frankofone lande

- centrale sider af Frankrigs og andre frankofone landes samfund og erhverv
- kulturelle og interkulturelle forhold, der har relevans for de studerede emner
- intern og ekstern kommunikation i franske virksomheder.

2.3 Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof består af forskellige kulturelle, litterære, erhvervs- og samfundsmæssige udtryk, som har udgangspunkt i den frankofone verden. Det skal uddybe og perspektivere kernestoffet samt udvide den faglige horisont, så eleverne opfylder de faglige mål.

3. Tilrettelæggelse

3.1 Didaktiske principper

Fagets discipliner skal opleves som en helhed, der i overensstemmelse med de faglige mål primært fokuserer på anvendelsesaspektet.

Undervisningen skal give eleverne mulighed for at erhverve sig den viden om sprog, der er nødvendig for at udvikle såvel mundtlige som skriftlige kommunikative kompetencer.

Centralt i undervisningen står elevernes mulighed for egen sprogproduktion og udfoldelse i forhold til de faglige mål. Fluency prioriteres højere end sproglig præcision.

Lytte-, læse- og kommunikationsstrategier skal give eleverne redskaber til at kunne igangsætte og opretholde kommunikation.

Grammatik, tekstforståelse og fremmedsprogstilegnelse inddrages i relevant omfang og under hensyntagen til den faglige progression.

Undervisningen foregår i størst muligt omfang på fransk.

3.2 Arbejdsformer

Centralt i undervisningen står den faglige progression.

Efter begynderundervisningen organiseres arbejdet hovedsageligt gennem 6-8 forskellige emner, og det sikres, at de faglige mål integreres i dette arbejde.

Arbejdsformer og metoder varieres og tilpasses de faglige mål, der arbejdes hen imod i det pågældende emne.

Undervisningen tilrettelægges med progression i valget af arbejdsformer, så eleverne opnår studiekompetence og selvstændighed i arbejdet.

Der vælges fortrinsvis arbejdsformer, der udvikler elevernes kommunikative kompetencer, evne til at læse og forstå tekster samt til at fremlægge et givent emne. Forståelse af talt fransk sikres ved, at eleverne hører sproget formidlet gennem forskellige medier.

Arbejdet med fransk kultur, franske samfunds- og erhvervsmæssige forhold integreres løbende i arbejdet med emnerne.

Skriftligt arbejde medtænkes i den daglige undervisning, dels som støttedisciplin til den mundtlige dimension, dels som en selvstændig disciplin, hvor eleverne både får lejlighed til at træne og demonstrere deres sproglige viden og kunnen og til at udvikle evnen til skriftligt at redegøre for den indholdsmæssige side.

3.3 It

It er en integreret del af franskundervisningen, både hvad angår indholdsdimensionen og sprogfærdigheden. På indholdssiden bruges it til informationssøgning inden for de studerede emner.

I arbejdet med den skriftlige sprogfærdighed anvendes relevante interaktive øvelser og træningsprogrammer.

3.4 Samspil med andre fag

Fransk er omfattet af det generelle krav om samspil mellem fagene og indgår i studieområdet ifølge de bestemmelser, som gælder for dette forløb. Fagets alment sproglige, internationale og globale dimensioner åbner for samspil med andre fag.

Når fransk indgår i en studieretning, skal det indgå i samspil med andre fag om emner af sproglig, kulturel, interkulturel samt virksomheds- og samfundsøkonomisk art.

4. Evaluering

4.1 Løbende evaluering

Gennem individuel vejledning og brug af test, screening og selvevaluering får eleverne undervejs i det samlede forløb en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt. Der inddrages aktiviteter, som stimulerer den individuelle og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen. Grundlaget for evalueringen skal være de faglige mål.

Evalueringen skal være fremadrettet.

4.2 Prøveformer

Der afholdes en skriftlig og en mundtlig prøve.

Den skriftlige prøve

Skriftlig prøve på baggrund af et centralt stillet opgavesæt. Opgavesættet omfatter:

- fri skriftlig produktion med udgangspunkt i et fransksproget tekstmateriale på ca. 1 normalside og et billedmateriale
- oversættelse af en tekst fra dansk til fransk
- erhvervsrelateret opgave på fransk på baggrund af et fransksproget materiale.

Prøvens varighed er 4 timer.

Eksaminanden må anvende alle hjælpemidler bortset fra kommunikation med omverdenen og oversættelsesprogrammer, dvs. software eller netbaserede programmer, der kan oversætte hele sætninger og hele tekster fra et sprog til et andet.

Den mundtlige prøve

Mundtlig prøve på grundlag af et ukendt, ubearbejdet fransksproget tekstmateriale af et omfang på ca. 4 normalsider med tilknytning til et af de studerede emner og et ukendt, ubearbejdet fransksproget tekst- og billedmateriale af et omfang på ca. 1 normalside om et alment emne. De emner, der indgår som grundlag for prøven, skal tilsammen dække de faglige mål og kernestoffet. Prøvematerialet sendes til censor og godkendes af denne forud for prøvens afholdelse.

Prøven er todelt med en samlet eksaminationstid på 30 minutter.

Første del omfatter en præsentation på fransk af det ukendte, ubearbejdede tekstmateriale. Det tilhørende studerede emne inddrages i præsentationen og i den uddybende samtale mellem eksaminand og eksaminator. Tekstmaterialet udleveres dagen før prøven, og forberedelsestiden er mindst 24 timer. Alle hjælpemidler er tilladt.

Anden del omfatter en samtale på fransk med udgangspunkt i det ukendte tekst- og billedmateriale.

Teksten refereres i hovedtræk på fransk. Til denne del af prøven gives en forberedelsestid på 30 minutter. I denne forberedelsestid må eksaminanden benytte alle hjælpemidler bortset fra kommunikation med omverdenen.

Det samme ukendte prøvemateriale må højst anvendes ved 3 eksaminationer på samme hold.

4.3 Bedømmelseskriterier

Ved både den skriftlige og den mundtlige prøve bedømmes det, i hvilket omfang eksaminandens præstation lever op til de faglige mål.

Ved den skriftlige prøvelægges der vægt på, at eksaminanden kan uddrage det væsentlige af det udleverede tekstmateriale, udtrykke sig skriftligt på et sammenhængende fransk, besvare en opgave, disponere og fremstille et indhold klart og selvstændigt på en måde, der svarer til emnets karakter.

Eksaminanden skal endvidere kunne vise sikkerhed i den relevante morfologi og syntaks og beherske et alment ordforråd samt idiomatik.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering.

Ved den mundtlige prøvelægges der vægt på, at eksaminanden på fransk kan præsentere og perspektivere det ukendte tekstmateriale og inddrage relevante elementer af fransk og frankofon kultur, litteratur, erhverv og samfund fra det studerede emne. Endvidere lægges der vægt på samtalefærdighed og tekstforståelse.

Sammenhængende sprogbrug er vigtigere end korrekthed i detaljen.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering.

Fransk fortsættersprog A - hhx, juni 2008**1. Identitet og formål****1.1 Identitet**

Fransk er et færdighedsfag, et vidensfag og et kulturfag. Fagets centrale arbejdsområde er det franske sprog, dels som alment og erhvervsmæssigt kommunikationsmiddel i europæiske og andre internationale sammenhænge, dels som erkendelsesmiddel og som genvej til forståelse af andre romanske sprog og kulturer. Endvidere omhandler faget erhvervs- og samfundsforhold samt kultur i Frankrig og andre fransksprogede lande.

1.2 Formål

Gennem arbejdet med fransk sprog udvikles elevernes evne til at kommunikere på fransk i såvel almene som erhvervsmæssige sammenhænge. Studiet af fransksproget kultur og litteratur giver viden og indsigt, som bibringer eleverne såvel forståelse af fransksprogede samfund og kulturer som øget omverdensforståelse og interkulturel bevidsthed. Faget udvikler elevernes sans for den æstetiske dimension i fagets udtryksformer. Endelig sætter franskfaget eleverne i stand til gennem kulturmødet at reflektere over egen kultur i sammenligning med fransksprogede kulturer.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1 Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- forstå talt fransk, formidlet gennem forskellige medier, herunder længere mundtlige redegørelser
- deltage i samtaler og diskussioner på et varieret og flydende fransk
- anvende forskellige læsestrategier med henblik på at orientere sig i større tekstmængder og forstå ubearbejdede fransksprogede tekster
- mundtligt præsentere og redegøre for et emne ved hjælp af relevante præsentationsformer på et klart og velstruktureret fransk
- skrive et varieret og nogenlunde korrekt fransk om kendte emner, udfærdige erhvervsrelaterede materialer samt oversætte en dansk tekst af en vis sværhedsgrad til et klart og præcist fransk
- analysere og fortolke fransksprogede tekster af forskellige genrer samt perspektivere den enkelte tekst i forhold til kulturelle, samfundsmæssige og litterære sammenhænge
- anvende den erhvervede viden om franske og frankofone samfundsmæssige, erhvervsmæssige og kulturelle forhold i det daglige arbejde, såvel mundtligt som skriftligt
- perspektivere den erhvervede viden om franske og frankofone samfundsmæssige, erhvervsmæssige og kulturelle forhold til andre samfundsmæssige, erhvervsmæssige og kulturelle forhold
- benytte viden om, hvordan man lærer fremmedsprog, i det daglige arbejde
- anvende et- og tosprogede ordbøger, en fransk grammatik samt andre hjælpemidler.

2.2 Kernestof

Kernestoffet er:

- de generelle principper for sprogets opbygning og anvendelse, både vedrørende samtalers og teksters struktur og vedrørende syntaks og morfologi
- et varieret alment og erhvervsmæssigt ordforråd samt idiomatik til brug i skriftlig og mundtlig kommunikation med særligt fokus på de studerede emner
- viden om fransk udtale og intonation, receptivt såvel som produktivt

- centrale såvel som specifikke sider af Frankrigs og andre frankofone landes samfund, erhverv og kultur
- aktuelle mundtlige og skriftlige litterære og ikke-litterære udtryksformer fra Frankrig og andre frankofone lande
- franske virksomheders profil, struktur og samspil med omverdenen
- interkulturelle forhold, der har relevans for de studerede emner
- den frankofone verdens rolle i det internationale samfund.

2.3 Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof består af forskellige kulturelle, litterære, erhvervs- og samfundsmæssige udtryk, som har udgangspunkt i den frankofone verden. Det skal uddybe og perspektivere kernestoffet samt udvide den faglige horisont, så eleverne opfylder de faglige mål.

3. Tilrettelæggelse

3.1 Didaktiske principper

Fagets discipliner skal opleves som en helhed, der i overensstemmelse med de faglige mål primært fokuserer på anvendelsesaspektet.

Undervisningen skal give eleverne mulighed for at erhverve sig den viden om sprog, der er nødvendig for at udvikle såvel mundtlige som skriftlige kommunikative kompetencer.

Centralt i undervisningen står elevernes mulighed for egen sprogproduktion og udfoldelse i forhold til de faglige mål. Der lægges vægt på at udvikle den sproglige opmærksomhed og bevidsthed for at fremme elevernes sproglige refleksionsniveau og præcision. Fluency prioriteres højere end sproglig præcision.

Lytte-, læse- og kommunikationsstrategier skal give eleverne redskaber til at kunne igangsætte og opretholde kommunikation.

Grammatik, tekstforståelse og fremmedsprogstilegnelse inddrages i relevant omfang og under hensyntagen til den faglige progression.

Undervisningen foregår i størst muligt omfang på fransk.

3.2 Arbejdsformer

Centralt i undervisningen står den faglige progression.

Arbejdet organiseres hovedsageligt gennem 8-10 forskellige emner, og det sikres, at de faglige mål integreres i dette arbejde.

Arbejdsformer og metoder varieres og tilpasses de faglige mål, der arbejdes hen imod i det pågældende emne.

Undervisningen tilrettelægges med progression i valget af arbejdsformer, så eleverne opnår studiekompetence og selvstændighed i arbejdet.

Der fokuseres på arbejdsformer, der udvikler elevernes kommunikative kompetencer, evnen til at læse og forstå tekster samt udvikler evnen til at fremlægge et givent emne. Forståelse af talt fransk sikres ved, at eleverne hører sproget formidlet gennem forskellige medier.

Arbejdet med fransk kultur, franske samfunds- og erhvervsmæssige forhold integreres løbende i arbejdet med emnerne.

Skriftligt arbejde medtænkes i den daglige undervisning, dels som støttedisciplin til den mundtlige dimension, dels som en selvstændig disciplin, hvor eleverne både får lejlighed til at træne og demonstrere deres sproglige viden og kunnen og til at udvikle evnen til skriftligt at redegøre for den indholdsmæssige side.

3.3 It

It er en integreret del af franskundervisningen, både hvad angår indholdsdimensionen og sprogfærdigheden. På indholdssiden bruges it til informationssøgning inden for de studerede emner.

I arbejdet med den skriftlige sprogfærdighed anvendes relevante interaktive øvelser og træningsprogrammer.

3.4 Samspil med andre fag

Fransk er omfattet af det generelle krav om samspil mellem fagene og indgår i studieområdet ifølge de bestemmelser, som gælder for dette forløb. Fagets alment sproglige, internationale og globale dimensioner åbner for samspil med andre fag.

Når fransk indgår i en studieretning, skal det indgå i samspil med andre fag om emner af sproglig, kulturel, interkulturel samt virksomheds- og samfundsøkonomisk art.

4. Evaluering

4.1 Løbende evaluering

Gennem individuel vejledning og brug af test, screening og selvevaluering får eleverne undervejs i det samlede forløb en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt. Der inddrages aktiviteter, som stimulerer den individuelle og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen. Grundlaget for evalueringen skal være de faglige mål.

Evalueringen skal være fremadrettet.

4.2 Prøveformer

Der afholdes en skriftlig og en mundtlig prøve.

Den skriftlige prøve

Skriftlig prøve på baggrund af et centralt stillet opgavesæt. Opgavesættet omfatter:

- fri skriftlig produktion med udgangspunkt i et fransksproget tekstmateriale på 2-3 normalsider og et billedmateriale
- oversættelse af en tekst fra dansk til fransk
- erhvervsrelateret opgave på fransk på baggrund af et fransksproget materiale.

Prøvens varighed er 5 timer.

Eksaminanden må anvende alle hjælpemidler bortset fra kommunikation med omverdenen og oversættelsesprogrammer, dvs. software eller netbaserede programmer, der kan oversætte hele sætninger og hele tekster fra et sprog til et andet.

Den mundtlige prøve

Mundtlig prøve på grundlag af et ukendt, ubearbejdet fransksproget tekstmateriale af et omfang på ca. 6 normalsider med tilknytning til et af de studerede emner og en ukendt, ubearbejdet fransksproget prosatekst af et omfang på ca. 2 normalsider. De emner, der indgår som grundlag for prøven, skal tilsammen dække de faglige mål og kernestoffet. Prøvematerialet sendes til censor og godkendes af denne forud for prøvens afholdelse.

Prøven er todelt med en samlet eksaminationstid på 30 minutter.

Første del omfatter en præsentation på fransk af det ukendte, ubearbejdede tekstmateriale. Det tilhørende studerede emne inddrages i præsentationen og i den uddybende samtale mellem eksaminand og eksaminator. Tekstmaterialet udleveres dagen før prøven, og forberedelsestiden er mindst 24 timer. Alle hjælpemidler er tilladt.

Anden del omfatter tekstforståelse med udgangspunkt i den ukendte, ubearbejdede prosatekst. Teksten refereres i hovedtræk på fransk og kommenteres. Til denne del af prøven gives en forberedelsestid på 30

minutter. I denne forberedelsestid må eksaminanden benytte alle hjælpemidler bortset fra kommunikation med omverdenen.

Det samme ukendte prøvemateriale må højst anvendes ved 3 eksaminationer på samme hold.

4.3 Bedømmelseskriterier

Ved både den skriftlige og den mundtlige prøve bedømmes det, i hvilket omfang eksaminandens præstation lever op til de faglige mål.

Ved den skriftlige prøvelægges der vægt på, at eksaminanden kan uddrage det væsentlige af det udleverede tekstmateriale, udtrykke sig skriftligt på et sammenhængende fransk, besvare en opgave, disponere og fremstille et indhold klart og selvstændigt på en måde, der svarer til emnets karakter og opgavens stilleje. Eksaminanden skal endvidere kunne vise sikkerhed i den relevante morfologi og syntaks og beherske et alment ordforråd samt idiomatik.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering.

Ved den mundtlige prøvelægges der vægt på, at eksaminanden på fransk kan præsentere og perspektivere det ukendte tekstmateriale og inddrage relevante elementer af fransk og frankofon kultur, litteratur, erhverv og samfund fra det studerede emne. Endvidere lægges der vægt på samtalefærdighed og tekstforståelse.

Sammenhængende sprogbrug er vigtigere end korrekthed i detaljen.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering.

Fransk fortsættersprog B - hhx, juni 2008**1. Identitet og formål****1.1 Identitet**

Fransk er et færdighedsfag, et vidensfag og et kulturfag. Fagets centrale arbejdsområde er det franske sprog, dels som alment og erhvervsmæssigt kommunikationsmiddel i europæiske og andre internationale sammenhænge, dels som erkendelsesmiddel og som genvej til forståelse af andre romanske sprog og kulturer. Endvidere omhandler faget erhvervs- og samfundsforhold samt kultur i Frankrig og andre fransksprogede lande.

1.2 Formål

Gennem arbejdet med fransk sprog udvikles elevernes evne til at kommunikere på fransk i såvel almene som erhvervsmæssige sammenhænge. Studiet af fransksproget kultur og litteratur giver viden og indsigt, som bibringer eleverne såvel forståelse af fransksprogede samfund og kulturer som øget omverdensforståelse og interkulturel bevidsthed. Faget udvikler elevernes sans for den æstetiske dimension i fagets udtryksformer. Endelig sætter franskfaget eleverne i stand til gennem kulturmødet at reflektere over egen kultur i sammenligning med fransksprogede kulturer.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1 Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- forstå hovedindholdet, når der tales fransk om kendte såvel som almene emner, formidlet gennem forskellige medier
- deltage i samtale og diskussion på et klart og nogenlunde flydende fransk om kendte såvel som almene emner
- læse og forstå ubearbejdede fransksprogede tekster
- mundtligt præsentere, redegøre for og kommentere kendte problemstillinger inden for samfund, erhverv og kultur på et klart og nogenlunde flydende fransk ved hjælp af relevante præsentationsformer
- udtrykke sig skriftligt om en given problemstilling på et enkelt og sammenhængende fransk, oversætte en lettere dansk tekst til fransk samt udfærdige enkle erhvervsrelaterede materialer
- analysere og fortolke fransksprogede tekster af forskellige genrer samt sætte den enkelte tekst ind i kulturelle, samfundsmæssige og litterære sammenhænge
- perspektivere den erhvervede viden om franske og frankofone samfunds-, erhvervs- og kulturforhold til andre samfunds-, erhvervs- og kulturforhold
- benytte viden om, hvordan man lærer fremmedsprog, i det daglige arbejde
- anvende et- og to-sprogede ordbøger, en fransk grammatik og andre hjælpemidler.

2.2 Kernestof

Kernestoffet er:

- de grundlæggende principper for sprogets opbygning og anvendelse, både vedrørende samtalers og teksters struktur og vedrørende den relevante syntaks og morfologi
- et alment og erhvervsmæssigt ordforråd og idiomatik til brug for mundtlig og skriftlig kommunikation med særligt fokus på de studerede emner
- de grundlæggende elementer i fransk udtale og intonation, receptivt såvel som produktivt
- aktuelle mundtlige og skriftlige litterære og ikke-litterære udtryksformer fra Frankrig og andre frankofone lande

- centrale sider af Frankrigs og andre frankofone landes samfund og erhverv
- kulturelle og interkulturelle forhold, der har relevans for de studerede emner
- intern og ekstern kommunikation i franske virksomheder.

2.3 Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof består af forskellige kulturelle, litterære, erhvervs- og samfundsmæssige udtryk, som har udgangspunkt i den frankofone verden. Det skal uddybe og perspektivere kernestoffet samt udvide den faglige horisont, så eleverne opfylder de faglige mål.

3. Tilrettelæggelse

3.1 Didaktiske principper

Fagets discipliner skal opleves som en helhed, der i overensstemmelse med de faglige mål primært fokuserer på anvendelsesaspektet.

Undervisningen skal give eleverne mulighed for at erhverve sig den viden om sprog, der er nødvendig for at udvikle såvel mundtlige som skriftlige kommunikative kompetencer.

Centralt i undervisningen står elevernes mulighed for egen sprogproduktion og udfoldelse i forhold til de faglige mål. Fluency prioriteres højere end sproglig præcision.

Lytte-, læse- og kommunikationsstrategier skal give eleverne redskaber til at kunne igangsætte og opretholde kommunikation.

Grammatik, tekstforståelse og fremmedsprogstilegnelse inddrages i relevant omfang og under hensyntagen til den faglige progression.

Undervisningen foregår i størst muligt omfang på fransk.

3.2 Arbejdsformer

Centralt i undervisningen står den faglige progression.

Arbejdet organiseres hovedsageligt gennem 6-8 forskellige emner, og det sikres, at de faglige mål integreres i dette arbejde.

Arbejdsformer og metoder varieres og tilpasses de faglige mål, der arbejdes hen imod i det pågældende emne.

Undervisningen tilrettelægges med progression i valget af arbejdsformer, så eleverne opnår studiekompetence og selvstændighed i arbejdet.

Der fokuseres på arbejdsformer, der udvikler elevernes kommunikative kompetencer, evnen til at læse og forstå tekster samt udvikler evnen til at fremlægge et givent emne. Forståelse af talt fransk sikres ved, at eleverne hører sproget formidlet gennem forskellige medier.

Arbejdet med fransk kultur, franske samfunds- og erhvervsmæssige forhold integreres løbende i arbejdet med emnerne.

Skriftligt arbejde medtænkes i den daglige undervisning, dels som støttedisciplin til den mundtlige dimension, dels som en selvstændig disciplin, hvor eleverne både får lejlighed til at træne og demonstrere deres sproglige viden og kunnen og til at udvikle evnen til skriftligt at redegøre for den indholdsmæssige side.

3.3 It

It er en integreret del af franskundervisningen, både hvad angår indholdsdimensionen og sprogfærdigheden. På indholdssiden bruges it til informationssøgning inden for de studerede emner.

I arbejdet med den skriftlige sprogfærdighed anvendes relevante interaktive øvelser og træningsprogrammer.

3.4 Samspil med andre fag

Fransk er omfattet af det generelle krav om samspil mellem fagene og indgår i studieområdet ifølge de bestemmelser, som gælder for dette forløb. Fagets alment sproglige, internationale og globale dimensioner åbner for samspil med andre fag.

Når fransk indgår i en studieretning, skal det indgå i samspil med andre fag om emner af sproglig, kulturel, interkulturel samt virksomheds- og samfundsøkonomisk art.

4. Evaluering

4.1 Løbende evaluering

Gennem individuel vejledning og brug af test, screening og selvevaluering får eleverne undervejs i det samlede forløb en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt. Der inddrages aktiviteter, som stimulerer den individuelle og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen. Grundlaget for evalueringen skal være de faglige mål.

Evalueringen skal være fremadrettet.

4.2 Prøveform

Der afholdes mundtlig prøve på grundlag af et ukendt, ubearbejdet fransksproget tekstmateriale af et omfang på ca. 4 normalsider med tilknytning til et af de studerede emner og et ukendt, ubearbejdet fransksproget tekst- og billedmateriale af et omfang på ca. 1 normalside om et alment emne. De emner, der indgår som grundlag for prøven, skal tilsammen dække de faglige mål og kernestoffet. Prøvematerialet sendes til censor og godkendes af denne forud for prøvens afholdelse.

Prøven er todelt med en samlet eksaminationstid på 30 minutter.

Første del omfatter en præsentation på fransk af det ukendte, ubearbejdede tekstmateriale. Det tilhørende studerede emne inddrages i præsentationen og i den uddybende samtale mellem eksaminand og eksaminator. Tekstmaterialet udleveres dagen før prøven, og forberedelsestiden er mindst 24 timer. Alle hjælpemidler er tilladt.

Anden del omfatter en samtale på fransk med udgangspunkt i det ukendte, ubearbejdede tekst- og billedmateriale. Teksten refereres i hovedtræk på fransk. Til denne del af prøven gives en forberedelsestid på 30 minutter. I denne forberedelsestid må eksaminanden benytte alle hjælpemidler bortset fra kommunikation med omverdenen.

Det samme ukendte prøvemateriale må højst anvendes ved 3 eksaminationer på samme hold.

4.3 Bedømmelseskriterier

Ved prøven bedømmes det, i hvilket omfang eksaminandens præstation lever op til de faglige mål.

Der lægges vægt på, at eksaminanden på fransk kan præsentere og perspektivere det ukendte tekstmateriale og inddrage relevante elementer af fransk og frankofon kultur, litteratur, erhverv og samfund fra det studerede emne. Endvidere lægges der vægt på samtalefærdighed og tekstforståelse.

Sammenhængende sprogbrug er vigtigere end korrekthed i detaljen.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering.

International økonomi A - hhx, juni 2008**1. Identitet og formål****1.1 Identitet**

International økonomi er et samfundsvidenskabeligt fag, der omhandler den samfundsøkonomiske udvikling set i et nationalt, et europæisk og et globalt perspektiv.

Faget giver således viden om og forståelse af den samfundsøkonomiske udvikling i en åben økonomi. Faget beskæftiger sig med beskrivende økonomi samt økonomisk teori og metode.

1.2 Formål

Formålet med faget er, at eleverne udvikler deres samfundsforståelse og deres evne til at beskrive, analysere, reflektere over og tage stilling til både historiske og aktuelle samfundsøkonomiske sammenhænge og problemstillinger.

Desuden skal eleverne udvikle deres metodiske kompetencer samt opnå indsigt i og forståelse af samfundsøkonomiske problemstillinger i og mellem det nationale, det europæiske og det globale perspektiv. Ligeledes skal eleverne opbygge evnen til at forholde sig reflekterende til den samfundsøkonomiske udvikling.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1 Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- anvende viden om økonomisk teori og metode til analyse af samfundsøkonomiske sammenhænge og af samspillet mellem de økonomiske delsektorer
- ud fra økonomiske nøgletal analysere og vurdere økonomiske balanceproblemer samt analysere og vurdere de samfundsøkonomiske virkninger af økonomisk-politiske indgreb og begivenheder
- analysere, perspektivere og vurdere nationale og globale samfundsøkonomiske problemstillinger
- have kendskab til centrale makroøkonomiske skoler
- anvende viden om handelsteorier og det internationale økonomiske samarbejde til at analysere og vurdere udviklingen i Danmarks udenrigshandel, den globale handel og den internationale arbejdsdeling
- analysere, vurdere og sammenligne forskellige grader af økonomisk integration, herunder redegøre for det økonomiske samarbejde i EU
- anvende viden om økonomisk vækst og globale vækstcentre til at analysere konjunkturudviklingen i Danmark og den globale økonomi
- analysere, diskutere og vurdere forskellige velfærdsmodeller
- analysere og vurdere forskelle i levevilkår samt gøre rede for forskellige udviklingsteorier og former for udviklingsbistand
- analysere, vurdere og sammenligne informationer vedrørende erhvervsstruktur, levevilkår, demografi og økonomisk udvikling i forskellige lande og regioner
- opstille tabeller og tegne diagrammer til at illustrere samfundsøkonomiske data og foretage simple beregninger i forbindelse med samfundsøkonomiske analyser.

2.2 Kernestof

Kernestoffet er:

- økonomisk teori og metode
- de økonomiske delsektorer og samspillet mellem disse
- nationalregnskabsbegreber og makroøkonomiske nøgletal

- økonomiske balanceproblemer og centrale økonomiske politikker
- makroøkonomiske skoler
- handelsteorier, international handel og international arbejdsdeling
- internationalt økonomisk samarbejde og forskellige grader af økonomisk integration
- økonomisk vækst, konjunkturforløb og international konjunkturspredning
- velfærdsmodeller
- udviklingsteorier, udviklingspolitik og udviklingssamarbejde
- erhvervsstruktur, levevilkår, indkomstfordeling og demografisk udvikling.

2.3 Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof skal udvælges, således at det medvirker til at perspektivere og uddybe kernestoffet og dermed medvirker til at opfylde de faglige mål. Det supplerende stof omfatter nationale og globale aktuelle eller historiske samfundsøkonomiske problemstillinger. Det supplerende stof skal udgøre ca. 20 pct. af den samlede uddannelsestid.

3. Tilrettelæggelse

3.1 Didaktiske principper

Undervisningen skal tilrettelægges tematiseret med stor vægt på elevaktiverende arbejdsformer.

Der skal veksles mellem den induktive undervisningsmetode, hvor der tages udgangspunkt i virkelighedsnære problemstillinger, hvor eleverne formulerer forklaringerne på og følgerne af problemerne, og den deduktive undervisningsmetode, hvor læreren strukturerer stoffet og etablerer fagets grundlæggende sammenhænge.

Aktuelle eksempler og cases skal løbende inddrages i undervisningen, således at den faglige teori og metode anvendes i konkrete virkelighedsnære sammenhænge. Der lægges vægt på praktisk teorianvendelse frem for teoretisk modelopbygning.

Ligeledes skal der være progression i undervisningens tilrettelæggelse.

3.2 Arbejdsformer

Der skal veksles mellem selvstændigt arbejde, gruppeundervisning og klasseundervisning. De forskellige arbejdsformer skal alle medvirke til at fremme elevernes evne til at analysere, vurdere og argumentere.

Det skriftlige arbejde omfatter mindre test til vurdering af elevernes faglige udbytte af udvalgte temaer fra undervisningen og opgaver, der tager udgangspunkt i en case, hvortil der er knyttet nogle spørgsmål i relation til de problemstillinger, casen indeholder.

3.3 It

Informationsteknologiske redskaber skal inddrages i undervisningen, hvor de kan støtte og supplere de faglige mål og den pædagogiske proces. Herunder skal it anvendes til informationssøgning og til at opstille tabeller og diagrammer til brug for mundtlig og skriftlig præsentation.

3.4 Fagligt samspil

International økonomi er omfattet af det generelle krav om samspil mellem fagene. Når faget optræder som studieretningsfag, indgår det i samspil med de øvrige samfundsvidenskabelige fag. Ligeledes indgår faget i samspil med humanistiske fag, der indeholder internationale temaer.

Endelig har faget samspil med matematik, når dette fag indgår i studieretningen.

4. Bedømmelse

4.1 Løbende evaluering

Gennem individuel vejledning og brug af test opnår eleverne undervejs i det samlede forløb en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt. Herunder inddrages aktiviteter, der stimulerer den individuelle og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen.

Grundlaget for evalueringen skal være de faglige mål.

4.2 Prøveformer

Der afholdes en skriftlig og en mundtlig prøve.

Den skriftlige prøve

Skolen vælger for hvert hold en af følgende to prøveformer:

Prøveform a): Skriftlig prøve på grundlag af en centralt stillet case, hvortil der er knyttet et antal spørgsmål.

Prøvens varighed er 5 timer.

Prøveform b): Skriftlig prøve på grundlag af en centralt stillet case, hvortil der er knyttet et antal spørgsmål.

Prøvens varighed er 5½ time.

Prøven er todelt.

Varigheden af første del af prøven er 1½ time. Eksaminanderne læser og diskuterer indbyrdes i grupper på op til fire den udleverede case. Varigheden af anden del af prøven er 4 timer.

Spørgsmål i tilknytning til casen udleveres, og eksaminanden udformer sin individuelle besvarelse af de stillede spørgsmål.

Den mundtlige prøve

Skolen vælger for hvert hold en af følgende to prøveformer:

Prøveform a): Mundtlig prøve på grundlag af et ukendt tekstmateriale og et antal spørgsmål. Prøvematerialet fremsendes til censor og godkendes af denne før prøvens afholdelse.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives 60 minutters forberedelsestid.

Eksaminationen former sig som en samtale mellem eksaminator og eksaminand.

Et prøvemateriale må højst anvendes ved tre eksaminationer den samme dag og ikke ved følgende eksamensdage på samme hold.

Prøveform b): Mundtlig prøve på grundlag af et kendt samfundsøkonomisk tema, der består af et ukendt samfundsøkonomisk bilagsmateriale. Prøvematerialet sendes til censor og godkendes af denne forud for prøvens afholdelse. Eksaminanden udarbejder med udgangspunkt i materialet en synopsis på maksimalt 2 sider.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives mindst 24 timers forberedelsestid.

Eksaminationen tager udgangspunkt i eksaminandens præsentation af sin synopsis suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator. Eksaminanden bedømmes alene ud fra den mundtlige præstation.

Et prøvemateriale må højst anvendes ved tre eksaminationer den samme dag og ikke ved følgende eksamensdage på samme hold.

4.3 Bedømmelseskriterier

Ved bedømmelsen af præstationen ved den skriftlige og mundtlige prøve indgår, i hvor høj grad eksaminanden er i stand til at opfylde fagets mål. Der lægges særlig vægt eksaminandens:

- faglige viden og overblik
- anvendelse af faglig teori og metode
- evne til at analysere, perspektivere og vurdere faglige problemstillinger

- evne til at formulere sig fagligt præcist
- evne til at argumentere for de fremførte synspunkter
- evne til at strukturere og formidle fagligt stof

Der gives én karakter ud fra en helhedsbedømmelse.

International økonomi B - hhx, juni 2008**1. Identitet og formål****1.1 Identitet**

International økonomi er et samfundsvidenskabeligt fag, der omhandler den samfundsøkonomiske udvikling set i et nationalt, et europæisk og et globalt perspektiv.

Faget giver således viden om og forståelse af den samfundsøkonomiske udvikling i en åben økonomi. Faget beskæftiger sig med beskrivende økonomi samt økonomisk teori og metode.

1.2 Formål

Formålet med faget er, at eleverne udvikler deres samfundsforståelse og deres evne til at beskrive, analysere, reflektere over og tage stilling til både historiske og aktuelle samfundsøkonomiske sammenhænge og problemstillinger.

Desuden skal eleverne udvikle deres metodiske kompetencer samt opnå indsigt i og forståelse af samfundsøkonomiske problemstillinger i og mellem det nationale, det europæiske og det globale perspektiv. Ligeledes skal eleverne opbygge evnen til at forholde sig reflekterende til den samfundsøkonomiske udvikling.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1 Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- anvende viden om økonomisk teori og metode til analyse af samfundsøkonomiske sammenhænge og af samspillet mellem de økonomiske delsektorer
- analysere økonomiske balanceproblemer samt analysere, diskutere og vurdere de samfundsøkonomiske virkninger af økonomisk-politiske indgreb og begivenheder
- redegøre for og vurdere nationale og globale samfundsøkonomiske problemstillinger
- anvende viden om handelsteorier og det internationale økonomiske samarbejde til at redegøre for udviklingen i Danmarks udenrigshandel samt den globale handel
- forklare konjunkturudviklingen i Danmark
- redegøre for forskelle i levevilkår i lande på forskellige udviklingstrin
- analysere tabeller, diagrammer og tekst vedrørende et lands erhvervsstruktur, demografi og økonomi.
- opstille tabeller og tegne diagrammer til at illustrere samfundsøkonomiske data og foretage simple beregninger i forbindelse med samfundsøkonomiske analyser.

2.2 Kernestof

Kernestoffet er:

- økonomisk teori og metode
- de økonomiske delsektorer og samspillet mellem disse
- økonomiske balanceproblemer og centrale økonomiske politikker
- udenrigshandel, handelsteorier og handelssamarbejde
- det økonomiske samarbejde i EU
- nationalregnskabsbegreber samt makroøkonomiske nøgletal
- økonomisk vækst, konjunkturforløb og international konjunkturspredning
- erhvervsstruktur, levevilkår og demografisk udvikling.

2.3 Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof skal udvælges, således at det medvirker til at perspektivere og uddybe kernestoffet og dermed medvirker til at opfylde de faglige mål. Det supplerende stof omfatter nationale og globale aktuelle eller historiske samfundsøkonomiske problemstillinger. Det supplerende stof skal udgøre ca. 15 pct. af den samlede uddannelsestid.

3. Tilrettelæggelse

3.1 Didaktiske principper

Undervisningen skal tilrettelægges tematiseret med stor vægt på elevaktiverende arbejdsformer.

Der skal veksles mellem den induktive undervisningsmetode, hvor der tages udgangspunkt i virkelighedsnære problemstillinger, hvor eleverne formulerer forklaringerne på og følgerne af problemerne, og den deduktive undervisningsmetode, hvor læreren strukturerer stoffet og etablerer fagets grundlæggende sammenhænge.

Aktuelle eksempler og cases skal løbende inddrages i undervisningen, således at den faglige teori og metode anvendes i konkrete virkelighedsnære sammenhænge. Der lægges vægt på praktisk teorianvendelse frem for teoretisk modelopbygning.

Ligeledes skal der være progression i undervisningens tilrettelæggelse.

3.2 Arbejdsformer

Der skal veksles mellem selvstændigt arbejde, gruppeundervisning og klasseundervisning. De forskellige arbejdsformer skal alle medvirke til at fremme elevernes evne til at analysere, vurdere og argumentere.

3.3 It

Informationsteknologiske redskaber skal inddrages i undervisningen, hvor de kan støtte og supplere de faglige mål og den pædagogiske proces, herunder skal it anvendes til informationssøgning.

3.4 Fagligt samspil

International økonomi er omfattet af det generelle krav om samspil mellem fagene. Faget optræder som obligatorisk fag i samtlige studieretninger, hvor det indgår i samspil med de øvrige samfundsvidenskabelige fag. Ligeledes indgår faget i samspil med humanistiske fag, der indeholder internationale temaer. Endelig har faget samspil med matematik, når dette fag indgår i studieretningen.

4. Evaluering

4.1 Løbende evaluering

Gennem individuel vejledning og brug af test opnår eleverne undervejs i det samlede forløb en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt, herunder inddrages aktiviteter, der stimulerer den individuelle og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen.

Grundlaget for evalueringen skal være de faglige mål.

4.2 Prøveformer

Der afholdes en mundtlig prøve. Skolen vælger for hvert hold en af følgende to prøveformer:

Prøveform a): Mundtlig prøve på grundlag af et ukendt tekstmateriale og et antal spørgsmål. Prøvematerialet sendes til censor og godkendes af denne forud for prøvens afholdelse.

Eksaminationstiden er ca. 20 minutter pr. eksaminand. Der gives 40 minutters forberedelsestid.

Eksaminationen former sig som en samtale mellem eksaminand og eksaminator.

Et prøvemateriale må højst anvendes ved tre eksaminationer den samme dag og ikke ved følgende

eksamensdage på samme hold.

Prøveform b): Mundtlig prøve på grundlag af et kendt samfundsøkonomisk tema, der består af et ukendt bilagsmateriale. Prøvematerialet sendes til censor til godkendelse af denne forud for prøvens afholdelse. Eksaminanden udarbejder med udgangspunkt i materialet en synopsis på maksimalt 2 sider.

Eksaminationstiden er ca. 20 minutter pr. eksaminand. Der gives mindst 24 timers forberedelsestid.

Eksaminationen tager udgangspunkt i eksaminandens præsentation af sin synopsis suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator.

Eksaminanden bedømmes alene ud fra den mundtlige præstation.

Et prøvemateriale må højst anvendes ved tre eksaminationer den samme dag og ikke ved følgende eksamensdage på samme hold.

4.3 Bedømmelseskriterier

I bedømmelsen indgår, i hvor høj grad eksaminanden er i stand til at opfylde fagets mål.

Ved bedømmelsen skal der lægges særlig vægt på eksaminandens:

- faglige viden og overblik
- anvendelse af faglig teori og metode
- evne til at analysere, diskutere og vurdere faglige problemstillinger
- evne til at strukturere og formidle fagligt stof.

Der gives én karakter ud fra en helhedsbedømmelse.

It A - hhx, juni 2008**1. Identitet og formål****1.1 Identitet**

It er et samfundsvidenskabeligt fag med berøringsflader til teknologiske fagområder. Faget giver viden inden for databehandlingsteknologier og systemer samt færdigheder i udvikling, implementering og anvendelse af it i forhold til individ, erhverv og samfund. Faget beskæftiger sig med teknologier og systemer til behandling af data og formidling af information.

1.2 Formål

Undervisningen skal fremme elevernes evne til at forholde sig reflekterende til den informationsteknologiske udvikling og betydning for individ, erhverv og samfund. Undervisningen skal endvidere fremme elevernes evne til at forholde sig analytisk til brug og misbrug af informationer og informationsteknologien. Undervisningen skal udvikle elevernes evne til at anvende fagets teori og metode i udvikling og løsning af informationsteknologiske problemstillinger i en virkelighedsnær og international kontekst.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1 Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- redegøre for it's betydning for individ, erhverv og samfund
- anvende faglig viden til at organisere og vedligeholde digitale arbejdspladser i netværk
- strukturere data og anvende databaser på forskellige anvendelsesområder
- programmere løsninger på enkle faglige problemstillinger
- anvende viden om udvikling og implementering af it-systemer til at planlægge og organisere projekter
- anvende viden om it-værktøjer til at vurdere og udvikle forretningsprocesser
- kortlægge it-sikkerhedsproblemer og opstille forskellige løsningsforslag
- diskutere og skitsere it-strategiske løsninger og politikker i sammenhæng med en virksomheds udvikling og øvrige strategier
- anvende viden om it til kommunikation i interaktive sammenhænge herunder vurdere visualiseringsæstetik og brugervenlighed.

2.2. Kernestof

Kernestoffet er:

- it-infrastruktur og retsregler
- it-systemer herunder server, datatransmission og netværk
- databaser, modellering, systemintegration og datarepræsentation.
- programmering og programmeringssprog, beskrivelsesværktøjer og testmetoder
- it-organisation, udvikling og styring
- it-værktøjer og it-systemer til optimering af forretningsprocesser
- logisk, fysisk og organisatorisk datasikkerhed
- it-strategier og teknologiledelse
- kommunikationsværktøjer og modeller, design og visualisering.

2.3 Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof skal have et omfang svarende til 15 pct. af den samlede uddannelsestid og skal udvælges, således at

det medvirker til opnåelse af de faglige mål, understøtter anvendelsen af it i tværfaglige sammenhænge, uddyber kernestoffet i forhold til studieretningen og viser de aktuelle udviklingstendenser inden for faget.

3. Tilrettelæggelse

3.1 Didaktiske principper

Undervisningen i faget skal fremme elevernes nysgerrighed og lærelyst gennem en kreativ og eksperimenterende tilgang til stoffet. Dette opnås ved en induktiv tilgang til fagets emneområder.

I undervisningen skal eleverne erfare den positive synergieffekt, der fremkommer i et gensidigt samarbejde, hvor individuelle evner udnyttes i samspil med andre.

3.2 Arbejdsformer

Undervisningen tilrettelægges med variation og progression i valget af undervisningsformer.

Der veksles mellem overbliksskabende forløb, eksperimenter, øvelser og projekter, hvor der er fokus på såvel proces som produkt. Undervisningen omfatter arbejde med øvelser ud fra konkrete og afgrænsede programmeringsopgaver.

Undervisningsforløbet afsluttes med et gruppeprojekt. Projektet består af et informationsteknologisk produkt og en rapport. Forløbet tilrettelægges, således at elevernes evne til at demonstrere it-faglige færdigheder fremmes.

3.3 It

Fagets primære genstandsområde er informationsteknologien. Faget skal derfor gennemføres med udstrakt brug af it-værktøjer til eksperimenter, afprøvning og udarbejdelse af dokumentation.

3.4 Fagligt samspil

Når faget indgår som studieretningsfag, har det et samspil med andre fag omkring anvendelse og implementering af it-løsninger. Endvidere indgår faget i samspil med samfundsvidenskabelige fag i forbindelse med problemstillinger omkring teknologiudvikling og it-politiske forhold.

4. Evaluering

4.1 Løbende evaluering

Grundlaget for den løbende evaluering er de faglige mål. Gennem individuel vejledning og brug af test opnår eleverne undervejs i det samlede forløb en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt, herunder inddrages aktiviteter som stimulerer den individuelle og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen.

4.2 Prøveformer

Der afholdes mundtlig prøve. Skolen vælger en af følgende to prøveformer:

a)Mundtlig prøve på grundlag af projekt og et eksamensspørgsmål. Eksaminator udarbejder eksamensspørgsmål. Rapport og eksamensspørgsmål sendes til censor og godkendes af denne forud for prøvens afholdelse. Eksaminator og censor bedømmer rapporten. Inden den mundtlige prøve drøfter eksaminator og censor, hvilke af projektets problemstillinger eksaminanden skal uddybe.

Eksaminanderne arbejder i grupper på op til fire personer med et projekt inden for rammerne af et projektoplæg stillet af skolen. Projektbeskrivelsen skal godkendes af skolen. Projektet består af et produkt og en rapport. Rapporten skal beskrive udviklingen af det færdige produkt. Projektet skal foreligge senest en uge før eksamensperiodens begyndelse. Projektet har et omfang svarende til 40 timers arbejde pr. gruppemedlem. Rapporten må højst have et omfang af 20 sider pr. gruppemedlem.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives 30 minutters forberedelsestid.

Eksaminationen er todelt.

Første del består af eksaminandens præsentation af projektet suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator. Anden del former sig som eksaminandens besvarelse af eksamensspørgsmålet suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator. Eksaminationstiden fordeles ligeligt mellem de to dele.

Der gives én karakter ud fra en helhedsbedømmelse af projektet og eksaminandens mundtlige præstation.

b) Mundtlig prøve på grundlag af projekt. Rapporten sendes til censor og godkendes af denne forud for prøvens afholdelse. Eksaminator og censor bedømmer rapporten. Inden den mundtlige prøve drøfter eksaminator og censor, hvilke af projektets problemstillinger eksaminanden skal uddybe.

Eksaminanderne arbejder i grupper på op til fire personer med et projekt inden for rammerne af et projektoplæg stillet af skolen. Projektbeskrivelsen skal godkendes af skolen. Projektet består af et produkt og en rapport. Rapporten skal beskrive udviklingen af det færdige produkt. Projektet skal foreligge senest en uge før eksamensperiodens begyndelse. Projektet har et omfang svarende til 40 timers arbejde pr. gruppemedlem. Rapporten må højst have et omfang af 20 sider pr. gruppemedlem.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives ingen forberedelsestid.

Eksaminationen er todelt.

Første del består af eksaminandens præsentation af projektet suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator. Anden del former sig som en samtale mellem eksaminand og eksaminator om emner inden for projektet set i relation til fagets kernestof og supplerende stof. Eksaminationstiden fordeles ligeligt mellem de to dele.

Der gives én karakter ud fra en helhedsbedømmelse af projektet og eksaminandens mundtlige præstation.

4.3 Bedømmelseskriterier

Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilket omfang eksaminandens præstation lever op til de faglige mål. Eksaminanden skal herunder kunne:

- strukturere og formidle fagligt stof
- formulere faglig argumentation
- demonstrere it-færdigheder
- diskutere og vurdere it-problemstillinger med anvendelse af fagets teori og metode i en virkelighedsnær kontekst.

It B - hhx, juni 2008**1. Identitet og formål****1.1 Identitet**

It er et samfundsvidenskabeligt fag med berøringsflader til teknologiske fagområder. Faget giver viden inden for databehandlingsteknologier og systemer samt færdigheder i udvikling, implementering og anvendelse af it i forhold til individ, erhverv og samfund. Faget beskæftiger sig med teknologier og systemer til behandling af data og formidling af information.

1.2 Formål

Undervisningen skal fremme elevernes evne til at forholde sig reflekterende til den informationsteknologiske udvikling og betydning for individ, erhverv og samfund. Undervisningen skal endvidere fremme elevernes evne til at forholde sig analytisk til brug og misbrug af informationer og informationsteknologien. Undervisningen skal udvikle elevernes evne til at anvende fagets teori og metode i udvikling og løsning af informationsteknologiske problemstillinger i en virkelighedsnær og international kontekst.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1 Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- redegøre for it's betydning for individ, erhverv og samfund
- anvende faglig viden til at organisere og vedligeholde digitale arbejdspladser i netværk
- strukturere data og anvende databaser på forskellige anvendelsesområder
- anvende viden om udvikling og implementering af it-systemer til at planlægge og organisere projekter
- anvende viden om it-værktøjer til at vurdere forretningsprocesser
- kortlægge it-sikkerhedsproblemer og opstille forskellige løsningsforslag
- redegøre for it-strategiske løsninger og politikker i sammenhæng med en virksomheds udvikling og øvrige strategier
- anvende viden om it til kommunikation i interaktive sammenhænge, herunder vurdere visualiseringsæstetik og brugervenlighed.

2.2 Kernestof

Kernestoffet er:

- it-infrastruktur og retsregler
- it-systemer, herunder server, datatransmission og netværk
- databaser, modellering, systemintegration og datarepræsentation
- it-organisation, udvikling og styring
- it-værktøjer og it-systemer til optimering af forretningsprocesser
- logisk, fysisk og organisatorisk datasikkerhed
- it-strategier og teknologiledelse
- kommunikationsværktøjer og modeller, hjemmesider, design og visualisering.

2.3 Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof skal have et omfang svarende til 15 pct. af den samlede uddannelsestid og skal udvælges, således at det medvirker til opnåelse af de faglige mål, understøtter anvendelsen af it i tværfaglige sammenhænge, uddyber kernestoffet i forhold til studieretningen og viser de aktuelle udviklingstendenser inden for faget.

3. Tilrettelæggelse

3.1 Didaktiske principper

Undervisningen i faget skal fremme elevernes nysgerrighed og lærelyst gennem en kreativ og eksperimenterende tilgang til stoffet. Dette opnås ved en induktiv tilgang til fagets emneområder.

I undervisningen skal eleverne erfare den positive synergieffekt, der fremkommer i et gensidigt samarbejde, hvor individuelle evner udnyttes i samspil med andre.

3.2 Arbejdsformer

Undervisningen tilrettelægges med variation og progression i valget af undervisningsformer.

Der veksles mellem overbliksskabende forløb, eksperimenter, øvelser og projekter, hvor der er fokus på såvel proces som produkt.

Undervisningsforløbet afsluttes med et gruppeprojekt. Projektet består af et informationsteknologisk produkt og en dokumentation af udviklingen frem mod det færdige produkt. Forløbet tilrettelægges, således at elevernes evne til at demonstrere it-faglige færdigheder fremmes.

3.3 It

Fagets primære genstandsområde er informationsteknologien. Faget skal derfor gennemføres med udstrakt brug af it-værktøjer til eksperimenter, afprøvning og udarbejdelse af dokumentation.

3.4 Fagligt samspil

Når faget indgår som studieretningsfag, har det et samspil med andre fag omkring anvendelse og implementering af it-løsninger. Endvidere indgår faget i samspil med samfundsvidenskabelige fag i forbindelse med problemstillinger omkring teknologiudvikling og it-politiske forhold.

4. Evaluering

4.1 Løbende evaluering

Grundlaget for den løbende evaluering er de faglige mål. Gennem individuel vejledning og brug af test opnår eleven undervejs i det samlede forløb en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt, herunder inddrages aktiviteter som stimulerer den individuelle og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen.

4.2 Prøveformer

Der afholdes mundtlig prøve. Skolen vælger mellem en af følgende to prøveformer:

a)Mundtlig projektprøve på grundlag af projekt, synopsis og eksamensspørgsmål. Eksaminator udarbejder eksamensspørgsmål. Synopsis og eksamensspørgsmål sendes til censor og godkendes af denne forud for prøvens afholdelse. Eksaminator og censor drøfter inden den mundtlige prøve, hvilke problemstillinger eksaminanden skal uddybe.

Eksaminanderne arbejder i grupper på op til fire personer med et projekt inden for rammerne af et projektoplæg stillet af skolen. Projektbeskrivelsen skal godkendes af skolen. Projektet består af et produkt og en rapport. Rapporten skal beskrive udviklingen af det færdige produkt. Synopsis beskriver produkt og dokumentation. Projekt og synopsis skal foreligge senest en uge før eksamensperiodens begyndelse. Projektet har et omfang svarende til 30 timers arbejde pr. gruppemedlem. Rapporten må højst have et omfang af 20 sider pr. gruppemedlem. Synopsis må have et omfang af 2 sider.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives 30 minutters forberedelsestid.

Eksaminationen er todelt.

Første del består af eksaminandens præsentation af projektet suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator. Anden del former sig som eksaminandens besvarelse af eksamensspørgsmålet suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator.

Eksaminationstiden fordeles ligeligt mellem de to dele.

b)Mundtlig projektprøve på grundlag af projekt og synopsis. Synopsis sendes til censor og godkendes af denne forud for prøvens afholdelse. Eksaminator og censor drøfter inden den mundtlige prøve, hvilke problemstillinger eksaminanden skal uddybe.

Eksaminanderne arbejder i grupper på op til fire personer med et projekt inden for rammerne af et projektoplæg stillet af skolen. Projektbeskrivelsen skal godkendes af skolen. Projektet består af et produkt og en rapport. Rapporten skal beskrive udviklingen af det færdige produkt. Synopsis beskriver produkt og dokumentation. Projekt og synopsis skal foreligge senest en uge før eksamensperiodens begyndelse. Projektet har et omfang svarende til 30 timers arbejde pr. gruppemedlem. Rapporten må højst have et omfang af 20 sider pr. gruppemedlem. Synopsis må have et omfang af 2 sider.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives ingen forberedelsestid.

Eksaminationen er todelt.

Første del består af eksaminandens præsentation af projektet suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator. Anden del former sig som en samtale mellem eksaminanden og eksaminator om emner inden for projektet i relation til fagets kernestof og supplerende stof.

Eksaminationstiden fordeles ligeligt mellem de to dele.

4.3 Bedømmelseskriterier

Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilket omfang eksaminandens præstation lever op til de faglige mål. Eksaminanden skal herunder kunne:

- strukturere og formidle fagligt stof
- formulere faglig argumentation
- demonstrere it-færdigheder
- diskutere og vurdere it-problemstillinger med anvendelse af fagets teori og metode i en virkelighedsnær kontekst.

Der gives én karakter ud fra en helhedsbedømmelse.

Matematik A - hhx, juni 2008**1. Identitet og formål****1.1 Identitet**

Faget matematik har sin oprindelse i videnskabsfaget matematik, og faget har i hhx berøringsflader til både de samfundsvidenskabelige og de økonomiske fagområder. Faget bygger på abstraktion, logisk tænkning og ræsonnementer og omfatter en lang række metoder til modellering og problembehandling. Faget beskæftiger sig både med teoretiske og anvendelsesorienterede emner gennem opbygning af og indsigt i matematisk teori, der anvendes til modellering og løsning af teoretisk eller praktisk orienterede problemstillinger.

1.2 Formål

Gennem arbejde med matematisk stof med vægten lagt inden for hovedområderne algebra og geometri samt matematisk analyse skal eleverne opnå faktuel viden om matematiske emner, metoder og anvendelsesområder. Herved skal eleverne blive i stand til at overskue, analysere og vurdere kendte og ukendte problemstillinger fra faget eller uden for faget både i hverdagen og i erhvervs- eller studiemæssig sammenhæng. Eleverne skal opnå forståelse af matematikkens rolle i samfundet, herunder have kendskab til faglige metoder og tankeganges betydning for samfundsudviklingen. Gennem arbejdet med matematiske stofområder skal eleverne blive i stand til på kvalificeret måde at forholde sig til og forstå den øgede matematisering af samfundet samt medvirke til den fortsatte udvikling af samfundet.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1 Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- redegøre for matematiske problemstillinger inden for et problemfelt fra fagets indhold, kunne vurdere, udvælge og anvende metoder til løsning, herunder it-baserede løsningsmetoder, af disse
- genkende og skifte mellem verbale, grafiske og symbolske repræsentationer af matematiske problemstillinger fra fagets indhold, vurdere, i hvilke tilfælde de forskellige repræsentationsformer er hensigtsmæssige, samt udvælge og anvende en hensigtsmæssig repræsentationsform på en given problemstilling
- argumentere, herunder føre bevis, for centrale udsagn fra algebra og geometri samt fra matematisk analyse
- opstille og håndtere formler, herunder oversætte mellem matematisk symbolsprog og dagligt talt eller skrevet sprog, og anvende symbolsprog, herunder variabelskift, til løsning af problemer med matematisk indhold
- gennemføre modelleringer ved anvendelse af variabelsammenhænge, vækstbetragtninger, arealbetragtninger, plangeometriske eller trigonometriske betragtninger, statistiske databehandlinger eller finansielle modeller og have forståelse af den opstillede models begrænsninger og rækkevidde
- formidle matematiske metoder og resultater i et hensigtsmæssigt sprog.

2.2 Kernestof

Kernestoffet består af emner fra algebra og geometri, matematisk analyse, beskrivende statistik samt finansiell regning.

Kernestoffet inden for algebra og geometri er:

- rette linjer: linjer, ligninger, uligheder, polygoner, lineær programmering og følsomhedsanalyse
- flerleddede størrelser: regning med parenteser, ligninger, uligheder og faktorisering

- geometri og trigonometri: klassisk geometri og trigonometri
- vektorer i planen: koordinater og regneregler.

Kernestoffet inden for matematisk analyse er:

- grundlæggende funktionskendskab: det generelle funktionsbegreb, polynomier, eksponentielle funktioner, logaritmefunktioner, potensfunktioner, trigonometriske funktioner og stykkevis definerede funktioner; grafer, fortegn og monoton; omvendte funktioner; sammensatte funktioner; funktioner af to variable
- differentiation: monotoniforhold, krumningsforhold og ekstrema; tangenter og vendetangenter; regneregler
- integralregning: ubestemte og bestemte integraler; regneregler og arealer.

Kernestoffet er endvidere:

- beskrivende statistik med diskrete og grupperede variable
- rentesregning, herunder annuitetsregning og kapitalværdi som funktion af tiden.

2.3 Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne nå de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof skal have et omfang svarende til ca. 30 pct. af den samlede uddannelsestid og skal udvælges, således at det medvirker til at udvide og perspektivere områder fra kernestoffet og udbygger de faglige mål, der er erhvervet herfra. Eleverne skal gennem arbejdet med det supplerende stof erkende, at matematiske tankegange og metoder kan anvendes i samspil med andre fag og opnå erfaring med identifikation af problemstillinger, opstilling af modeller samt løsning af disse.

3. Tilrettelæggelse

3.1 Didaktiske principper

Forløbet skal opleves som en helhed med et gradvist skift af fagsyn fra anvendelsesfag til videnskabsfag. Derfor skal der gennem forløbet ske en gradvis overgang fra hovedsagelig induktiv undervisning i starten af forløbet mod en mere deduktiv undervisning ved afslutningen af forløbet. I forløbet skal anvendes undervisningsmetoder, der sigter mod at styrke elevernes faglige nysgerrighed, intuition og kreativitet, ligesom metoder, der styrker elevernes faglige selvstændighed og sikkerhed, skal anvendes. Undervisningen tilrettelægges, således at de faglige mål opnås løbende, samtidig med at grundlæggende færdigheder fastholdes, og med et stadigt hensyn til at elevernes evne til refleksion skal forøges. Den enkelte elev skal udvikle sin indsigt i matematiske tankegange og ræsonnementer gennem systematisk arbejde med mundtlig og skriftlig formidling.

3.2 Arbejdsformer

Gruppe-, emne- eller casearbejde skal prioriteres som arbejdsform, når eleverne arbejder med fagets undersøgende sider og anvendelser af faglige metoder og modeller. I forløb, hvor der arbejdes med opbygning af og indsigt i matematiske teoriområder, skal lærerstyret undervisning kombineret med individuelt arbejde prioriteres som arbejdsform.

Der skal arbejdes systematisk med elevernes mundtlige formidling af matematiske emner, herunder elevernes selvstændige bearbejdning og præsentation af matematiske tekster.

I tilknytning til de enkelte hovedemner skal eleverne udarbejde en emneopgave, der sammenfatter de centrale dele af emnet og dokumenterer de faglige mål, der er opnået gennem arbejdet hermed. Emneopgaverne skal tilsammen bredt dække fagets indhold. Opgaverne rettes og kommenteres af læreren og udgør prøvegrundlaget for den mundtlige prøve, hvor prøveform b) eller c) vælges.

Træning og fastholdelse af færdigheder skal ske gennem løbende arbejde med mindre træningsopgaver, multiple-choice-opgaver eller tilsvarende. Der skal endvidere arbejdes med traditionelle individuelle opgaver til aflevering. Dette arbejde skal udgøre ca. 2/3 af elevernes samlede skriftlige arbejde.

3.3 It

Anvendelse af it-redskaber, herunder lommeregner, er en integreret del af matematikundervisningen. I undervisningen indgår træning i at udvælge og anvende it-programmer og lommeregnere til beregninger, til håndtering af større datamængder og til grafisk repræsentation af sammenhænge. It anvendes endvidere til træning af basale færdigheder, ligesom test kan gennemføres ved hjælp af it. I undervisningen skal it-redskabernes muligheder for grafiske repræsentationer og visualiseringer udnyttes til støtte for udviklingen af elevernes matematiske intuition og kreativitet.

3.4 Fagligt samspil

Matematik er omfattet af det generelle krav om samspil mellem fagene. Når faget indgår som studieretningsfag, skal det supplerende stof udvælges, således at de faglige mål samt de faglige kompetencer, der opnås ved arbejde med indholdet, supplerer målene fra de øvrige studieretningsfag samt de obligatoriske fag. Det supplerende stof skal derfor inddrage modellerings- og anvendelsesaspektet i relation til de øvrige fag og medvirke til at perspektivere og uddybe kendskabet til fagets kernestof.

4. Evaluering

4.1 Løbende evaluering

Gennem individuel vejledning, det løbende procesorienterede arbejde med emneopgaver samt brug af test, herunder test til selvevaluering, skal eleverne opnå en klar opfattelse af det aktuelle niveau for og udviklingen i det faglige standpunkt. I den løbende evaluering inddrages aktiviteter, herunder arbejdsformer, der udvikler og stimulerer elevernes refleksion over udbyttet af undervisningen. Grundlaget for evalueringen skal være de faglige mål.

4.2 Prøveformer

Der afholdes en skriftlig og en mundtlig prøve.

Den skriftlige prøve

Grundlaget for den skriftlige prøve er et todelt centralt stillet opgavesæt. Hele opgavesættet udleveres ved prøvens start.

Prøvens varighed er 5 timer. I den første time må computer og faglige hjælpemidler, bortset fra skrive- og tegneredskaber, ikke benyttes. Efter 1 time indsamles alle besvarelser af første del af opgavesættet, og herefter må alle hjælpemidler benyttes til besvarelse af anden del af opgavesættet.

Opgaverne til den skriftlige prøve stilles indenfor rammerne af kernestoffet.

Den mundtlige prøve

Skolen vælger for det enkelte hold en af følgende tre mundtlige prøveformer:

Prøveform a): Mundtlig prøve på grundlag af et antal spørgsmål stillet inden for fagets emner. Prøvematerialet sendes til censor og godkendes af denne forud for prøvens afholdelse.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives 30 minutters forberedelsestid.

Eksaminationen tager udgangspunkt i eksaminandens besvarelse af eksamensspørgsmål i tilknytning til et fagligt emne suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator.

Et prøvemateriale må højst anvendes ved to eksaminationer den samme dag og ikke ved følgende eksamensdage på samme hold.

Prøveform b): Mundtlig prøve på grundlag af en af de af eksaminanden udarbejdede emneopgaver. En oversigt over emneopgaver samt litteratur anvendt i forbindelse med udarbejdelsen af disse sendes til censor og godkendes af denne forud for prøvens afholdelse.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives ingen forberedelsestid.

Det afgøres ved lodtrækning, hvilken af de udarbejdede emneopgaver der er grundlag for prøven.

Eksaminationen tager udgangspunkt i eksaminandens præsentation af centrale dele af emneopgaven med uddybende spørgsmål fra eksaminator.

Prøveform c): Mundtlig prøve på grundlag af emneopgaverne fra undervisningen jf. pkt. 3.2.

Eksaminanden får en opgave ved lodtrækning. Opgaven er udformet med en overskrift, der angiver den udtrukne emneopgave, med konkrete delspørgsmål i relation til emnet.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives 30 minutters forberedelsestid.

Prøven er todelt.

Første del består af eksaminandens præsentation af emneopgaven samt besvarelse af den udtrukne opgave. Censor og eksaminator stiller spørgsmål.

Anden del former sig som en samtale mellem eksaminand og eksaminator med udgangspunkt i det udtrukne emne, hvor dette uddybes og perspektiveres.

Opgaverne til den mundtlige prøve skal offentliggøres minimum 5 dage inden prøven og skal være udformet således, at de tilsammen gør det muligt at evaluere de faglige mål og det faglige indhold.

Opgaver, oplæg til emneopgaver, samt en fortegnelse over litteratur anvendt i forbindelse med udarbejdelsen af disse, skal være tilgængelige for censor, der forud for offentliggørelsen godkender opgaverne.

4.3 Bedømmelseskriterier

I bedømmelsen af både den skriftlige og den mundtlige prøve indgår, i hvor høj grad eksaminanden er i stand til at opfylde de faglige mål.

Ved den skriftlige prøve lægges vægt på eksaminandens færdigheder i at:

- opstille, anvende og vurdere matematiske modeller og metoder til problemløsning
- anvende fagets terminologi
- formidle ræsonnementer og resultater.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering.

Ved den mundtlige prøve lægges vægt på eksaminandens færdigheder i at:

- strukturere og gøre rede for et matematisk emne
- gennemføre matematiske ræsonnementer
- anvende fagets terminologi og metoder
- formidle fagligt stof.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering.

Matematik B - hhx, juni 2008**1. Identitet og formål****1.1 Identitet**

Faget matematik har sin oprindelse i videnskabsfaget matematik, og faget har i hhx berøringsflader til både de samfundsvidenskabelige og de økonomiske fagområder. Faget bygger på abstraktion, logisk tænkning og ræsonnementer og omfatter en lang række metoder til modellering og problembehandling. Faget beskæftiger sig både med teoretiske og anvendelsesorienterede emner gennem opbygning af og indsigt i matematisk teori, der anvendes til modellering og løsning af teoretisk eller praktisk orienterede problemstillinger.

1.2 Formål

Gennem arbejde med matematisk stof med vægten lagt inden for hovedområderne algebra og geometri samt matematisk analyse skal eleverne opnå faktuel viden om matematiske emner, metoder og anvendelsesområder. Herved skal eleverne blive i stand til at overskue, analysere og vurdere kendte og ukendte problemstillinger fra faget eller uden for faget både i hverdagen og i erhvervs- eller studiemæssig sammenhæng. Eleverne skal opnå forståelse af matematikkens rolle i samfundet, herunder have kendskab til faglige metoders og tankeganges betydning for samfundsudviklingen. Gennem arbejdet med matematiske stofområder skal eleverne blive i stand til på kvalificeret måde at forholde sig til og forstå den øgede matematisering af samfundet samt medvirke til den fortsatte udvikling af samfundet.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1 Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- identificere og beskrive matematiske problemstillinger fra fagets indhold, foreslå og anvende metoder, herunder it-baserede metoder, til løsning af disse
- genkende og skifte mellem verbale, grafiske og symbolske repræsentationer af matematiske problemstillinger fra fagets indhold og kunne vurdere, i hvilke tilfælde de forskellige repræsentationsformer er hensigtsmæssige
- argumentere, herunder føre bevis, for centrale udsagn fra algebra og geometri og matematisk analyse
- håndtere formler, herunder oversætte mellem matematisk symbolsprog og dagligt talt eller skrevet sprog, og kunne anvende symbolsprog til løsning af problemer med matematisk indhold
- gennemføre modelleringer ved anvendelse af variabelsammenhænge, geometriske eller trigonometriske betragtninger, statistiske databehandlinger eller finansielle modeller og have forståelse af modellens rækkevidde
- formidle matematiske metoder og resultater i et hensigtsmæssigt sprog.

2.2 Kernestoffet

Kernestoffet er emner fra algebra og geometri, matematisk analyse, beskrivende statistik samt finansiell regning.

Kernestoffet inden for algebra og geometri er:

- rette linjer: linjer, ligninger, uligheder, polygoner og lineær programmering
- flerleddede størrelser: regning med parenteser, ligninger, uligheder og faktorisering
- geometri og trigonometri: klassisk geometri og trigonometri.

Kernestoffet inden for matematisk analyse er:

- grundlæggende funktionskendskab: det generelle funktionsbegreb, polynomier, eksponentielle funktioner, logaritmefunktioner, potensfunktioner og stykkevis definerede funktioner; grafer, fortegn og monoton; omvendte funktioner; sammensatte funktioner
- differentiation: monotoniforhold og ekstrema; tangenter; regneregler.

Kernestoffet er endvidere:

- beskrivende statistik med diskrete og grupperede variable
- rentesregning, herunder annuitetsregning og kapitalværdi som funktion af tiden.

2.3 Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne nå de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof skal have et omfang svarende til ca. 30 pct. af den samlede uddannelsestid og skal udvælges, således at det medvirker til at perspektivere områder fra kernestoffet og udbygge de faglige mål, der er erhvervet herfra. Eleverne skal gennem arbejdet med det supplerende stof erkende, at matematiske tankegange og metoder kan anvendes i samspil med andre fag og opnå erfaring med identifikation af problemstillinger, opstilling af modeller samt løsning af disse.

3. Tilrettelæggelse

3.1 Didaktiske principper

Forløbet skal opleves som en helhed med et gradvist skift af fagsyn fra anvendelsesfag til videnskabsfag. Derfor skal der gennem forløbet ske en gradvis overgang fra hovedsagelig induktiv undervisning i starten af forløbet mod en mere deduktiv undervisning ved afslutningen af forløbet. I forløbet skal anvendes undervisningsmetoder, der sigter mod at styrke elevernes faglige nysgerrighed, intuition og kreativitet. Undervisningen tilrettelægges, således at de faglige mål opnås løbende, samtidig med at grundlæggende færdigheder fastholdes, og med et stadigt hensyn til at elevernes evne til refleksion skal forøges. Den enkelte elev skal udvikle sin indsigt i matematiske tankegange og ræsonnementer gennem systematisk arbejde med mundtlig og skriftlig formidling.

3.2 Arbejdsformer

Gruppe-, emne- eller casearbejde skal prioriteres som arbejdsform, når eleverne arbejder med fagets undersøgende sider og anvendelser af faglige metoder og modeller. I forløb, hvor der arbejdes med opbygning af og indsigt i matematiske teoriområder, skal lærerstyret undervisning kombineret med individuelt arbejde prioriteres som arbejdsform.

I tilknytning til de enkelte hovedemner skal eleverne udarbejde en emneopgave, der sammenfatter de centrale dele af emnet og dokumenterer de faglige mål, der er opnået gennem arbejdet hermed. Emneopgaverne skal tilsammen bredt dække fagets indhold. Opgaverne rettes og kommenteres af læreren og udgør prøvegrundlaget for den mundtlige prøve, hvor prøveform b) eller c) vælges.

Træning og fastholdelse af færdigheder skal ske gennem løbende arbejde med mindre træningsopgaver, multiple-choice opgaver eller tilsvarende. Der skal endvidere arbejdes med traditionelle individuelle opgaver til aflevering. Dette arbejde skal udgøre ca. halvdelen af elevernes samlede skriftlige arbejde.

3.3 It

Anvendelse af it-redskaber, herunder lommeregner, er en integreret del af matematikundervisningen. I undervisningen indgår træning i at udvælge og anvende it-programmer og lommeregnere til beregninger, til håndtering af større datamængder og til grafisk repræsentation af sammenhænge. It anvendes endvidere til træning af basale færdigheder, ligesom test kan gennemføres ved hjælp af it. I undervisningen skal it-redskabernes muligheder for grafiske repræsentationer og visualiseringer udnyttes til støtte for udviklingen af elevernes matematiske intuition og kreativitet.

3.4 Fagligt samspil

Matematik er omfattet af det generelle krav om samspil mellem fagene. Når faget indgår som studieretningsfag, skal det supplerende stof udvælges, således at de faglige mål samt de faglige kompetencer, der opnås ved arbejde med indholdet, supplerer målene fra de øvrige studieretningsfag samt de obligatoriske fag. Det supplerende stof skal derfor inddrage modellerings- og anvendelsesaspektet i relation til de øvrige fag og medvirke til at perspektivere og uddybe kendskabet til fagets kernestof.

4. Evaluering

4.1 Løbende evaluering

Gennem individuel vejledning, det løbende procesorienterede arbejde med emneopgaver samt brug af test, herunder test til selvevaluering, skal eleverne løbende opnå en klar opfattelse af det aktuelle niveau for og udviklingen i det faglige standpunkt. I den løbende evaluering inddrages aktiviteter, herunder arbejdsformer, der udvikler og stimulerer elevernes refleksion over udbyttet af undervisningen. Grundlaget for evalueringen skal være de faglige mål.

4.2 Prøveformer

Der afholdes en skriftlig og en mundtlig prøve.

Den skriftlige prøve

Grundlaget for den skriftlige prøve er et todelt centralt stillet opgavesæt. Hele opgavesættet udleveres ved prøvens start.

Prøvens varighed er 4 timer. I den første time må computer og faglige hjælpemidler, bortset fra skrive- og tegneredskaber, ikke benyttes. Efter 1 time indsamles alle besvarelser af første del af opgavesættet, og herefter må alle hjælpemidler benyttes til besvarelse af anden del af opgavesættet.

Opgaverne til den skriftlige prøve stilles indenfor rammerne af kernestoffet.

Den mundtlige prøve

Skolen vælger for det enkelte hold en af følgende tre prøveformer:

Prøveform a): Mundtlig prøve på grundlag af et antal spørgsmål stillet inden for fagets emner. Prøvematerialet sendes til censor og godkendes af denne forud for prøvens afholdelse.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives 30 minutters forberedelsestid.

Eksaminationen tager udgangspunkt i eksaminandens besvarelse af eksamensspørgsmålene i tilknytning til et fagligt emne suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator.

Et prøvemateriale må højst anvendes ved to eksaminationer den samme dag og ikke ved følgende eksamensdage på samme hold.

Prøveform b): Mundtlig prøve på grundlag af en af de af eksaminanden udarbejdede emneopgaver. En oversigt over emneopgaver samt litteratur anvendt i forbindelse med udarbejdelsen af disse sendes til censor og godkendes af denne forud for prøvens afholdelse.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives ingen forberedelsestid.

Det afgøres ved lodtrækning, hvilken af de udarbejdede emneopgaver, der er grundlag for prøven.

Eksaminationen tager udgangspunkt i eksaminandens præsentation af centrale dele af emneopgaven suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator.

Prøveform c): Mundtlig prøve på grundlag af emneopgaverne fra undervisningen jf. pkt. 3.2.

Eksaminanden får en opgave ved lodtrækning. Opgaven er udformet med en overskrift, der angiver den udtrukne emneopgave, med konkrete delspørgsmål i relation til emnet.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives 30 minutters forberedelsestid.

Prøven er todelt.

Første del består af eksaminandens præsentation af emneopgaven samt besvarelse af den udtrukne opgave. Censor og eksaminator stiller spørgsmål.

Anden del former sig som en samtale mellem eksaminand og eksaminator med udgangspunkt i det udtrukne emne, hvor dette uddybes og perspektiveres.

Opgaverne til den mundtlige prøve skal offentliggøres minimum 5 dage inden prøven og skal være udformet således, at de tilsammen gør det muligt at evaluere de faglige mål og det faglige indhold.

Opgaver, oplæg til emneopgaver, samt en fortegnelse over litteratur anvendt i forbindelse med udarbejdelsen af disse, skal være tilgængelige for censor, der forud for offentliggørelsen godkender opgaverne.

4.3 Bedømmelseskriterier

I bedømmelsen af både den skriftlige og den mundtlige prøve indgår, i hvor høj grad eksaminanden er i stand til at opfylde de faglige mål.

Ved den skriftlige prøve lægges vægt på eksaminandens færdigheder i at:

- opstille og anvende matematiske modeller og metoder til problemløsning
- anvende fagets terminologi
- formidle ræsonnementer og resultater

Der gives én karakter på grundlag af en helhedsvurdering.

Ved den mundtlige prøve lægges vægt på eksaminandens færdigheder i at:

- gøre rede for et matematisk emne
- gennemføre matematiske ræsonnementer
- anvende fagets terminologi og metoder
- formidle fagligt stof.

Der gives én karakter på grundlag af en helhedsvurdering.

Matematik C - hhx, juni 2008**1. Identitet og formål****1.1 Identitet**

Faget matematik på hhx har sin oprindelse i videnskabsfaget matematik, og faget har i hhx berøringsflader til både de samfundsvidenskabelige og de økonomiske fagområder. Faget bygger på abstraktion, logisk tænkning og ræsonnementer og omfatter en lang række metoder til modellering og problembehandling. Faget beskæftiger sig med anvendelsesorienterede og undersøgende emner gennem modellering og løsning af praktisk orienterede problemstillinger.

1.2 Formål

Gennem arbejde med matematiske stofområder skal eleverne opnå kendskab til matematiske emner og anvendelsesområder inden for faget selv såvel som i samspillet med andre fag. Herved bliver den enkelte elev i stand til at anvende matematiske metoder til problemløsning og beslutningstagen i faglig eller ikke-faglig kontekst. Eleverne skal have forståelse af matematikkens rolle i samfundet, herunder have kendskab til faglige metoder og tankeganges betydning for samfundsudviklingen. Gennem arbejdet med matematiske stofområder skal eleverne blive i stand til på kvalificeret måde at forholde sig til og forstå den øgede matematisering af samfundet.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1 Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- identificere matematiske problemstillinger og foreslå løsningsmetoder, herunder simple it-baserede løsningsmetoder, til disse inden for et kendt problemfelt fra fagets indhold
- genkende og skifte mellem verbale, grafiske og symbolske repræsentationer af matematiske problemstillinger fra fagets indhold og skelne mellem tilfælde, i hvilke de forskellige repræsentationsformer er hensigtsmæssige
- håndtere simple formler, herunder oversætte mellem matematisk symbolsprog og dagligt talt eller skrevet sprog, og anvende symbolsprog til løsning af simple problemer med matematisk indhold
- gennemføre modelleringer ved anvendelse af variabelsammenhænge, statistiske databehandlinger eller finansielle modeller og have forståelse af modellens begrænsninger og rækkevidde.

2.2 Kernestof

Kernestoffet er emner fra algebra, analyse, beskrivende statistik samt finansiell regning.

Kernestoffet inden for algebra er:

- rette linjer: linjer, ligninger, uligheder
- flerleddede størrelser: regning med parenteser, ligninger, uligheder og faktorisering.

Kernestoffet inden for matematisk analyse er:

- grundlæggende funktionskendskab: det generelle funktionsbegreb, polynomier, eksponentielle funktioner og stykkevis definerede funktioner. Grafer og fortegn. Monotoni ud fra grafiske betragtninger.

Kernestoffet er endvidere:

- beskrivende statistik med diskrete og grupperede variable
- rentesregning, herunder annuitetsregning og kapitalværdi som funktion af tiden.

2.3 Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne nå de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof skal have et omfang svarende til ca. 30 pct. af den samlede uddannelsestid og skal udvælges, således at det medvirker til at udvide og perspektivere områder fra kernestoffet og udbygge de faglige mål, der er erhvervet herfra. Eleverne skal gennem arbejdet med det supplerende stof erkende, at matematiske tankegange og metoder kan anvendes i samspil med andre fag og opnå erfaring med identifikation af problemstillinger, opstilling af modeller samt løsning af disse.

3. Tilrettelæggelse

3.1 Didaktiske principper

Forløbet skal opleves som en helhed med hovedvægt på et fagsyn på matematik som anvendelsesfag. Derfor skal der i vid udstrækning gennem hele forløbet anvendes undervisningsmetoder, der understøtter en induktiv undervisning og sigter mod at styrke elevernes faglige nysgerrighed, intuition og kreativitet. Undervisningen tilrettelægges, således at de faglige mål opnås løbende, samtidig med at grundlæggende færdigheder fastholdes, og med et stadigt hensyn til at elevernes evne til refleksion skal forøges. Den enkelte elev skal udvikle sin indsigt i matematiske tankegange og ræsonnementer gennem systematisk arbejde med mundtlig og skriftlig formidling.

3.2 Arbejdsformer

Gruppe, emne- eller casearbejde skal prioriteres som arbejdsform i en induktiv undervisning, hvor eleverne arbejder med fagets undersøgende sider og anvendelser af faglige metoder.

I tilknytning til de enkelte hovedemner skal eleverne udarbejde en emneopgave, der sammenfatter de centrale dele af emnet og dokumenterer de faglige mål, der er opnået gennem arbejdet hermed. Emneopgaverne skal tilsammen bredt dække fagets indhold. Opgaverne rettes og kommenteres af læreren og indgår som prøvegrundlag for den mundtlige prøve, hvor prøveform b) eller c) vælges.

Træning og fastholdelse af færdigheder skal ske gennem løbende arbejde med mindre træningsopgaver, multiple-choice-opgaver eller tilsvarende. Der skal kun i mindre omfang arbejdes med traditionelle individuelle opgaver til aflevering.

3.3 It

Anvendelse af it-redskaber, herunder lommeregner, er en integreret del af matematikundervisningen. I undervisningen indgår træning i at udvælge og anvende it-programmer og lommeregnere til beregninger, til håndtering af større datamængder og til grafisk repræsentation af sammenhænge. It anvendes endvidere til træning af basale færdigheder, ligesom test kan gennemføres ved hjælp af it. I undervisningen skal it-redskabernes muligheder for grafiske repræsentationer og visualiseringer udnyttes til støtte for udviklingen af elevernes matematiske intuition og kreativitet.

3.4 Samspil med andre fag

Matematik er omfattet af det generelle krav om samspil mellem fagene. Faget er et obligatorisk fag, der optræder i samspil med samfundsøkonomiske og erhvervsøkonomiske fagområder i studieområdet del 1 og bidrager med talbehandling, repræsentationsformer gennem beskrivende statistik samt med relevante matematiske metoder og modeller, herunder grafiske metoder.

4. Evaluering

4.1 Løbende evaluering

Gennem individuel vejledning, det løbende procesorienterede arbejde med emneopgaver i fagets hovedemner samt brug af test, herunder test til selvevaluering, skal den enkelte elev opnå en klar opfattelse

af det aktuelle niveau for og udviklingen i det faglige standpunkt. I den løbende evaluering inddrages aktiviteter, der udvikler og stimulerer elevernes refleksion over udbyttet af undervisningen. Grundlaget for evalueringen skal være de faglige mål.

4.2 Prøveform

Der afholdes en mundtlig prøve.

Skolen vælger for det enkelte hold en af følgende tre prøveformer:

Prøveform a): Mundtlig prøve på grundlag af et antal spørgsmål stillet inden for fagets emner. Prøvematerialet sendes til censor og godkendes af denne forud for prøvens afholdelse.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives 30 minutters forberedelsestid.

Eksaminationen tager udgangspunkt i eksaminandens besvarelse af eksamensspørgsmålene i tilknytning til et fagligt emne suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator.

Et prøvemateriale må højst anvendes ved to eksaminationer den samme dag og ikke ved følgende eksamensdage på samme hold.

Prøveform b): Mundtlig prøve på grundlag af en af de af eksaminanden udarbejdede emneopgaver. En oversigt over emneopgaver samt litteratur anvendt i forbindelse med udarbejdelsen af disse sendes til censor og godkendes af denne forud for prøvens afholdelse.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives ingen forberedelsestid.

Det afgøres ved lodtrækning, hvilken af de udarbejdede emneopgaver, der er grundlag for prøven.

Eksaminationen tager udgangspunkt i eksaminandens præsentation af centrale dele af emneopgaven suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator.

Prøveform c): Mundtlig prøve på grundlag af emneopgaverne fra undervisningen jf. pkt. 3.2.

Eksaminanden får en opgave ved lodtrækning. Opgaven er udformet med en overskrift, der angiver den udtrukne emneopgave med konkrete delspørgsmål i relation til emnet.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives 30 minutters forberedelsestid.

Prøven er todelt.

Første del består af eksaminandens præsentation af emneopgaven samt besvarelse af den udtrukne opgave. Censor og eksaminator stiller spørgsmål.

Anden del former sig som en samtale mellem eksaminand og eksaminator med udgangspunkt i den udtrukne emne, hvor dette uddybes og perspektiveres.

Opgaverne til den mundtlige prøve skal offentliggøres minimum 5 dage inden prøven og skal være udformet således, at de tilsammen gør det muligt at evaluere de faglige mål og det faglige indhold.

Opgaver, oplæg til emneopgaver, samt en fortegnelse over litteratur anvendt i forbindelse med udarbejdelsen af disse, skal være tilgængelige for censor, der forud for offentliggørelsen godkender opgaverne.

4.3 Bedømmelseskriterier

I bedømmelsen af eksaminandens præstation indgår, i hvor høj grad eksaminanden er i stand til at opfylde de faglige mål. Eksaminanden skal herunder kunne:

- gøre rede for et matematisk emne
- anvende fagets terminologi og metoder
- formidle fagligt stof.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering.

Samfundsfrag C - hhx, juni 2008

1. Identitet og formål**1.1 Identitet**

Samfundsfrag omhandler danske og internationale samfundsforhold. Faget giver på konkret grundlag viden om og forståelse af det moderne, globaliserede samfunds dynamik og kompleksitet ved at forbinde den aktuelle samfundsmæssige udvikling med sociale, økonomiske og politiske sammenhænge og dermed kvalificere egne standpunkter og handlemuligheder.

1.2 Formål

Samfundsfrag skal fremme elevernes lyst og evne til at forholde sig til og deltage i den demokratiske debat og gennem undervisningens indhold og arbejdsformer engagere dem i forhold af betydning for demokratiet og samfundsudviklingen. Endvidere skal undervisningen fremme elevernes evne til på et fagligt kvalificeret niveau at formulere selvstændige synspunkter vedrørende samfundsmæssige problemstillinger. Undervisningen skal give viden om og forståelse af danske og internationale samfundsforhold og den dynamik, der har indflydelse på samfundsudviklingen, herunder erhvervslivets samspil med det omgivende samfund. I arbejdet med empiriske problemstillinger og ved anvendelse af viden, begreber og metoder fra de samfundsvidenskabelige discipliner skal elevernes studiekompetence styrkes.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1 Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- anvende grundlæggende viden om og begreber fra sociologi, økonomi og politologi til at redegøre for aktuelle samfundsmæssige problemer og løsninger herpå
- anvende viden om det politiske system i Danmark til at forklare tilblivelsen af løsninger på aktuelle samfundsmæssige problemer
- anvende sociologiske begreber til at forklare sociale og kulturelle mønstre
- anvende viden om grundlæggende økonomiske sammenhænge til at diskutere aktuelle samfundsøkonomiske prioriteringer
- påvise de rammer, EU og globale forhold sætter for økonomiske og politiske handlingsmuligheder
- opsøge informationskanaler, formulere samfundsfraglige spørgsmål og anvende forskellige materialetyper til at dokumentere enkle, faglige sammenhænge
- formidle faglige sammenhænge i enkle modeller, tabeller og diagrammer
- anvende fagets terminologi til at formidle viden og på et samfundsfragligt grundlag argumentere for egne synspunkter og at være lydhør for andre holdninger og argumenter.

2.2 Kernestof

Kernestoffet er følgende:

Sociologi

- socialisationsproces og -mønstre
- ændringer i sociale strukturer ved overgangen fra industrisamfund til informationssamfund/videnssamfund.

Politik

- centrale politiske ideologier, herunder konservatisme, liberalisme og socialisme samt demokratityper

- politiske aktører i Danmark, herunder politiske partier og medier
- politiske institutioner og beslutningsprocesser.

Økonomi

- det økonomiske kredsløb
- samfundsøkonomiske mål og midler, herunder politisk styring og markedsstyring
- det indre marked og ØMU'en.

Internationale forhold

- centrale aktører globalt, herunder EU.

2.3 Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof er materiale fra den aktuelle samfundsmæssige debat, som anvendes til at eksemplificere og perspektivere kernestoffet. Samfundsfaglige synsvinkler på tværfaglige problemstillinger og udadvendte aktiviteter kan også indgå i det supplerende stof.

3. Undervisningens tilrettelæggelse

3.1 Didaktiske principper

Undervisningen skal tilrettelægges tematisk - typisk med afsæt i elevernes undren og nysgerrighed omkring aktuelle samfundsmæssige problemstillinger. I undervisningen skal der lægges vægt på det induktive princip, hvor konkrete problemstillinger er udgangspunktet, og der lægges afgørende vægt på den enkelte elevs muligheder for på et fagligt grundlag at fremføre egne synspunkter, argumenter og vurderinger.

Tilrettelægges undervisningen deduktivt, skal der efterfølgende ske en anvendelse af det teoretiske, faglige stof på virkelighedsnære eksempler.

Undervisningen tilrettelægges, således at den er alsidig i valg af synsvinkler, begreber og metoder. I behandlingen af stoffet anlægges et helhedssyn med respekt for de enkelte discipliner.

Det samlede forløb tilrettelægges, således at fokus flyttes fra enkle og lukkede spørgsmål til komplekse og åbne problemstillinger.

3.2 Arbejdsformer

I undervisningen skal der anvendes afvekslende og elevaktiverende arbejdsformer, således at eleverne får gode muligheder for at identificere, dokumentere, formidle og diskutere faglige sammenhænge og synspunkter. Udadvendte aktiviteter skal integreres i undervisningen. Der skal i det samlede forløb gennemføres mindst et mindre projektførløb med efterfølgende mundtlig rapportering. I projektet skal en faglig problemstilling behandles ved brug af begreber og metoder fra faget.

3.3 It

Informationsteknologiske redskaber skal anvendes i undervisningen til at støtte de faglige mål og den pædagogiske proces. Informationsteknologi anvendes til informationssøgning, bearbejdning og formidling samt vidensdeling.

Anvisninger på centrale samfundsfaglige hjemmesider indgår i de enkelte forløb. Brug af elektroniske konferencer integreres i undervisningen.

3.4 Samspil med andre fag

Samfundsfag er omfattet af det generelle krav om samspil mellem fagene. Faget optræder i samspil med humanistiske og andre samfundsvidenskabelige fagområder og bidrager med viden, metoder og begreber,

når der i andre fag arbejdes med problemstillinger der indeholder politiske, økonomiske, sociologiske eller internationale dimensioner. I konkrete undervisningssituationer kan faget bidrage med metodiske værktøjer til mindre empiriske undersøgelser.

4. Evaluering

4.1 Løbende evaluering

Gennem fremadrettet og individuel vejledning, brug af test og tilbagemeldinger på faglige aktiviteter opnår eleverne undervejs i det samlede forløb en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt, herunder inddrages aktiviteter som stimulerer den individuelle og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen. Grundlaget for evalueringen skal være de faglige mål.

4.2 Prøveformer

Der afholdes en mundtlig prøve. Skolen vælger for det enkelte hold en af følgende to prøveformer:

Prøveform a): Mundtlig prøve på grundlag af et samfundsfagligt tema og ukendt bilagsmateriale af et omfang på maksimalt 2 normalsider. I tilknytning til temaet stilles fokuserede underspørgsmål, der følger de taksonomiske niveauer. Prøvematerialet sendes til censor senest 5 hverdage før 1. prøvedag og godkendes af denne forud for prøvens afholdelse. Et prøvemateriale må højst anvendes ved tre eksaminationer den samme dag og ikke ved følgende prøvedage på samme hold.

Eksaminationstiden er ca. 24 minutter pr. eksaminand. Der gives 48 minutters forberedelsestid.

Eksaminationen former sig som en samtale.

Prøveform b): Mundtlig prøve på grundlag af et af eksaminanden valgt undervisningsforløb og et ukendt bilagsmateriale af et omfang på mindre end 2 normalsider. I tilknytning til bilagsmaterialet stilles fokuserede underspørgsmål, der følger de taksonomiske niveauer. Prøvematerialet samt en fortegnelse over undervisningsforløb sendes til censor senest 5 hverdage før 1. prøvedag og godkendes af denne forud for prøvens afholdelse. Et prøvemateriale må højst anvendes ved tre eksaminationer den samme dag og ikke ved følgende prøvedage på samme hold.

Eksaminationstiden er ca. 24 minutter pr. eksaminand. Der gives 48 minutter til forberedelsestid.

Eksaminationen er todelt.

Første del består af eksaminandens præsentation af et sammenhængende undervisningsforløb suppleret med uddybende spørgsmål.

Anden del former sig som en samtale med udgangspunkt i bilagsmaterialet og underspørgsmål.

Eksaminationstiden fordeles ligeligt mellem de to dele.

4.3 Bedømmelseskriterier

Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilket omfang eksaminanden er i stand til at opfylde fagets mål.

Der lægges vægt på:

- overblik fra fagets discipliner, således at relevante faglige begreber og eksempler inddrages i eksaminationen
- viden om centrale faglige sammenhænge
- evne til præcist at formidle og diskutere en faglig problemstilling
- evne til at argumentere for et synspunkt på et fagligt grundlag
- færdigheder i at anvende bilagsmaterialet til at dokumentere faglige sammenhænge.

Der gives én samlet karakter ud fra en helhedsvurdering.

Samtidshistorie B - hhx, juni 2008**1. Identitet og formål****1.1 Identitet**

Samtidshistorie er et humanistisk fag og har berøringsflader med den samfundsvidenskabelige faggruppe. Samtidshistorie handler om, hvorledes mennesker lever, har levet og har organiseret sig i forskellige kulturer og samfund i de seneste ca. 200 år. Fagets genstandsområde er primært national og international politisk og økonomisk historie. Desuden beskæftiger faget sig med udviklingen i de sociale og kulturelle forhold.

1.2 Formål

Undervisningen i samtidshistorie har som formål at udvikle elevernes historiske bevidsthed og identitet samt deres lyst til at stille spørgsmål til fortiden for at opnå ny erkendelse af deres samtid. Herved kvalificeres evnen til at deltage aktivt i samfundet, nationalt og globalt. Via indsigt i den historiske og kulturelle udvikling i andre samfund skal elevernes evne til at møde andre kulturer i en verden præget af hurtig forandring og øget samkvem på tværs af kulturer styrkes. Undervisningen skal udvikle elevernes evne til at vurdere og strukturere forskelligartede former for historisk materiale og forskellige former for historieformidling, så deres evne til at tage stilling til nationale og internationale historiske og aktuelle problemstillinger styrkes.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1 Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- demonstrere indsigt i den nationale, regionale, europæiske og globale udvikling og reflektere over samfundenes udviklingsmuligheder på baggrund af samspillet mellem disse niveauer
- forklare samfundsmæssige forandringer som et samspil mellem kontinuitet og brud samt forholde sig reflekterende til periodeopdeling af danmarks- og verdenshistorien inden for de seneste ca. 200 år
- dokumentere indsigt i grundlæggende styreformers, politiske ideologier og menneskerettigheder samt reflektere over mulighederne for egen indflydelse i den demokratiske proces
- demonstrere forståelse af konflikters opståen og deres løsning samt internationale samarbejdsmuligheder og deres institutionalisering
- analysere samspillet mellem mennesker, natur og samfund med henblik på at forholde sig til samfundenes udviklingsmuligheder
- redegøre for center-periferi-problemet og forholde sig til visioner for udviklingen i den globale velstand
- anvende kulturteorier i en analyse af kulturmøder inden for og mellem forskellige samfundsformer i tid og rum, herunder forholde sig til dansk og europæisk kultur og tankegang i relation til ikke-europæisk kultur og tankegang
- anvende historisk metode, herunder formidle historiske problemstillinger, analysere og vurdere andres brug af historie og reflektere over egen brug af historie.

2.2 Kernestof

Kernestoffet er:

- hovedperioder i verdenshistorien med vægt på den politiske, økonomiske og kulturelle udvikling og betydningen heraf for forholdene i Danmark
- væsentlige konflikt- og samarbejdsrelationer i det 20. og 21. århundrede

- udviklingen i europæisk integration siden 1945
- udviklingen i det danske demokratiske system siden 1848
- centrale perioder i Danmarks økonomiske historie set i et internationalt perspektiv
- den internationale udvikling af demokrati og menneskerettigheder
- forholdet mellem rige og fattige regioner og udviklingen i den globale arbejdsdeling
- kulturmødet mellem europæisk og ikke-europæisk kultur og udviklingen heri.

Faget er organiseret i syv forløb. I hver af nedenstående perioder læses et eller to forløb, således at hovedvægten i dette eller disse forløb lægges inden for den pågældende periode:

- før 1920
- mellem 1920 og 1960
- mellem 1960 og 1990
- efter 1990.

2.3 Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof skal udvælges, således at det i samarbejde med kernestoffet medvirker til opfyldelse af de faglige mål. Valg af supplerende stof vil dels afhænge af det givne forløb, dels afhænge af samspillet med andre fag.

3. Tilrettelæggelse

3.1 Didaktik

Undervisningen skal tage udgangspunkt i det faglige niveau, som eleverne har opnået i grundskolen og tilrettelægges, således at de gradvist møder større kompleksitet i stofvalg og metodik og oplever større selvstændighed og ansvar i forhold til deres egen faglige udvikling.

Undervisningen tilrettelægges med progression, således at eleverne bevæger sig fra undervisning til læring. Ved undervisningens start arbejdes der fortrinsvis med udgangspunkt i deduktiv metode, gradvist inddrages induktiv metode, hvor der anvendes en problemorienteret tilgangsvinkel, således at eleverne selv formulerer problemstillinger, indsamler og bearbejder materiale og præsenterer resultatet.

Undervisningens udgangspunkt er gennemgående nutidige problemstillinger.

3.2 Arbejdsformer

Arbejdet med faget organiseres som forløb med udgangspunkt i fagets kernestof og i det supplerende stof. I forbindelse med et af de valgte forløb arbejder eleverne med en selvvalgt problemformulering og et selvvalgt materiale.

Undervisningen tilrettelægges med vekslende arbejdsformer og forskellige læringsstrategier, som tilgodeser elevernes indflydelse og faglige fordybelse. Eleverne inddrages i valg af stof og arbejdsformer, således at der lægges stigende vægt på selvstændiggørelse af eleverne. Hovedvægten skal lægges på elevaktiverende arbejde, herunder skal udviklingen af elevernes evne til at præsentere et materiale tilgodeses.

Der udarbejdes på 2. år eller de første måneder af 3. år en opgave i samtidshistorie og/eller dansk, jf. bilag 5.

3.3 It

It indgår i faget i forbindelse med søgning, indsamling og præsentation af materiale. Endvidere indgår it ved opøvelsen af kildekritiske færdigheder.

3.4 Samspil med andre fag

Samtidshistorie er omfattet af det generelle krav om samspil mellem fagene og indgår i studieområdet ifølge de regler, som gælder for dette forløb. Faget optræder som obligatorisk fag i samtlige studieretnin-

ger, hvor det indgår i samspil med såvel studieretningsfag som med øvrige obligatoriske fag. Problemstillinger og materialevalg i samtidshistorie tones i forhold til det konkrete faglige samarbejde.

4. Evaluering

4.1 Løbende evaluering

Efter afslutningen af hvert forløb foretages en evaluering, således at eleverne opnår kendskab til det faglige standpunkt og udviklingen heri, og således at den individuelle og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen styrkes. Grundlaget for evalueringen skal være de faglige mål.

4.2 Prøveformer

Der afholdes mundtlig prøve. Skolen vælger en af følgende to prøveformer:

a) Mundtlig prøve på grundlag af et ukendt materiale og et antal spørgsmål. Prøvematerialet sendes til censor og godkendes af denne forud for prøvens afholdelse.

Eksaminationstiden er ca. 20 minutter. Der gives 40 minutters forberedelsestid.

Eksaminationen former sig som en samtale mellem eksaminand og eksaminator.

Et prøvemateriale må højst anvendes ved tre eksaminationer den samme dag og ikke ved følgende eksamensdage på samme hold.

b) Mundtlig prøve på grundlag af et ukendt materiale med relation til et fra undervisningen kendt fagligt område. Prøvematerialet sendes til censor og godkendes af denne forud for prøvens afholdelse. Eksaminanden udarbejder med udgangspunkt i materialet en synopsis på maksimalt 2 normalsider.

Eksaminationstiden er ca. 20 minutter. Der gives mindst 24 timers forberedelsestid.

Eksaminationen tager udgangspunkt i eksaminandens præsentation af sin synopsis suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator. Eksaminanden bedømmes alene ud fra den mundtlige præstation.

Et prøvemateriale må højst anvendes ved tre eksaminationer den samme dag og ikke ved følgende eksamensdage på samme hold.

4.3 Bedømmelseskriterier

I bedømmelsen indgår, i hvor høj grad eksaminanden er i stand til at opfylde fagets mål.

Eksaminanden skal herunder kunne:

- relatere en given problemstilling til andre dele af faget, således at sammenhængene fremstår i såvel et fortids- som et nutids-perspektiv
- anvende relevant faglig argumentation
- disponere og formidle en faglig problemstilling.

Der gives én karakter ud fra en helhedsbedømmelse.

Spansk A - hhx, juni 2008**1. Identitet og formål****1.1 Identitet**

Spansk er et færdighedsfag, et vidensfag og et kulturfag, der baserer sig på tilegnelse af kommunikativ kompetence. Fagets centrale arbejdsområde er det spanske sprog, dels som alment og erhvervsmæssigt kommunikationsmiddel i europæiske og andre internationale sammenhænge, dels som genvej til forståelse af andre sprog og kulturer. Fagets arbejdsområde er sprog, kultur samt erhvervs- og samfundsforhold i bredeste forstand i de spanstalende lande.

1.2 Formål

Faget spansk bidrager til, at eleverne udvikler deres evne til kommunikere på spansk. Faget bibringer eleverne indsigt i og forståelse af væsentlige aspekter af de spansksprogede samfund og kulturer og øger deres kommunikative, interkulturelle og æstetiske bevidsthed. Faget udvikler elevernes evne til at anvende fremmedsproget som indgang til at forstå en fremmed verden. Eleverne skal desuden gennem mundtlig og skriftlig sprogfærdighed udvikle deres evne til at kommunikere om personrelaterede og almene emner samt om erhvervs- og samfundsrelaterede emner.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1 Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- forstå hovedindholdet i et tydeligt talt spansk om almene og kendte emner formidlet gennem forskellige medier
- tale et klart og nogenlunde flydende spansk, så de kan redegøre for samt deltage i en samtale eller diskussion om almene emner og kendte problemstillinger inden for kultur, erhverv og samfund
- læse ubearbejdede spansksprogede tekster inden for såvel skønlitteratur som sagprosa, herunder erhvervsrelaterede tekster, samt forholde sig reflekterende til dem
- skrive enkle og sammenhængende tekster, herunder kortere tekster af erhvervsrelateret karakter, på spansk
- skriftligt oversætte en enkel dansk tekst til spansk
- analysere forskellige teksttyper samt sætte den enkelte tekst ind i kulturelle, samfundsmæssige og litterære sammenhænge
- perspektivere den erhvervede viden om samfunds-, erhvervs- og kulturforhold i spanstalende lande til egne samfunds-, erhvervs- og kulturforhold
- praktisere viden om sprogindlæring i arbejdet med spansk
- anvende et- og tosprogede ordbøger og en spansk grammatik.

2.2 Kernestof

Kernestoffet er:

- et centralt alment ordforråd til brug for mundtlig og skriftlig kommunikation
- et specifikt ordforråd i tilknytning til de valgte emner
- grundlæggende principper for sprogets anvendelse og opbygning, herunder morfologi, syntaks, fonetik og pragmatik
- kommunikationsstrategier inden for de studerede emner
- moderne tekster inden for såvel skønlitteratur som sagprosa
- historiske og kulturelle forhold i Spanien og Amerika, der har relevans for de studerede emner

- centrale samfunds- og erhvervsmæssige forhold i Spanien og Amerika
- skriftlig fremstilling om de studerede emner
- spansk virksomhedskultur samt intern og ekstern kommunikation
- fagets centrale hjælpemidler.

2.3 Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof består af forskellige samfundsmæssige, erhvervsrelaterede, kulturelle og litterære udtryk fra de spansk-sprogede områder. Det skal uddybe og perspektivere kernestoffet samt udvide den faglige horisont, så eleverne opfylder de faglige mål.

3. Tilrettelæggelse

3.1 Didaktiske principper

Undervisningen i spansk baseres på det kommunikative princip, og den tilrettelægges så vidt muligt induktivt. Fagets discipliner skal opleves som en helhed, der i overensstemmelse med de faglige mål primært fokuserer på anvendelsesaspektet. Undervisningen skal give eleverne mulighed for at erhverve sig den viden om sprog, der er nødvendig for at udvikle såvel mundtlige som skriftlige kommunikative kompetencer.

Lytte-, læse- og kommunikationsstrategier skal give eleverne redskaber til at kunne igangsætte og opretholde kommunikation. Undervisningen skal integrere arbejdet med færdigheder, strategier, sproglig viden og indhold, hvor eleven er medansvarlig sprogindlærer. Undervisningen foregår i størst muligt omfang på spansk. Sammenhængende sprogbrug prioriteres højere end sproglig præcision.

3.2 Arbejdsformer

Centralt i undervisningen står den faglige progression. Efter begynderundervisningen organiseres arbejdet hovedsageligt gennem 6-8 emner, der tilsammen skal repræsentere Spanien og Amerika. Arbejdet med spansk kultur, spanske samfunds- og erhvervsmæssige forhold integreres løbende i arbejdet med emnerne.

Arbejdsformer og metoder tilpasses de faglige mål, der arbejdes hen imod i det pågældende emne. Der benyttes en variation af arbejdsformer, der alle fokuserer på sprogindlæring gennem tilegnelse af de kommunikative færdigheder: lytteforståelse, samtalefærdighed, læseforståelse, mundtlig redegørelse og skrivefærdighed, således at eleverne udvikler større selvstændighed i arbejdet. Glosetræning, sproglige og kommunikative øvelser samt elevoplæg indgår i alle faser.

I hele forløbet udgør det skriftlige arbejde en integreret del af undervisningen. Det organiseres med progression, således at det i hele forløbet støtter sprogindlæringen.

3.3 It

It er en integreret del af spanskundervisningen, både hvad angår indholdsdimensionen og sprogfærdigheden. På indholdssiden bruges it til søgning i internationale informationskilder inden for de studerede emner. I arbejdet med den skriftlige og mundtlige sprogfærdighed indgår anvendelse af skrive- og præsentationsværktøjer samt interaktive øvelser og træningsprogrammer.

3.4 Samspil med andre fag

Spansk er omfattet af det generelle krav om samspil mellem fagene og indgår i studieområdet ifølge de regler, som gælder for dette forløb.. Når spansk indgår i en studieretning, skal det indgå i samspil med andre fag om emner af sproglig, historisk, kulturel, interkulturel samt erhvervsmæssig og samfundsøkonomisk art. Faget indgår i et samspil med øvrige sprogfag og dansk om sproglige og tekstanalytiske forhold.

4. Evaluering

4.1 Løbende evaluering

Der gennemføres løbende igennem undervisningen samt ved afslutningen af hvert emneforløb eller projektforsløb evaluering af de fem kommunikative færdigheder: lytteforståelse, samtalefærdighed, læseforståelse, mundtlig redegørelse og skrivefærdighed, således at eleverne opnår en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt, og således at den individuelle og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen styrkes. Grundlaget for evalueringen skal være de faglige mål. Elevernes faglige standpunkt evalueres undervejs i forløbet ved hjælp af forskellige former for screening, mundtlige og skriftlige test, dialog mellem elev, klasse og lærer samt vurderinger af elevens processer og produkter, herunder elevernes egen selvevaluering.

4.2 Prøveformer

Der afholdes skriftlig og mundtlig prøve.

Den skriftlige prøve

Skriftlig prøve på baggrund af et centralt stillet opgavesæt. Opgavesættet omfatter:

- fri skriftlig produktion med udgangspunkt i en spansk tekst på ca. 1 normalside og et billedmateriale
- oversættelse af tekst fra dansk til spansk
- erhvervsrelateret opgave på spansk på baggrund af et spansksproget materiale.

Prøvens varighed er 4 timer.

Eksaminanden må anvende alle hjælpemidler undtagen kommunikation med omverdenen og oversættelsesprogrammer, dvs. software eller netbaserede programmer, som kan oversætte hele sætninger og hele tekster fra et sprog til et andet.

Den mundtlige prøve

Mundtlig prøve på grundlag af et ukendt, ubearbejdet tekstmateriale af et omfang på ca. 4 normalsider med tilknytning til et af de studerede emner og et ukendt, ubearbejdet tekst- og billedmateriale af et omfang på ca. 1 normalside om et alment emne. De emner, der indgår som grundlag for prøven, skal tilsammen dække de faglige mål og kernestoffet. Prøvematerialet sendes til censor og godkendes af denne forud for prøvens afholdelse.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter. Der gives mindst 24 timers forberedelse til første delprøve og 30 minutters forberedelse til anden delprøve.

Prøven er todelt. Første del omfatter en præsentation på spansk af det ukendte, ubearbejdede tekstmateriale. Det studerede emne inddrages i præsentationen og i den uddybende samtale mellem eksaminand og eksaminator.

Anden del omfatter en samtale på spansk med udgangspunkt i et ukendt, ubearbejdet tekst- og billedmateriale. Teksten refereres i hovedtræk på spansk.

Det samme ukendte prøvemateriale må højst anvendes ved 3 eksaminationer på samme hold.

4.3 Bedømmelseskriterier

Ved den skriftlige prøvebedømmes det, i hvilket omfang eksaminandens præstation lever op til de faglige mål. Der lægges vægt på, at eksaminanden kan uddrage det væsentlige af det udleverede tekstmateriale, udtrykke sig skriftligt på et sammenhængende spansk, besvare en opgave, disponere og fremstille et indhold klart og selvstændigt på en måde, der svarer til emnets karakter. Eksaminanden skal endvidere kunne vise sikkerhed i den relevante morfologi og syntaks og beherske et alment ordforråd samt idiomatik.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering.

Ved den mundtlige prøvebedømmes det, i hvilket omfang eksaminandens præstation lever op til de faglige mål. Der lægges vægt på, at eksaminanden på spansk kan præsentere og perspektivere det ukendte tekstmateriale og inddrage relevante elementer af spansk kultur, litteratur, erhverv og samfund fra det studerede emne. Endvidere lægges der vægt på samtalefærdighed og tekstforståelse.

Sammenhængende sprogbrug er vigtigere end korrekthed i detaljen.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering.

Tysk begyndersprog A - hhx, juni 2008**1. Identitet og formål****1.1 Identitet**

Tysk er et færdighedsfag, et vidensfag og et kulturfag, og de forskellige sider af faget betinger hinanden gensidigt. Faget beskæftiger sig dels med tysksprogede tekster i bred forstand, som formidler væsentlige sider af Tysklands og tysksprogede landes samfundsmæssige, erhvervsmæssige og kulturelle forhold, dels med sprogbrug og sprogtilegnelse samt interkulturel forståelse og kommunikation.

1.2 Formål

Gennem arbejdet med tysk sprog og samfundsmæssige, erhvervsmæssige og kulturelle forhold i tysksprogede lande udvikler eleverne kompetence til at kommunikere på tysk med en solid vidensbaggrund. Formålet med undervisningen er, at eleverne opnår en bred indsigt i samfundsmæssige, erhvervsmæssige og kulturelle forhold i tysksprogede lande og samtidig hermed en interkulturel kompetence, der giver dem lyst, evne og mod til at reflektere over og gå i dialog med andre kulturer i almene og erhvervsmæssige sammenhænge. Gennem arbejdet med faget opbygger eleverne studiekompetence ved, at de bliver i stand til at uddrage viden af tysksprogede tekster inden for uddannelsens øvrige fagområder. Desuden udvikler eleverne gennem undervisningen sans for litteratur og andre æstetiske udtryksformer som afsæt for oplevelse og refleksion.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1 Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- forstå almindeligt tysk talesprog om centrale emner
- læse og forstå lettere, nyere, autentiske tysksprogede tekster
- redegøre for og samtale om ukendte emner på tysk med et basalt ordforråd, brug af faste vendinger og udtryk samt relevante kommunikationsstrategier og redegøre for og diskutere kendte emner på tysk med et varieret ordforråd, herunder argumentere for deres synspunkter
- udtrykke sig skriftligt på tysk med et basalt ordforråd og grundlæggende grammatisk korrekthed
- forstå og forholde sig perspektiverende til indholdet af autentiske, tysksprogede fiktions- og sagprosa-tekster hhv. tysksprogede elektroniske medier om samfundsmæssige, erhvervsmæssige og kulturelle forhold
- redegøre for aktuelle samfunds- og erhvervsforhold i Tyskland og øvrige tysksprogede lande i mundtlig og skriftlig kommunikation
- anvende grundlæggende erhvervsrelateret terminologi og fraseologi i arbejdet med virksomhedens eksterne og interne kommunikation, mundtligt og skriftligt
- anvende viden om erhvervsmæssige forhold i mundtlig kommunikation
- forstå, opleve og samtale om tysksproget litteratur og andre æstetiske udtryksformer
- anvende viden om nyere tysk litteratur på en reflekterende måde i mundtlig kommunikation.

2.2 Kernestof

Kernestoffet er:

- grundlæggende ordforråd / sprogtilegnelse og vidensopbygning
- lettere, nyere tysksprogede tekster og elektronisk baseret materiale på tysk om kulturelle, samfundsmæssige og erhvervsmæssige forhold i Tyskland i dag
- lettere tekst- og casemateriale om tyske virksomheder

- virksomhedens eksterne og interne kommunikation med særlig vægt på grundlæggende erhvervsrelateret terminologi og fraseologi
- et bredt udsnit af nyere tysksprogede skønlitterære tekster, heraf mindst 2 romaner eller længere sammenhængende tekster
- tekster og elektronisk baseret materiale på tysk om kulturelle forhold med fokus på ligheder og forskelle mellem tysk og egen kultur
- grundlæggende regler og normer for tysk sprogbrug og sprogstruktur, herunder relevante kommunikations- og sprogindlæringsstrategier.

2.3 Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet.

Det supplerende stof skal uddybe og perspektivere kernestoffet samt udvide den faglige horisont og fremdrage nye dimensioner, så eleverne opfylder de faglige mål.

3. Tilrettelæggelse

3.1 Didaktiske principper

Der lægges vægt på, at fagets discipliner tilsammen opleves som en helhed. Undervisningen skal fremme elevernes kreativitet og evne til at tænke utraditionelt. I arbejdet med sproget betones det gymnasiale niveau tidligt i undervisningsforløbet gennem inddragelse af notatteknik, læsestrategier, lyttestrategier, præsentationsteknik, kommunikationsstrategier mv. Centralt i undervisningen står den enkelte elevs faglige progression, og derfor er undervisningsdifferentiering et vigtigt princip i tilrettelæggelsen af undervisningen, og der arbejdes både induktivt og deduktivt i overensstemmelse med elevernes forskellige læringsstile. Arbejdet med de sproglige aspekter sker med et stadigt blik på sproget i anvendelse.

Undervisningen foregår i størst muligt omfang på tysk.

3.2 Arbejdsformer

Undervisningen tager udgangspunkt i elevernes forudsætninger med brug af varierede undervisningsformer.

I undervisningens tilrettelæggelse tilstræbes en sammenhæng mellem det skriftlige og mundtlige arbejde. Endvidere tilrettelægges undervisningen i temaforløb og selvstændigt studerede områder, der vælges sammen med eleverne.

Eleverne deltager i mindre og større faglige og tværfaglige projekter. Dette sker med progression fra små overskuelige forløb til større problemorienterede tværfaglige forløb.

Undervisningen organiseres hovedsagelig gennem 6-8 større eller mindre emner, hvor sagprosaetekster og/eller litterære tekster indgår.

Eleverne skal i forløbet udarbejde et antal skriftlige opgaver. En del af de skriftlige opgaver udarbejdes i tilknytning til de læste emner.

3.3 It

It er en integreret del af tyskundervisningen, både hvad angår indholdsdimensionen og sprogfærdigheden. It anvendes i forbindelse med informationssøgning på internet, i opslagsværker, ordbøger og leksika. I forbindelse med skriftlige arbejder gøres brug af tekstbehandlingsprogrammers forskellige faciliteter. Den mundtlige formidling understøttes af relevante præsentationsprogrammer, ligesom færdighedstræning understøttes af relevante interaktive øvelser og sprogtræningsprogrammer.

3.4 Samspil med andre fag

Tysk er omfattet af det generelle krav om samspil mellem fagene. Når tysk indgår i en studieretning, skal det indgå i samspil med andre fag om emner af kulturel, interkulturel og virksomheds- og samfunds-

økonomisk art. Elevernes manglende sprogkunderskaber vil dog hindre reelt fagligt samspil i den første tid. Faget indgår også i et samspil med de øvrige fremmedsprog og dansk om sproglige forhold.

4. Evaluering

4.1 Løbende evaluering

Elevernes faglige og studiemæssige standpunkt evalueres ved hjælp af løbende test og prøver.

Gennem individuel vejledning og brug af test skal eleverne undervejs i det samlede forløb opnå en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt. Disse test og prøver har samtidig til formål at skabe et rum for fælles refleksion for lærer og elev over resultater, læringsbehov, forbedringsmuligheder og foretrukne læringsstile hos den enkelte elev.

Grundlaget for evalueringen skal være de faglige mål.

4.2 Prøveformer

Der afholdes en skriftlig og en mundtlig prøve.

Den skriftlige prøve

Skriftlig prøve på baggrund af et centralt stillet opgavesæt. Opgavesættet indeholder et tysksproget tekstgrundlag på ca. 3 normalsider om samfundsmæssige og erhvervsmæssige forhold.

Der stilles 3 opgaver:

- sammenfatning på dansk
- fri skriftlig produktion på tysk med udgangspunkt i det tyske tekst- og billedmateriale
- erhvervsrelateret opgave på tysk på baggrund af et tysksproget materiale.

Prøvens varighed er 4 timer.

Eksaminanden må anvende alle hjælpemidler bortset fra kommunikation med omverdenen og oversættelsesprogrammer, dvs. software eller netbaserede programmer, der kan oversætte hele sætninger og hele tekster fra et sprog til et andet.

Den mundtlige prøve

Mundtlig prøve på grundlag af et ukendt, ubearbejdet tysksproget tekstmateriale af et omfang på ca. 6 normalsider med relation til et af de studerede emner og en ukendt, ubearbejdet tysksproget tekst af et omfang på ca. 1 normalside.

De emner, der indgår som grundlag for prøven, skal tilsammen dække de faglige mål og kernestoffet.

Prøvematerialet sendes til censor og godkendes af denne forud for prøvens afholdelse.

Prøven er todelt med en samlet eksaminationstid på 30 minutter.

Første del omfatter en præsentation på tysk af det ukendte, ubearbejdede tysksprogede tekstmateriale suppleret med en uddybende samtale på tysk mellem eksaminand og eksaminator. Tekstmaterialet udleveres dagen før prøven, og forberedelsestiden er mindst 24 timer. Alle hjælpemidler er tilladt.

Anden del omfatter tekstforståelse med udgangspunkt i den ukendte, ubearbejdede tysksprogede tekst. Teksten refereres på tysk. Eksaminator stiller supplerende spørgsmål til uddybelse af eksaminandens forståelse af centrale sproglige og/eller indholdsmæssige forhold i teksten. Til denne del af prøven gives en forberedelsestid på 30 minutter. I denne forberedelsestid må eksaminanden benytte alle hjælpemidler bortset fra kommunikation med omverdenen.

Det samme ukendte prøvemateriale må højst anvendes ved 3 eksaminationer på samme hold.

4.3 Bedømmelseskriterier

Ved den skriftlige prøvebedømmes det, i hvilket omfang eksaminandens præstation lever op til de faglige mål. Der lægges vægt på, at eksaminanden kan uddrage det væsentlige af det udleverede tekstmateriale, udtrykke sig skriftligt på et sammenhængende tysk, besvare en opgave, disponere og fremstille

et indhold klart og selvstændigt på en måde, der svarer til emnets karakter og opgavens stilleje. Eksaminanden skal endvidere kunne vise sikkerhed i den relevante morfologi og syntaks og beherske et alment ordforråd samt idiomatik.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering.

Ved den mundtlige prøve bedømmes det, i hvilket omfang eksaminandens præstation lever op til de faglige mål. Der lægges vægt på, at eksaminanden på tysk kan præsentere og perspektivere det ukendte tekstmateriale og inddrage relevante elementer af tysk kultur, litteratur, erhverv og samfund fra det studerede emne. Endvidere lægges der vægt på samtalefærdighed og tekstforståelse.

Sammenhængende sprog er vigtigere end korrekthed i detaljen.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering.

Tysk fortsættersprog A - hhx, juni 2008**1. Identitet og formål****1.1 Identitet**

Tysk er et færdighedsfag, et vidensfag og et kulturfag, og de forskellige sider af faget betinger hinanden gensidigt. Faget beskæftiger sig dels med tysksprogede tekster i bred forstand, som formidler væsentlige sider af Tysklands og tysksprogede landes samfundsmæssige, erhvervsmæssige og kulturelle forhold, dels med sprogbrug og sprogtilegnelse samt interkulturel forståelse og kommunikation.

1.2 Formål

Gennem arbejdet med tysk sprog og samfundsmæssige, erhvervsmæssige og kulturelle forhold i tysksprogede lande udvikler eleverne kompetence til at kommunikere på tysk med en solid vidensbaggrund. Formålet med undervisningen er, at eleverne opnår en bred indsigt i samfundsmæssige, erhvervsmæssige og kulturelle forhold i tysksprogede lande og samtidig hermed en interkulturel kompetence, der giver dem lyst, evne og mod til at reflektere over og gå i dialog med andre kulturer i almene og erhvervsmæssige sammenhænge. Gennem arbejdet med faget opbygger eleverne studiekompetence ved, at de bliver i stand til at uddrage viden af tysksprogede tekster inden for uddannelsens øvrige fagområder. Desuden udvikler eleverne gennem undervisningen sans for litteratur og andre æstetiske udtryksformer som afsæt for oplevelse og refleksion.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1 Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- forstå varieret og nuanceret tysk talesprog om centrale emner
- læse og forstå nyere, autentiske tysksprogede tekster
- redegøre for og samtale om ukendte emner på tysk med et varieret ordforråd, brug af faste vendinger og udtryk samt relevante kommunikationsstrategier og redegøre for og diskutere kendte emner på tysk med et nuanceret og varieret ordforråd, herunder argumentere for deres synspunkter
- udtrykke sig skriftligt på tysk med et varieret ordforråd og grammatisk korrekthed
- forstå og forholde sig fagligt perspektiverende til indholdet af autentiske, tysksprogede fiktions- og sagprosattekster hhv. tysksprogede elektroniske medier om samfundsmæssige, erhvervsmæssige og kulturelle forhold
- anvende viden om aktuelle samfunds- og erhvervsforhold i Tyskland og øvrige tysksprogede lande i mundtlig og skriftlig kommunikation
- anvende relevant erhvervsrelateret terminologi og fraseologi i arbejdet med virksomhedens eksterne og interne kommunikation, mundtligt og skriftligt
- anvende viden om erhvervsmæssige forhold med interkulturel kompetence i skriftlig og mundtlig kommunikation
- forstå, opleve og reflektere over tysksproget litteratur og andre æstetiske udtryksformer
- anvende viden om nyere, tysk litteratur på en reflekterende og perspektiverende måde i mundtlig kommunikation.

2.2 Kernestof

Kernestoffet er:

- et bredt udsnit af autentiske tysksprogede tekster om hovedtrækkene i den politiske, økonomiske og samfundsmæssige udvikling i Tyskland efter 1945

- nyere, autentiske tysksprogede tekster og nyhedsudsendelser om kulturelle, samfundsmæssige og erhvervsmæssige forhold i Tyskland i dag
- tekst- og casemateriale om tyske virksomheder
- virksomhedens eksterne og interne kommunikation
- et bredt udsnit af nyere skønlitterære tysksprogede tekster, heraf mindst 2 romaner eller længere sammenhængende tekster
- tekster og elektronisk baseret materiale på tysk om kulturelle forhold med fokus på ligheder og forskelle mellem tysk og egen kultur
- væsentlige regler og normer for tysk sprogbrug og sprogstruktur, herunder gennemgang af relevante kommunikations- og sprogindlæringsstrategier.

2.3 Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet.

Det supplerende stof skal uddybe og perspektivere kernestoffet samt udvide den faglige horisont og fremdrage nye dimensioner, så eleverne opfylder de faglige mål.

3. Tilrettelæggelse

3.1 Didaktiske principper

Der lægges vægt på, at fagets discipliner tilsammen opleves som en helhed. Undervisningen skal fremme elevernes kreativitet og evne til at tænke utraditionelt. Centralt i undervisningen står den enkelte elevs faglige progression, og derfor er undervisningsdifferentiering et vigtigt princip i tilrettelæggelsen af undervisningen, og der arbejdes både induktivt og deduktivt i overensstemmelse med elevernes forskellige læringsstile. Arbejdet med de sproglige aspekter sker med et stadigt blik på sproget i anvendelse.

Undervisningen foregår i størst muligt omfang på tysk.

3.2 Arbejdsformer

Undervisningen tager udgangspunkt i elevernes forudsætninger med brug af varierede undervisningsformer.

I undervisningens tilrettelæggelse tilstræbes en sammenhæng mellem det skriftlige og mundtlige arbejde. Endvidere tilrettelægges undervisningen i temaforløb og selvstændigt studerede områder, der vælges sammen med eleverne.

Eleverne deltager i mindre og større faglige og tværfaglige projekter. Dette sker med progression fra små overskuelige forløb til større problemorienterede tværfaglige forløb.

Undervisningen organiseres hovedsagelig gennem 8-10 større eller mindre emner, hvor sagprosattekster og/eller litterære tekster indgår.

Eleverne skal i forløbet udarbejde et antal skriftlige opgaver. En del af de skriftlige opgaver udarbejdes i tilknytning til de læste emner.

3.3 It

It er en integreret del af tyskundervisningen, både hvad angår indholdsdimensionen og sprogfærdigheden. It anvendes i forbindelse med informationssøgning på internet, i opslagsværker, ordbøger og leksika. I forbindelse med skriftlige arbejder gøres brug af tekstbehandlingsprogrammers forskellige faciliteter. Den mundtlige formidling understøttes af relevante præsentationsprogrammer, ligesom færdighedstræning understøttes af relevante interaktive øvelser og sprogtræningsprogrammer.

3.4 Samspil med andre fag

Tysk er omfattet af det generelle krav om samspil mellem fagene. Når tysk indgår i en studieretning, skal det indgå i samspil med andre fag om emner af kulturel, interkulturel og virksomheds- og samfunds-

økonomisk art. Faget indgår også i et samspil med de øvrige fremmedsprog og dansk om sproglige forhold.

4. Evaluering

4.1 Løbende evaluering

Elevernes faglige og studiemæssige standpunkt evalueres ved hjælp af indledende screening, der følges op af løbende test og prøver.

Gennem individuel vejledning og brug af test skal eleverne undervejs i det samlede forløb opnå en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt. Disse test og prøver har samtidig til formål at skabe et rum for fælles refleksion for lærer og elever over resultater, læringsbehov, forbedringsmuligheder og foretrukne læringsstile hos den enkelte elev.

Grundlaget for evalueringen skal være de faglige mål.

4.2 Prøveformer

Der afholdes en skriftlig og en mundtlig prøve.

Den skriftlige prøve

Skriftlig prøve på baggrund af et centralt stillet opgavesæt. Opgavesættet indeholder et tysksproget tekstgrundlag på ca. 4 normalsider om samfundsmæssige og erhvervsmæssige forhold.

Der stilles 3 opgaver:

- sammenfatning på dansk
- fri skriftlig produktion på tysk med udgangspunkt i det tyske tekst- og billedmateriale
- erhvervsrelateret opgave på tysk på baggrund af et tysksproget materiale.

Prøvens varighed er 5 timer.

Eksaminanden må anvende alle hjælpemidler bortset fra kommunikation med omverdenen og oversættelsesprogrammer, dvs. software eller netbaserede programmer, der kan oversætte hele sætninger og hele tekster fra et sprog til et andet.

Den mundtlige prøve

Mundtlig prøve på grundlag af et ukendt, ubearbejdet tysksproget tekstmateriale af et omfang på ca. 8 normalsider med relation til et af de studerede emner og en ukendt, ubearbejdet tysksproget tekst af et omfang på ca. 2 normalsider.

De emner, der indgår som grundlag for prøven, skal tilsammen dække de faglige mål og kernestoffet.

Prøvematerialet sendes til censor og godkendes af denne forud for prøvens afholdelse.

Prøven er todelt med en samlet eksaminationstid på 30 minutter.

Første del omfatter en præsentation på tysk af det ukendte, ubearbejdede tysksprogede tekstmateriale suppleret med en uddybende samtale på tysk mellem eksaminand og eksaminator. Tekstmaterialet udleveres dagen før prøven, og forberedelsestiden er mindst 24 timer. Alle hjælpemidler er tilladt.

Anden del omfatter tekstforståelse med udgangspunkt i den ukendte, ubearbejdede tysksprogede tekst. Teksten refereres på tysk. Eksaminator stiller supplerende spørgsmål til uddybelse af eksaminandens forståelse af centrale sproglige og/eller indholdsmæssige forhold i teksten. Til denne del af prøven gives en forberedelsestid på 30 minutter. I denne forberedelsestid må eksaminanden benytte alle hjælpemidler bortset fra kommunikation med omverdenen.

Det samme ukendte prøvemateriale må højst anvendes ved 3 eksaminationer på samme hold.

4.3 Bedømmelseskriterier

Ved den skriftlige prøvebedømmes det, i hvilket omfang eksaminandens præstation lever op til de faglige mål. Der lægges vægt på, at eksaminanden kan uddrage det væsentlige af det udleverede tekstma-

teriale, udtrykke sig skriftligt på et sammenhængende tysk, besvare en opgave, disponere og fremstille et indhold klart og selvstændigt på en måde, der svarer til emnets karakter og opgavens stilleje. Eksaminanden skal endvidere kunne vise sikkerhed i den relevante morfologi og syntaks og beherske et alment ordforråd samt idiomatik.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering.

Ved den mundtlige prøve bedømmes det, i hvilket omfang eksaminandens præstation lever op til de faglige mål. Der lægges vægt på, at eksaminanden på tysk kan præsentere og perspektivere det ukendte tekstmateriale og inddrage relevante elementer af tysk kultur, litteratur, erhverv og samfund fra det studerede emne. Endvidere lægges der vægt på samtalefærdighed og tekstforståelse.

Sammenhængende sprog er vigtigere end korrekthed i detaljen.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering.

Tysk fortsættersprog B - hhx, juni 2008**1. Identitet og formål****1.1 Identitet**

Tysk er et færdighedsfag, et vidensfag og et kulturfag, og de forskellige sider af faget betinger hinanden gensidigt. Faget beskæftiger sig dels med tysksprogede tekster i bred forstand, som formidler væsentlige sider af Tysklands og tysksprogede landes samfundsmæssige, erhvervsmæssige og kulturelle forhold, dels med sprogbrug og sprogtilegnelse samt interkulturel forståelse og kommunikation.

1.2 Formål

Gennem arbejdet med tysk sprog og samfundsmæssige, erhvervsmæssige og kulturelle forhold i tysksprogede lande udvikler eleverne kompetence til at kommunikere på tysk med en solid vidensbaggrund. Formålet med undervisningen er, at eleverne opnår en bred indsigt i samfundsmæssige, erhvervsmæssige og kulturelle forhold i tysksprogede lande og samtidig hermed en interkulturel kompetence, der giver dem lyst, evne og mod til at reflektere over og gå i dialog med andre kulturer i almene og erhvervsmæssige sammenhænge. Gennem arbejdet med faget opbygger eleverne studiekompetence ved, at de bliver i stand til at uddrage viden af tysksprogede tekster inden for uddannelsens øvrige fagområder. Desuden udvikler eleverne gennem undervisningen sans for litteratur og andre æstetiske udtryksformer som afsæt for oplevelse og refleksion.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1 Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- forstå almindeligt tysk talesprog om centrale emner
- læse og forstå lettere, nyere, autentiske tysksprogede tekster
- redegøre for og samtale om ukendte emner på tysk med et basalt ordforråd, brug af faste vendinger og udtryk samt relevante kommunikationsstrategier og redegøre for og diskutere kendte emner på tysk med et varieret ordforråd, herunder argumentere for deres synspunkter
- udtrykke sig skriftligt på tysk med et basalt ordforråd og grundlæggende grammatisk korrekthed
- forstå og forholde sig perspektiverende til indholdet af autentiske, tysksprogede fiktions- og sagprosa-tekster hhv. tysksprogede elektroniske medier om samfundsmæssige, erhvervsmæssige og kulturelle forhold
- redegøre for aktuelle samfunds- og erhvervsforhold i Tyskland og øvrige tysksprogede lande i mundtlig og skriftlig kommunikation
- anvende grundlæggende erhvervsrelateret terminologi og fraseologi i arbejdet med virksomhedens eksterne og interne kommunikation, mundtligt og skriftligt
- anvende viden om erhvervsmæssige forhold i mundtlig kommunikation
- forstå, opleve og samtale om tysksproget litteratur og andre æstetiske udtryksformer
- anvende viden om nyere tysk litteratur på en reflekterende måde i mundtlig kommunikation.

2.2 Kernestof

Kernestoffet er:

- et bredt udsnit af lettere autentiske tysksprogede tekster om hovedtrækkene i den politiske og samfundsmæssige udvikling i Tyskland efter 1945
- lettere, nyere, autentiske tysksprogede tekster og nyhedsudsendelser om kulturelle, samfundsmæssige og erhvervsmæssige forhold i Tyskland i dag

- lettere tekst- og casemateriale om tyske virksomheder
- virksomhedens eksterne og interne kommunikation med særlig vægt på grundlæggende erhvervsrelateret terminologi og fraseologi
- et bredt udsnit af nyere tysksprogede skønlitterære tekster, heraf mindst 1 roman eller en længere sammenhængende tekst
- tekster og elektronisk baseret materiale på tysk om kulturelle forhold med fokus på ligheder og forskelle mellem tysk og egen kultur
- grundlæggende regler og normer for tysk sprogbrug og sprogstruktur, herunder relevante kommunikations- og sprogindlæringsstrategier.

2.3 Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet.

Det supplerende stof skal uddybe og perspektivere kernestoffet samt udvide den faglige horisont og fremdrage nye dimensioner, så eleverne opfylder de faglige mål.

3. Tilrettelæggelse

3.1 Didaktiske principper

Der lægges vægt på, at fagets discipliner tilsammen opleves som en helhed. Undervisningen skal fremme elevernes kreativitet og evne til at tænke utraditionelt. Centralt i undervisningen står den enkelte elevs faglige progression, og derfor er undervisningsdifferentiering et vigtigt princip i tilrettelæggelsen af undervisningen, og der arbejdes både induktivt og deduktivt i overensstemmelse med elevernes forskellige læringsstile. Arbejdet med de sproglige aspekter sker med et stadigt blik på sproget i anvendelse.

Undervisningen foregår i størst muligt omfang på tysk.

3.2 Arbejdsformer

Undervisningen tager udgangspunkt i elevernes forudsætninger med brug af varierede undervisningsformer.

I undervisningens tilrettelæggelse tilstræbes en sammenhæng mellem det skriftlige og mundtlige arbejde. Endvidere tilrettelægges undervisningen i temaforløb og selvstændigt studerede områder, der vælges sammen med eleverne.

Eleverne deltager i mindre og større faglige og tværfaglige projekter. Dette sker med progression fra små overskuelige forløb til større problemorienterede tværfaglige forløb.

Undervisningen organiseres hovedsagelig gennem 6-8 større eller mindre emner, hvor sagprosattekster og/eller litterære tekster indgår.

Eleverne skal i forløbet udarbejde et antal skriftlige opgaver. En del af de skriftlige opgaver udarbejdes i tilknytning til de læste emner.

3.3 It

It er en integreret del af tyskundervisningen, både hvad angår indholdsdimensionen og sprogfærdigheden. It anvendes i forbindelse med informationssøgning på internet, i opslagsværker, ordbøger og leksika. I forbindelse med skriftlige arbejder gøres brug af tekstbehandlingsprogrammers forskellige faciliteter. Den mundtlige formidling understøttes af relevante præsentationsprogrammer, ligesom færdighedstræning understøttes af relevante interaktive øvelser og sprogtræningsprogrammer.

3.4 Samspil med andre fag

Tysk er omfattet af det generelle krav om samspil mellem fagene. Når tysk indgår i en studieretning, skal det indgå i samspil med andre fag om emner af kulturel, interkulturel og virksomheds- og samfunds-

økonomisk art. Faget indgår også i et samspil med de øvrige fremmedsprog og dansk om sproglige forhold.

4. Evaluering

4.1 Løbende evaluering

Elevernes faglige og studiemæssige standpunkt evalueres ved hjælp af indledende screening, der følges op af løbende test og prøver.

Gennem individuel vejledning og brug af test skal eleverne undervejs i det samlede forløb opnå en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt. Disse test og prøver har samtidig til formål at skabe et rum for fælles refleksion for lærer og elev over resultater, læringsbehov, forbedringsmuligheder og foretrukne læringsstile hos den enkelte elev.

Grundlaget for evalueringen skal være de faglige mål.

4.2 Prøveform

Der afholdes mundtlig prøve på grundlag af et ukendt, ubearbejdet tysksproget tekstmateriale af et omfang på ca. 6 normalsider med relation til et af de studerede emner og en ukendt, ubearbejdet tysksproget tekst af et omfang på ca. 1 normalside.

De emner, der indgår som grundlag for prøven, skal tilsammen dække de faglige mål og kernestoffet.

Prøvematerialet sendes til censor og godkendes af denne forud for prøvens afholdelse.

Prøven er todelt med en samlet eksaminationstid på 30 minutter.

Første del omfatter en præsentation på tysk af det ukendte, ubearbejdede tysksprogede tekstmateriale suppleret med en uddybende samtale på tysk mellem eksaminand og eksaminator. Tekstmaterialet udleveres dagen før prøven, og forberedelsestiden er mindst 24 timer. Alle hjælpemidler er tilladt.

Anden del omfatter tekstforståelse med udgangspunkt i den ukendte, ubearbejdede tysksprogede tekst. Teksten refereres på tysk. Eksaminator stiller supplerende spørgsmål til uddybelse af eksaminandens forståelse af centrale sproglige og/eller indholdsmæssige forhold i teksten. Til denne del af prøven gives en forberedelsestid på 30 minutter. I denne forberedelsestid må eksaminanden benytte alle hjælpemidler bortset fra kommunikation med omverdenen.

Det samme ukendte prøvemateriale må højst anvendes ved 3 eksaminationer på samme hold.

4.3 Bedømmelseskriterier

Det bedømmes, i hvilket omfang eksaminandens præstation lever op til de faglige mål. Der lægges vægt på, at eksaminanden på tysk kan præsentere og perspektivere det ukendte tekstmateriale og inddrage relevante elementer af tysk kultur, litteratur, erhverv og samfund fra det studerede emne. Endvidere lægges der vægt på samtalefærdighed og tekstforståelse.

Sammenhængende sprog er vigtigere end korrekthed i detaljen.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering.

Virksomhedsøkonomi A - hhx, juni 2008**1. Identitet og formål****1.1 Identitet**

Virksomhedsøkonomi er et samfundsvidenskabeligt fag, der omfatter viden inden for strategi, internt og eksternt regnskab, investering og logistik. Faget giver viden om virksomhedens muligheder for at anvende sine ressourcer bedst muligt under hensyn til virksomhedens mål og de internationale markedsforhold. Faget beskæftiger sig med erhvervsvirksomhedens økonomiske beslutninger og adfærd i samspil med omverdenen.

1.2 Formål

Gennem undervisningen i virksomhedsøkonomi skal eleverne udvikle evnen til at forholde sig reflekterende til virksomheden, dens værdiskabelse og dens økonomiske handlemuligheder i et demokratisk samfund. Endvidere skal eleverne gennem undervisningen udvikle evnen til at analysere, vurdere og formidle virksomhedsøkonomiske problemstillinger gennem anvendelse af økonomisk teori i en virkelighedsnær og international kontekst.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1 Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- redegøre for virksomhedens økonomiske styring i en markedsmæssig sammenhæng, herunder diskutere virksomhedens strategiske muligheder
- udarbejde økonomiske rapporter for en virksomhed
- analysere og vurdere en årsrapport med inddragelse af anden information af betydning for vurdering af virksomheden
- udarbejde økonomiske beslutningsgrundlag med henblik på effektivisering af en virksomheds ressourceudnyttelse
- analysere og vurdere effektiviteten af en virksomheds ressourceudnyttelse i forhold til interne muligheder og markedsmuligheder
- udarbejde aktivitetsplaner, investeringsplaner og budgetter for en virksomhed
- analysere og vurdere plan- og budgetafvigelser set i forhold til udviklingen i og omkring virksomheden
- anvende relevante it-værktøjer og systemer i arbejdet med virksomhedsøkonomiske problemstillinger.

2.2 Kernestof

Kernestoffet er:

- virksomhedens økonomiske styring
- årsrapporten
- virksomhedsanalyse
- indtægts- og omkostningsanalyser
- logistik
- aktivitetsplanlægning, investering og budgettering
- kontrol.

2.3 Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof er aktuelt virksomhedsøkonomisk stof, der perspektiverer og uddyber de faglige mål omkring økonomisk rapportering, optimering af de økonomiske ressourcer eller økonomisk planlægning. Det supplerende stof skal have et omfang svarende til ca. 15 pct. af fagets samlede uddannelsestid.

3. Tilrettelæggelse

3.1 Didaktiske principper

I virksomhedsøkonomi arbejdes med problemstillinger omkring virksomhedens økonomiske beslutninger og adfærd med inddragelse af virksomhedsøkonomisk teori i en virkelighedsnær kontekst. De virksomhedsøkonomiske problemstillinger analyseres ud fra en helhedsorienteret synsvinkel.

Et problembaseret undervisningsprincip har en central plads i tilrettelæggelsen af undervisningen. Gennem denne undervisning fremmes elevernes evne til at strukturere, formulere og formidle faglig argumentation.

De virksomhedsøkonomiske problemstillinger ansues fra virksomhedens synsvinkel. Individet og samfundet er interessenter i forhold til virksomhedens beslutninger og adfærd. Undervisningen i virksomhedsøkonomisk teori omfatter kvantitative og kvalitative modeller på det strategiske, taktiske som operative niveau.

3.2 Arbejdsformer

Undervisningen tilrettelægges med variation og progression i valget af arbejdsformer.

Undervisningen omfatter arbejde med øvelser ud fra konkrete og afgrænsede virksomhedsøkonomiske problemstillinger, således at eleverne opnår færdigheder i arbejdet med virksomhedsøkonomiske modeller.

Undervisningen tilrettelægges med mindst 2 sammenhængende forløb, svarende til mindst 10 pct. af den samlede uddannelsestid. Forløbene tilrettelægges med inddragelse af it-baserede økonomisystemer, så eleverne får mulighed for at arbejde med økonomiske informationer og informationsbehandling i en virkelighedsnær kontekst. Forløbene tilrettelægges, således at elevernes evne til at demonstrere faglige færdigheder fremmes, og således at deres evner til at diskutere og vurdere en virksomheds problemstillinger på et konkret grundlag udvikles.

3.3 It

Undervisningen tilrettelægges under hensyn til, at it indgår som værktøj. I forbindelse med sammenhængende forløb tilrettelægges undervisningen under hensyn til, at eleverne skal have adgang til it-baserede økonomisystemer, elektroniske kommunikationsplatforme og internettet.

3.4 Samspil med andre fag

Faget har som studieretningsfag samspil med fag omkring internationale eller tværkulturelle problemstillinger. Faget har samspil med samfundsvidenskabelige fag i forbindelse med økonomisk styring og planlægning, anvendelse af it samt problemstillinger omkring erhvervspolitiske forhold. Endelig har faget samspil med matematik omkring matematisk modellering af økonomiske problemstillinger.

4. Evaluering

4.1 Løbende evaluering

Grundlaget for den løbende evaluering er de faglige mål. Gennem individuel vejledning og evaluering opnår eleverne undervejs i det samlede forløb en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det

faglige standpunkt, herunder inddrages aktiviteter, som stimulerer den individuelle og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen.

4.2 Prøveformer

Der afholdes en skriftlig og en mundtlig prøve.

Den skriftlige prøve

Grundlaget for den skriftlige prøve er en centralt stillet opgave. Prøvens varighed er 4 timer.

Den mundtlige prøve

Skolen vælger for det enkelte hold en af følgende to prøveformer:

Prøveform a): Mundtlig prøve på grundlag af et ukendt tekstmateriale og et antal spørgsmål. Prøvematerialet sendes til censor og godkendes af denne forud for prøvens afholdelse.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives 30 minutters forberedelsestid.

Eksaminationen former sig som en samtale mellem eksaminand og eksaminator. Et prøvemateriale må højst anvendes ved tre eksaminationer den samme dag og ikke ved følgende eksamensdage på samme hold.

Prøveform b): Mundtlig prøve på grundlag af dels et af eksaminanden valgt sammenhængende undervisningsforløb dels et ukendt tekstmateriale af et omfang på 1-2 normalsider. Prøvematerialet samt en beskrivelse af de sammenhængende undervisningsforløb sendes til censor. Prøvematerialet godkendes af denne forud for prøvens afholdelse.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives 30 minutters forberedelsestid.

Eksaminationen er todelt.

Første del består af eksaminandens præsentation af et sammenhængende undervisningsforløb suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator. Anden del tager udgangspunkt i det ukendte tekstmateriale og former sig som en samtale mellem eksaminand og eksaminator.

Eksaminationstiden fordeles ligeligt mellem de to dele. Et prøvemateriale må højst anvendes ved tre eksaminationer den samme dag og ikke ved følgende eksamensdage på samme hold.

4.3 Bedømmelseskriterier

Ved bedømmelsen af eksaminandens præstation ved den skriftlige og den mundtlige prøve vurderes det, i hvor høj grad eksaminanden er i stand til at opfylde fagets mål.

Eksaminanden skal herunder kunne:

- strukturere og formidle fagligt stof
- formulere faglig argumentation
- demonstrere faglige færdigheder
- diskutere og vurdere virksomhedsøkonomiske problemstillinger med anvendelse af fagets teori i en virkelighedsnær og international kontekst.

I både den skriftlige og den mundtlige prøve gives én samlet karakter ud fra en helhedsvurdering.

Virksomhedsøkonomi B - hhx, juni 2008**1. Identitet og formål****1.1 Identitet**

Virksomhedsøkonomi er et samfundsvidenskabeligt fag, der omfatter viden inden for strategi, internt og eksternt regnskab og logistik. Faget beskæftiger sig med erhvervsvirksomhedens økonomiske beslutninger og adfærd i samspil med omverdenen. Faget giver viden om virksomhedens muligheder for at anvende sine ressourcer bedst muligt under hensyn til virksomhedens mål og de internationale markedsforhold.

1.2 Formål

Gennem undervisningen i virksomhedsøkonomi skal eleverne udvikle evnen til at forholde sig reflekterende til virksomheden, dens værdiskabelse og dens økonomiske handlemuligheder i et demokratisk samfund. Endvidere skal eleverne gennem undervisningen udvikle evnen til at analysere, vurdere og formidle virksomhedsøkonomiske problemstillinger gennem anvendelse af økonomisk teori i en virkelighedsnær og international kontekst.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1 Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- redegøre for virksomhedens økonomiske styring i en markedsmæssig sammenhæng, herunder diskutere virksomhedens strategiske muligheder
- udarbejde økonomiske rapporter for en virksomhed
- analysere og vurdere en virksomheds årsregnskab med inddragelse af ekstern information af betydning for vurdering af virksomhedens økonomiske situation
- udarbejde økonomiske beslutningsgrundlag med henblik på effektivisering af en virksomheds indgående logistik samt pris- og afsætningsforhold
- analysere og vurdere effektiviteten af en virksomheds ressourceudnyttelse i forhold til markedsmulighederne
- udarbejde aktivitetsplaner og budgetter for en virksomhed
- anvende relevante it-værktøjer og systemer i arbejdet med virksomhedsøkonomiske problemstillinger.

2.2 Kernestof

Kernestoffet er:

- virksomhedens økonomiske styring
- årsrapporten
- regnskabsanalyse
- indtægts- og omkostningsanalyser
- logistik
- planlægning og budgettering.

2.3 Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof er aktuelt virksomhedsøkonomisk stof, der perspektiverer og uddyber de faglige mål omkring økonomisk rapportering, optimering af de økonomiske ressourcer eller økonomisk planlægning. Det supplerende stof skal have et omfang svarende til ca. 15 pct. af fagets samlede uddannelsestid.

3. Tilrettelæggelse

3.1 Didaktiske principper

I virksomhedsøkonomi arbejdes med problemstillinger omkring virksomhedens økonomiske beslutninger og adfærd med inddragelse af virksomhedsøkonomisk teori i en virkelighedsnær kontekst. De virksomhedsøkonomiske problemstillinger analyseres ud fra en helhedsorienteret synsvinkel.

Et problembaseret undervisningsprincip har en central plads i tilrettelæggelsen af undervisningen. Gennem denne undervisning fremmes elevernes evne til at strukturere, formulere og formidle faglig argumentation.

De virksomhedsøkonomiske problemstillinger ansues fra virksomhedens synsvinkel. Individet og samfundet er interessenter i forhold til virksomhedens virksomhedsøkonomiske beslutninger og adfærd. Undervisningen i virksomhedsøkonomisk teori omfatter kvantitative og kvalitative modeller på det strategiske, taktiske som operative niveau.

3.2 Arbejdsformer

Undervisningen tilrettelægges med variation og progression i valget af arbejdsformer.

Undervisningen omfatter arbejde med øvelser ud fra konkrete og afgrænsede virksomhedsøkonomiske problemstillinger, således at eleverne opnår færdigheder i arbejdet med virksomhedsøkonomiske modeller.

Undervisningen tilrettelægges med mindst ét sammenhængende forløb, svarende til mindst 10 pct. af den samlede uddannelsestid. Forløbet tilrettelægges med inddragelse af it - baserede økonomisystemer, så eleverne får mulighed for at arbejde med økonomiske informationer og informationsbehandling i en virkelighedsnær kontekst. Forløbet tilrettelægges, således at elevernes evne til at demonstrere faglige færdigheder fremmes, og således at deres evner til at diskutere og vurdere en virksomheds problemstillinger på et konkret grundlag udvikles.

3.3 It

Undervisningen tilrettelægges under hensyn til, at it indgår som værktøj. I forbindelse med det sammenhængende forløb tilrettelægges undervisningen under hensyn til, at eleverne skal have adgang til it - baserede økonomisystemer, elektroniske kommunikationsplatforme og internettet.

3.4 Samspil med andre fag

Faget har som studieretningsfag samspil med fag omkring internationale eller tværkulturelle problemstillinger. Faget har samspil med samfundsvidenskabelige fag i forbindelse med økonomisk styring og planlægning, anvendelse af it samt problemstillinger omkring erhvervspolitiske forhold. Endelig har faget samspil med matematik omkring matematisk modellering af økonomiske problemstillinger.

4. Evaluering

4.1 Løbende evaluering

Grundlaget for den løbende evaluering er de faglige mål. Gennem individuel vejledning og evaluering opnår eleverne undervejs i det samlede forløb en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt, herunder inddrages aktiviteter, som stimulerer den individuelle og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen.

4.2 Prøveformer

Der afholdes en skriftlig og en mundtlig prøve.

Den skriftlige prøve

Grundlaget for den skriftlige prøve er en centralt stillet opgave. Prøvens varighed er 4 timer.

Den mundtlige prøve

Skolen vælger for det enkelte hold en af følgende to prøveformer:

Prøveform a): Mundtlig prøve på grundlag af et ukendt tekstmateriale og et antal spørgsmål. Prøvematerialet sendes til censor og godkendes af denne forud for prøvens afholdelse.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives 30 minutters forberedelsestid.

Eksaminationen former sig som en samtale mellem eksaminand og eksaminator. Et prøvemateriale må højst anvendes ved tre eksaminationer den samme dag og ikke ved følgende eksamensdage på samme hold.

Prøveform b): Mundtlig prøve på grundlag af dels et af eksaminanden valgt sammenhængende undervisningsforløb dels et ukendt tekstmateriale. Prøvematerialet samt en beskrivelse af det eller de sammenhængende undervisningsforløb sendes til censor. Prøvematerialet godkendes af denne forud for prøvens afholdelse.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives 30 minutters forberedelsestid.

Eksaminationen er todelt.

Første del består af eksaminandens præsentation af et sammenhængende undervisningsforløb suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator. Anden del tager udgangspunkt i det ukendte tekstmateriale og former sig som en samtale mellem eksaminand og eksaminator. Eksaminationstiden fordeles ligeligt mellem de to dele. Et prøvemateriale må højst anvendes ved tre eksaminationer den samme dag og ikke ved følgende eksamensdage på samme hold.

4.3 Bedømmelseskriterier

Ved bedømmelsen af eksaminandens præstation ved den skriftlige og den mundtlige prøve vurderes det, i hvor høj grad eksaminanden er i stand til at opfylde fagets mål.

Eksaminanden skal herunder kunne:

- strukturere og formidle fagligt stof
- formulere faglig argumentation
- demonstrere faglige færdigheder
- diskutere og vurdere virksomhedsøkonomiske problemstillinger med anvendelse af fagets teori i en virkelighedsnær og international kontekst.

Ved både den skriftlige og den mundtlige prøve gives der én samlet karakter ud fra en helhedsvurdering.